

Aktualizacja
Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Domaniów
na lata 2013 – 2016
z perspektywą na lata 2017 - 2020

Zamawiający:

Gmina Domaniów
Urząd Gminy Domaniów
Domaniów 56
55-216 Domaniów

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Domaniów na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Masiota
mgr Wojciech Pająk
mgr inż. Sylwia Turowska
mgr Joanna Walkowiak

Październik, 2013 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	6
1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.2. POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	6
1.3. METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU	7
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.1. DANE ADMINISTRACYJNE	8
2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	10
2.3. SPOŁECZEŃSTWO	11
2.3.1. Liczba ludności i jej rozmieszczenie	11
2.3.2. Przyrost naturalny	13
2.3.3. Struktura ekonomiczna	13
2.4. UŻYTKOWANIE TERENU	14
2.5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	16
2.6. ROLNICTWO	17
2.7. TURYSTYKA I REKREACJA	19
III. INFRASTRUKTURA GMINY	20
3.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	20
3.1.1. Zaopatrzenie w wodę	20
3.1.2. Gospodarka ściekowa	23
3.1.2.1. Sieć kanalizacyjna	24
3.1.2.2. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych	25
3.1.2.3. Komunalne oczyszczalnie ścieków	28
3.1.2.4. Systemy indywidualne gospodarki ściekowej	29
3.1.2.4.1. Zbiorniki bezodpływowe	30
3.1.2.4.2. Przydomowe oczyszczalnie ścieków	30
3.2. ELEKTROENERGETYKA	31
3.2.1. Źródła energii odnawialnej	32
3.3. INSTALACJE EMITUJĄCE POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	36
3.4. GAZOWNICTWO	37
3.5. CIEPŁOWNICTWO	37
3.6. KOMUNIKACJA	38
3.6.1. Drogi	38
3.6.1.1. Drogi krajowe	38
3.6.1.2. Drogi wojewódzkie	38
3.6.1.3. Drogi powiatowe	39
3.6.1.4. Drogi gminne	39
3.6.2. Kolej	40
3.7. GOSPODARKA ODPADAMI W GMINIE	40
3.7.1. Gmina Domaniów we Wschodnim Regionie Gospodarki Odpadami	42
3.7.2. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	44
IV. OCENA I ANALIZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	45
4.1. RZEŻBA TERENU	45
4.1.1. Zagrożenia powierzchni ziemi	46
4.2. BUDOWA GEOLOGICZNA	46
4.2.1. Surowce mineralne	48
4.3. GLEBY	48
4.3.1. Typy gleb	48
4.3.2. Fizyczna i chemiczna degradacja gleb	49
4.4. WODY PODZIEMNE	53
4.4.1. Jakość wód podziemnych	53
4.4.1.1. Jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych	56

4.4.2.	Źródła przeobrażeń wód podziemnych	58
4.4.2.1.	Miejsca poboru wód podziemnych jako źródła przeobrażeń	58
4.5.	WODY POWIERZCHNIOWE	59
4.5.1.	Cieki i zbiorniki wodne	59
4.5.2.	Systemy melioracyjne i urządzenia wodne	59
4.5.3.	Zagrożenie powodzią	64
4.5.4.	Monitoring wód powierzchniowych	64
4.6.	KLIMAT	66
4.6.1.	Zagrożenia klimatu	66
4.6.2.	Powietrze atmosferyczne	67
4.6.2.1.	Stan czystości powietrza atmosferycznego	67
4.6.2.2.	Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego	68
4.6.3.	Klimat akustyczny	70
4.6.4.	Promieniowanie elektromagnetyczne	73
4.6.5.	Poważne awarie przemysłowe (oraz zagrożenia inne)	74
4.7.	FAUNA I FLORA	75
4.7.1.	Zieleń urządzona	77
4.7.2.	Fauna	77
4.7.3.	Przyroda chroniona i jej zasoby	78
4.7.4.	Zagrożenia zasobów przyrodniczych	78
V.	ZAŁOŻENIE PROGRAMOWE	79
5.1.	WPROWADZENIE	79
5.2.	STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOMANIÓW	85
VI.	HARMONOGRAM REALIZACYJNY PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	88
VII.	KONCEPCJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	94
7.1.	ZAŁOŻENIA OGÓLNE	94
7.2.	POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ	94
VIII.	SYSTEM FINANSOWANIA INWESTYCJI	96
IX.	STRATEGIA I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	101
9.1.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	101
9.1.1.	Instrumenty prawne	102
9.1.2.	Instrumenty finansowe	103
9.1.3.	Instrumenty społeczne	103
9.1.4.	Instrumenty strukturalne	104
9.2.	MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	105
9.2.1.	Zasady monitoringu	105
9.2.2.	Monitorowanie założonych efektów ekologicznych	107
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA	109
	SPIS RYCIN	111
	SPIS WYKRESÓW	112

Oznaczenia skrótów

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg
Krajowych i Autostrad
GPZ – Główny Punkt Zasilania
GUS – Główny Urząd Statystyczny
JCWPd – Jednolita Część Wód
Podziemnych
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania
Ścieków Komunalnych
KPPSP – Komenda Powiatowa
Państwowej Straży Pożarnej
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
POŚ – Program Ochrony Środowiska
PPIS – Państwowy Powiatowy Inspektor
Sanitarny

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-
Epidemiologiczna
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony
Środowiska
RLM – równoważna liczba mieszkańców
RPO – Regionalny Program Operacyjny
SKR – Spółdzielnia Kółek Rolniczych
SUW – stacja uzdatniania wody
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony
Środowiska
ZDP – Zarząd Dróg Powiatowych
ZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń
Wodnych

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Domaniów, który został uchwalony w 2005 r. przez Radę Gminy Domaniów, uchwałą Nr XX/151/05 z dnia 17 lutego 2005 r.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 ze zm.), Gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządzają gminne programy ochrony środowiska (zwane dalej POŚ lub Programem) uwzględniając wymagania polityki ekologicznej państwa, określając cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe. Aktualizacja Programu pozwala na przeanalizowanie zmian, jakie zaszły w środowisku przyrodniczym w porównaniu z poprzednimi latami oraz uzupełnienie zadań, których realizacja przyczyni się do ochrony środowiska Gminy.

Niniejsze opracowanie prezentuje szeroko rozumianą problematykę ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego Gminy Domaniów (gmina wiejska), położonej w powiecie oławskim, województwie dolnośląskim.

Obejmuje ono zagadnienia związane z:

- charakterystyką obszaru Gminy,
- analizą sytuacji demograficznej i gospodarczej,
- analizą obecnego stanu środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem realizacji POŚ z 2005 r. oraz analizą infrastruktury,
- prognozowaniem zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym analizowanego obszaru,
- wytyczeniem celów w zakresie ochrony środowiska,
- określeniem działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego Gminy,
- wytyczeniem konkretnych przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska i poprawą jego stanu, a także określenie harmonogramu ich realizacji,
- określeniem możliwych sposobów finansowania, założonych celów i zadań,
- określeniem sposobów monitoringu pozwalającego na ocenę realizacji założonego Programu Ochrony Środowiska.

1.2. POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, oczywiście w kierunku ekologicznego rozwoju, a nad którymi trzeba nadal pracować. Służą temu raporty z realizacji

programów ochrony środowiska, które należy sporządzać co dwa lata i przedstawiać je Radzie Gminy.

Na stan środowiska przyrodniczego mają nie tylko wpływ zakłady przemysłowe, czy rozwój komunikacji i urbanizacji. Wpływ na ten także dynamiczny i wrażliwy system ma każda działalność i aktywność człowieka, dlatego ważne jest, aby przeanalizować funkcjonowanie człowieka w środowisku na różnych płaszczyznach. Program ochrony środowiska jest właśnie takim dokumentem, który analizując stan aktualny środowiska życia człowieka, proponuje w konsekwencji zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, wskazuje kierunki i hierarchię działań zmierzających do ich wprowadzenia na terenie Gminy.

Celem aktualizacji Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego Gminy Domaniów. Zawarte w nim rozwiązania organizacyjne oraz logistyczne – techniczne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Niniejsza aktualizacja jest wypełnieniem obowiązku Gminy w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom Gminy na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Najpilniejszymi do rozwiązania kwestiami w zakresie racjonalnego gospodarowania w środowisku przyrodniczym są problemy gospodarki wodno - ściekowej, stanu czystości wód powierzchniowych, ochrony powietrza w tym wykorzystania źródeł energii odnawialnej. Wody powierzchniowe na terenie Gminy Domaniów, ze względu na wybitnie rolniczy charakter gminy zagrożone są dopływem azotu. Ponadto na skutek rozwoju Gminy, w zakresie urbanizacji, komunikacji, gospodarki, pojawiają się lub raczej intensyfikują problemy, które dotychczas nie oddziaływały w sposób znaczący na środowisko i mieszkańców. Takimi problemami są np. zanieczyszczenie hałasem lub uszczuplanie terenów otwartych kosztem powstawania nowych terenów mieszkaniowych.

Powyższe przesłanki, dają podstawę do zdefiniowania ekologicznych celów strategicznych Gminy Domaniów. Natomiast realizacja poszczególnych celów strategicznych w powiązaniu z aktywnie wdrażanym programem edukacji ekologicznej społeczeństwa powinna zapewnić tej jednostce zrównoważony rozwój.

Przyjęcie Programu Ochrony Środowiska jest formą podejmowania strategicznej decyzji umożliwiającej realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych.

1.3. METODA OPRACOWYWANIA PROGRAMU

Analiza istniejącego stanu środowiska przyrodniczego, ma na celu identyfikację problemów, które dotyczą Gminy Domaniów i określenia jaka jest presja człowieka na to środowisko w aspekcie wykorzystywania zasobów przyrodniczych lub rozwijania działalności, która oddziałuje na środowisko.

Niniejszy Program stanowi szczegółową diagnozę stanu środowiska przyrodniczego określając szanse i zagrożenia, przedstawia konkretne działania zmierzające do poprawy jego stanu, ustala harmonogram ich realizacji oraz przedstawia prognozę dalszych zmian w środowisku przyrodniczym Gminy Domaniów w odniesieniu do regionu i kraju. Przy opracowywaniu Programu korzystano także z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

- Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016,
- Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015.
- Aktualizacji Powiatowego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Oławskiego na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016.
- Programie Ochrony Środowiska Gminy Domaniów (2004 r.).

Niniejszy Program opiera się na dostępnej bazie danych GUS, WIOŚ we Wrocławiu, Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu, Starostwa Powiatowego w Oławie, Urzędu Gminy Domaniów. Przy opracowaniu Programu wykorzystano materiały i informacje uzyskane także od jednostek działających na omawianym terenie oraz na obszarze województwa dolnośląskiego (zarządców dróg, eksploatorów sieci infrastruktury, zarządców instalacji).

Dokumentami nadrzędnymi wobec zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Domaniów powinny być zaktualizowane dokumenty wyższego szczebla tj. Powiatowy Program Ochrony Środowiska, Wojewódzki Program Ochrony Środowiska oraz Polityka Ekologiczna Państwa.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. DANE ADMINISTRACYJNE

Gmina Domaniów położona jest we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie oławskim i jest jedną z 4 gmin powiatu. Jednostka zajmuje obszar o powierzchni 94,31 km², granicząc:

- na zachodzie – z Gminą Żórawina i Borów,
- na północy – z Gminą Siechnice,
- na wschodzie – z Gminą Oława,
- na południu - z Gminą Strzelin i Wiązów.

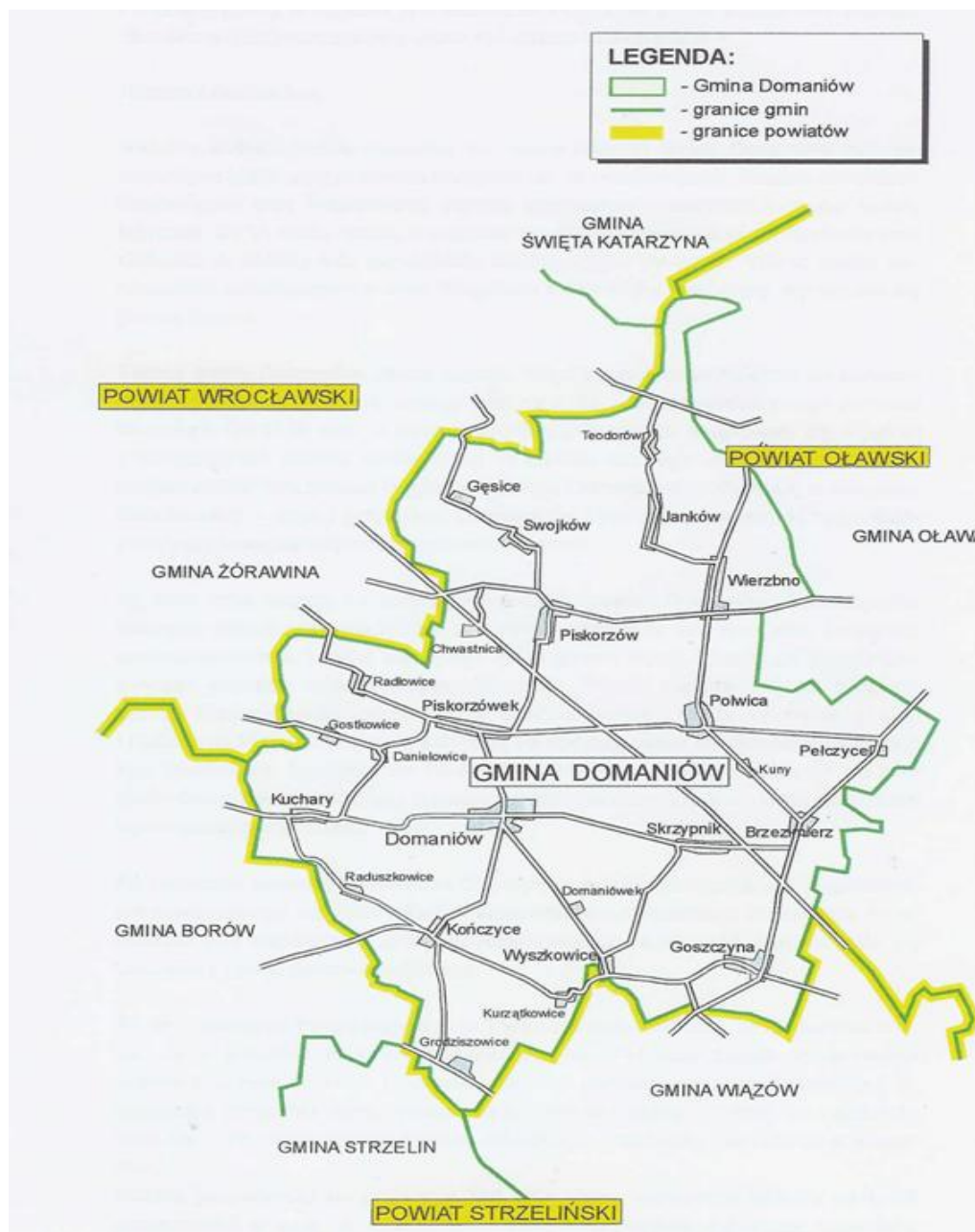
Łączna długość granic okalających Gminę Domaniów wynosi 73,5 km. Sieć osadniczą Gminy tworzy 21 sołectw.

Ryc. 1. Położenie Gminy Domaniów na tle kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Ryc. 2. Położenie Gminy Domaniów na tle sąsiednich gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Ryc. 3. Mapa Gminy Domaniów

Źródło: Urząd Gminy Domaniów

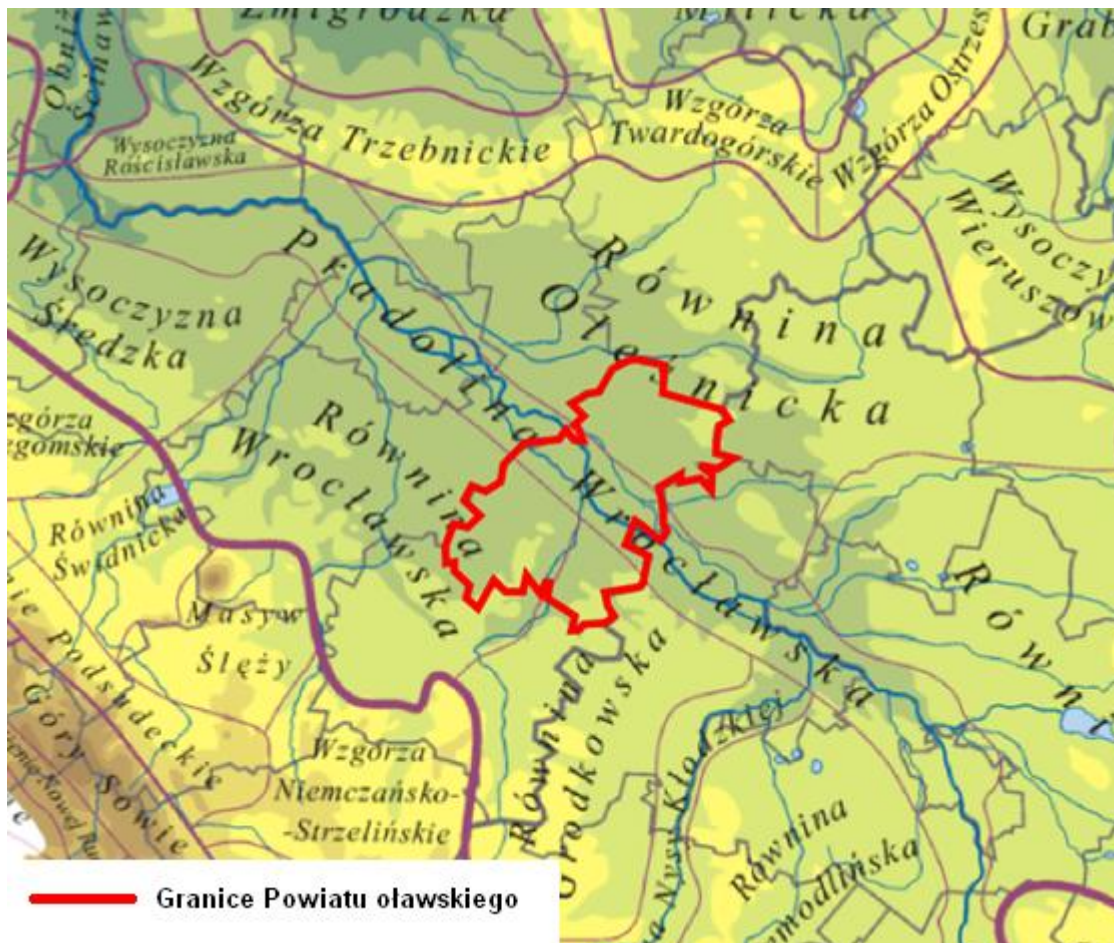
Gmina pod względem komunikacyjnym jest położona bardzo korzystnie, ma dobre powiązania komunikacyjne z pobliskimi ośrodkami miejskimi. Odległość drogowa miejscowości Domaniów od Wrocławia, który jest siedzibą władz województwa dolnośląskiego wynosi ok. 30 km, natomiast od Oławy – siedziby władz powiatu ok. 15 km.

2.2. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Zgodnie z fizyczno - geograficzną regionalizacją Polski, wg J. Kondrackiego, w ogólnym podziale, obszar Gminy Domaniów jest położony w obrębie następujących głównych jednostek:

- megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa,

- prowincja – Niż Środkowoeuropejski,
- podprowincja – Niziny Środkowopolskie,
- makroregion – Nizina Śląska,
- mezoregion – Równina Wrocławska,
- mikroregion – Równina Kacka.

Ryc. 4. Położenie powiatu oławskiego na tle podziału fizyczno - geograficznego Polski
Źródło: opracowanie własne na podstawie podziału Kondrackiego

2.3. SPOŁECZEŃSTWO

2.3.1. Liczba ludności i jej rozmieszczenie

Liczba ludności zamieszkująca Gminę wynosiła na koniec roku 2012 wynosiła 5 289 osób. Z poniższego zestawienia (tabela nr 1) wynika, że mieszkańcy miejscowości Domaniów – siedziby gminy, stanowili 14 % mieszkańców całej Gminy. Największą miejscowością gminy jest Wierzbo, które zamieszkuje 1 050 osób.

Tabela 1. Liczba ludności (mieszkańcy stali) w poszczególnych miejscowościach Gminy Domaniów

lp.	miejscowość	liczba mieszkańców
1.	Brzezimierz	72
2.	Chwastnica	46
3.	Danielowice	78
4.	Domaniów	740
5.	Domaniówek	39
6.	Gęsice	202
7.	Gostkowice	68
8.	Goszczyzna	233
9.	Grodziszowice	98
10.	Janków	178
11.	Kończyce	218
12.	Kuchary	117
13.	Kuny	87
14.	Kurzątkowice	110
15.	Pełczyce	89
16.	Piskorzów	290
17.	Piskorzówek	347
18.	Polwica	234
19.	Radłowice	88
20.	Radoszkowice	75
21.	Skrzypnik	363
22.	Swojków	213
23.	Teodorów	102
24.	Wierzbno	1 050
25.	Wyszkowice	152
GMINA		5 289

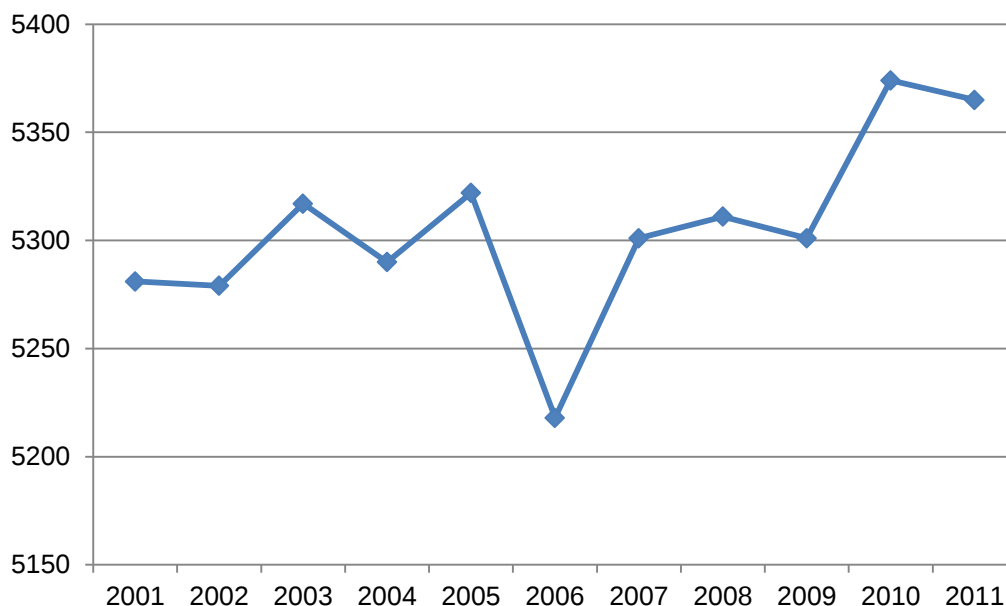
Źródło: Urząd Gminy Domaniów

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się widoczną rosnącą tendencję w zmianach liczby ludności Gminy Domaniów. Mimo iż zdarzały się lata, w których liczba ludności malała, to w porównaniu do roku wyjściowego 2001, liczba ta cały czas rośnie.

Tabela 2. Analiza wieloletnia liczby ludności Gminy Domaniów

Rok	Liczba ludności
2001	5 281
2002	5 279
2003	5 317
2004	5 290
2005	5 322
2006	5 218
2007	5 301
2008	5 311
2009	5 301
2010	5 374
2011	5 365

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Domaniów na przestrzeni lat 2001 - 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Domaniów

Liczba mieszkańców Gminy wykazuje niższy od krajowego (123 osoby/km² w 2012 r.) wskaźnik gęstości zaludnienia. W Gminie Domaniów wskaźnik zaludnienia wynosi 56 osób/km².

2.3.2. Przyrost naturalny

Analizując przyrost naturalny Gminy Domaniów w roku 2012 jego wartość była dodatnia i wynosiła 9. W analizowanym pięcioleciu 2008 - 2012 r. najwyższy przyrost naturalny wyniósł 19 w 2008 r. natomiast najniższy -2 w 2010 r.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w Gminie Domaniów

Wskaźnik	Lata				
	2008	2009	2010	2011	2012
Urodzenia żywe	65	68	63	59	57
Zgony	46	58	65	58	48
Przyrost naturalny	19	10	-2	1	9

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (2012)

2.3.3. Struktura ekonomiczna

Według danych GUS liczba zarejestrowanych bezrobotnych, na koniec 2012 r., wynosiła 306 osób. W porównaniu do roku 2011 liczba osób bezrobotnych wzrosła o 44 osoby.

Struktura ekonomiczna ludności, według danych z 2012 roku pochodzących z GUS-u (przy ogólnej liczbie mieszkańców Gminy 5 368 GUS, 2012 r.), przedstawia się następująco:

- grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym liczy 1 116 osób, co stanowi 20,8 % ogólnej liczby mieszkańców,
- ludność w wieku produkcyjnym liczy 3 489 osób, co stanowi 65 % liczby mieszkańców Gminy, (udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi ok. 8,8 %),
- ludność w wieku poprodukcyjnym liczy 763 osób, co stanowi 14,2 % ogólnej liczby ludności.

2.4. UŻYTKOWANIE TERENU

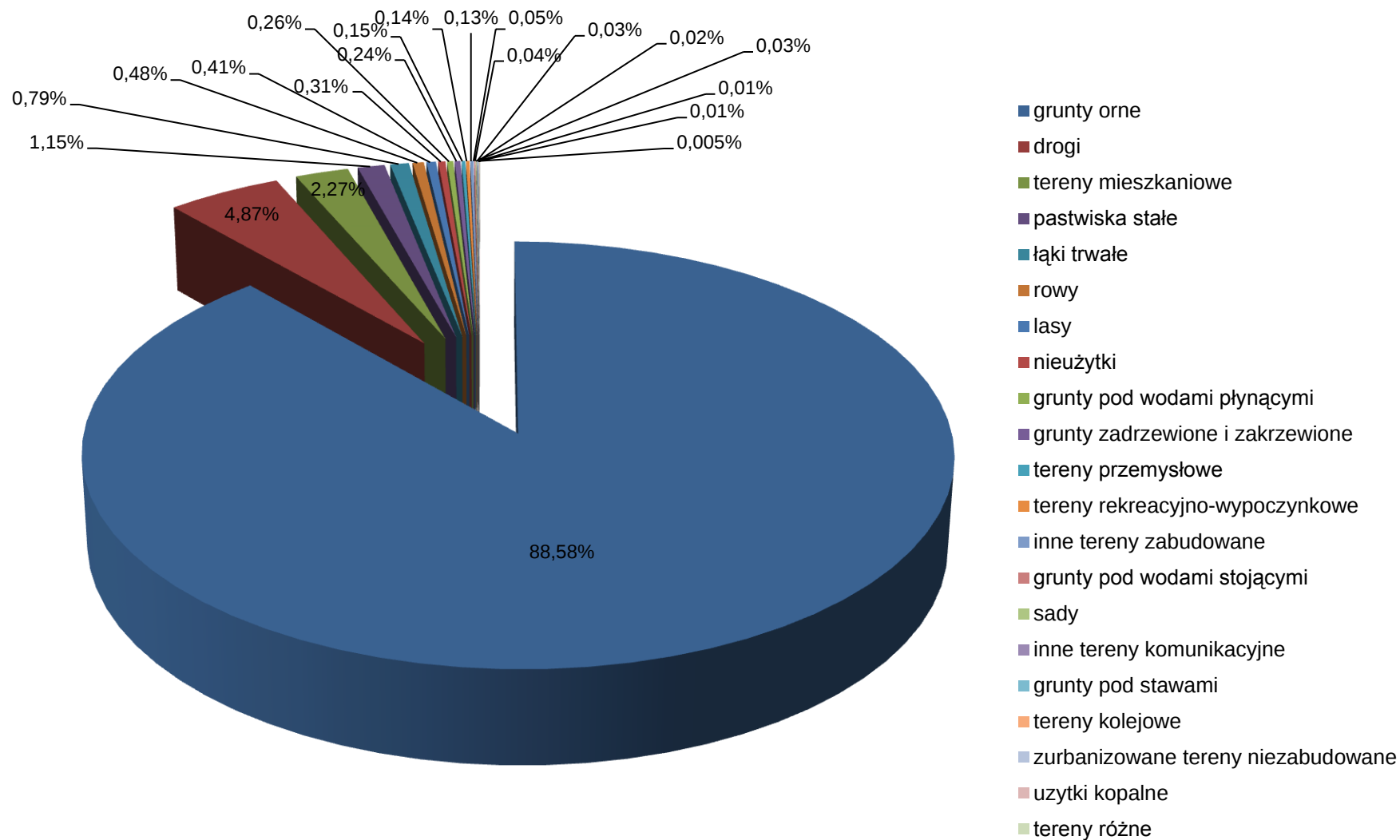
Podstawową formą użytkowania terenu Gminy Domaniów jest użytkowanie rolnicze. Użytki rolne zajmują tutaj aż 90,57 % powierzchni Gminy (w tym grunty orne 88,58 %).

Użytki leśne i grunty pod wodami mają bardzo niski udział, na poziomie odpowiednio 0,41 % i 0,27 % powierzchni gminy, w tym grunty pod wodami stojącymi tylko 0,05 %. Drugie i trzecie miejsce pod względem zajmowanej powierzchni zajmują drogi – 4,87 % oraz tereny mieszkaniowe – 2,27 %.

Tabela 4. Użytkowanie ziemi w Gminie Domaniów (stan na 16.10.2013 r.)

Pozycja	Rodzaj gruntów	Powierzchnia ogółem [ha]	Udział %
	Ogółem	9 389,85	100,00%
1.	grunty orne	8 317,66	88,58%
2.	drogi	457,31	4,87%
3.	tereny mieszkaniowe	213,34	2,27%
4.	pastwiska stałe	108,35	1,15%
5.	łąki trwałe	74,58	0,79%
6.	rowy	44,87	0,48%
7.	las	38,04	0,41%
8.	nieużytki	29,05	0,31%
9.	grunty pod wodami płynącymi	24,28	0,26%
10.	grunty zadrzewione i zakrzewione	22,88	0,24%
11.	tereny przemysłowe	14,23	0,15%
12.	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	13,57	0,14%
13.	inne tereny zabudowane	12,61	0,13%
14..	grunty pod wodami stojącymi	5,00	0,05%
15.	sady	4,02	0,04%
16.	inne tereny komunikacyjne	3,25	0,03%
17.	grunty pod stawami	2,95	0,03%
18.	tereny kolejowe	1,46	0,02%
19.	zurbanizowane tereny niezabudowane	1,40	0,01%
20.	użytki kopalne	0,56	0,01%
21.	tereny różne	0,46	0,005%

Źródło: Starostwo Powiatowe w Oławie

Wykres 2. Struktura użytkowania ziemi w Gminie Domaniów

Źródło: Starostwo Powiatowe w Oławie

2.5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych (stan na rok 2012), na terenie Gminy Domaniów działało 360 podmiotów gospodarczych.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD (2012)

Sekcja	Ogółem Gmina
Ogółem	360
W sekcji A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	20
W sekcji B – górnictwo i wydobywanie	0
W sekcji C - przetwórstwo przemysłowe	37
W sekcji D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
W sekcji E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
W sekcji F - budownictwo	67
W sekcji G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	100
W sekcji H – transport, gospodarka magazynowa	27
W sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4
W sekcji J – informacja i komunikacja	4
W sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8
W sekcji L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19
W sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12
W sekcji N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9
W sekcji O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4
W sekcji P – edukacja	13
W sekcji Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2
W sekcji R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8
W sekcji S – pozostała działalność usługowa W sekcji T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	23

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (klasyfikacja PKD 2007)

Na terenie Gminy Domaniów najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. W sekcjach B (górnictwo i wydobywanie) i D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych) nie zarejestrowano żadnego podmiotu.

Spośród podmiotów gospodarczych, działających na terenie Gminy Domaniów do najważniejszych zaliczyć należy:

- MOTA ENGIL CENTRAL EUROPE – wytwórnia mas bitumicznych,
- PALEF sp. z o.o. – produkcja bram i ogrodzeń,
- TORPOL – rozbiórka obiektów budowlanych, roboty ziemne, wynajem sprzętu budowlanego,
- MAKART-BOX – produkcja opakowań,
- Hotel GUSTEN – hotel, restauracja,
- BEN-ROM – stacja paliw,
- KTM S.C. Warsztaty Usługowo-Naprawcze,
- SKUMETKOL – skup i sprzedaż złomu.

2.6. ROLNICTWO

Podstawową formą użytkowania terenu Gminy Domaniów jest użytkowanie rolnicze, gdyż użytki rolne zajmują aż 90,6 % powierzchni Gminy. Główne kierunki upraw gospodarstw indywidualnych to przede wszystkim zboża. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują uprawy roślin przemysłowych i rzepaku wraz z rzepikiem.

Tabela 6. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw

Rodzaj Uprawy	Powierzchnia [ha]
ogółem	8 753,79
zboża razem	5 949,52
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	4 193,07
ziemniaki	208,89
uprawy przemysłowe	2 471,63
buraki cukrowe	625,40
rzepak i rzepik razem	1 846,23

Źródło: Powszechny Spis Rolny (2010), GUS – Bank Danych Lokalnych

Wśród pogłowia dużych zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych na terenie Gminy Domaniów najwięcej jest trzody chlewnej. Duży udział na terenie gminy ma także hodowla drobiu.

Tabela 7. Hodowla zwierząt na terenie Gminy Domaniów

Zwierzęta gospodarskie	Ilość sztuk
bydło razem	335
bydło krowy	121
trzoda chlewna razem	410
trzoda chlewna lochy	31
konie	41
drób ogółem razem	5 691
drób ogółem drób kurzy	3 360

Źródło: Powszechny Spis Rolny (2010), GUS – Bank Danych Lokalnych

Aspektem wpływającym na poziom kultury rolnej jest wyposażenie gospodarstw rolnych w ciągniki. Według danych zebranych podczas Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. na terenie Gminy Domaniów 311 gospodarstw rolnych było wyposażonych w ciągniki (łącznie ilość ciągników – 521 szt.).

Tabela 8. Wyposażenie gospodarstw rolnych w ciągniki

Wskaźnik	Ilość sztuk
gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	311
ciągniki w gospodarstwach rolnych	521

Źródło: Powszechny Spis Rolny (2010), GUS – Bank Danych Lokalnych

Zużycie nawozów w gospodarstwach rolnych charakteryzuje się największym udziałem nawozów mineralnych – 28 978 dt (1 dt=100 kg) oraz azotowych – 19 865 dt.

Tabela 9. Zużycie nawozów w gospodarstwach rolnych

Rodzaj nawozu	Zużyta ilość [dt]
mineralne	28 978
azotowe	19 865
fosforowe	4 336
potasowe	4 777
wapniowe	10 090

Źródło: Powszechny Spis Rolny (2010), GUS – Bank Danych Lokalnych

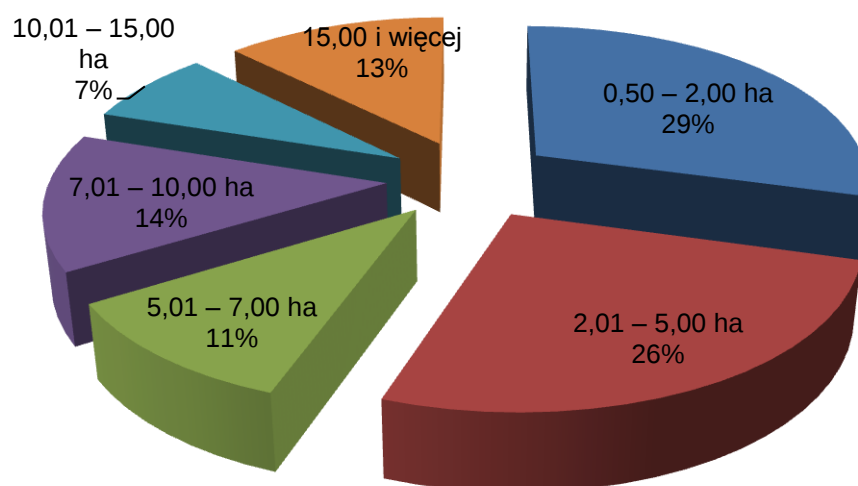
Zgodnie z danymi Urzędu Gminy na terenie gminy istnieje 776 gospodarstw rolnych. Gospodarstwa bardzo małe, poniżej 2 ha gruntów, stanowią 29,3 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa większe, o powierzchni 2 - 7 ha stanowią około 37,0 % wszystkich gospodarstw. Natomiast gospodarstwa średnie (7 – 15 ha) i duże powyżej 15 ha to około 33,7 % wszystkich gospodarstw rolnych na terenie Gminy.

W analizowanych latach 2010 – 2012 struktura gospodarstw rolnych nie ulegała znaczącym zmianom.

Tabela 10. Ilości gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych

Grupa obszarowa	2010	2011	2012
0,50 – 2,00 ha	202	221	227
2,01 – 5,00 ha	217	204	203
5,01 – 7,00 ha	81	80	84
7,01 – 10,00 ha	124	113	107
10,01 – 15,00 ha	59	63	58
15,00 i więcej	95	94	97

Źródło: Urząd Gminy Domaniów

Wykres 3. Struktura gospodarstw rolnych w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Domaniów

2.7. TURYSTYKA I REKREACJA

Gmina Domaniów nie posiada walorów przyrodniczych o szczególnym znaczeniu turystycznym. Nie ma tutaj również wyznaczonych znakowanych pieszych i rowerowych tras turystycznych. W znacznym zakresie wynika to z ukształtowania geograficznego gminy, której krajobraz jest równinny, pozbawiony lasów, rezerwatów, parków krajobrazowych. Barierą hamującą rozwój lokalnej turystyki na terenie gminy jest także brak większych zbiorników wodnych i cieków wód powierzchniowych.

Jednakże władze gminy powinny zadbać o rozwój turystyki na swoim terenie. Turystyka odgrywa bowiem znaczącą rolę w kształtowaniu proekologicznych struktur gospodarczych w gminie. W porównaniu z przemysłem, turystyka jest mniej kapitałochłonna. Ponadto inwestycje w branży turystycznej szybciej przynoszą efekty ekonomiczne oraz zatrudnienie. Rozwój działalności turystycznej wywołuje także zmiany wtórne w postaci zmian struktury branżowej poprzez pobudzenie rozwoju usług i handlu w innych branżach gospodarczych, co w dłuższym okresie czasu wpływa na lokalny rozwój społeczno-gospodarczy.

Gmina bogata jest w zabytki kultury materialnej, dlatego też szanse w rozwoju turystyki na terenie gminy upatrywać należy właśnie w ich renowacji – odrestaurowanie obiektów pałacowych, zespołów pałacowo-parkowych i ich zaadaptowanie np. na cele rozrywkowe, gastronomiczne, na hotele, zajazdy z towarzyszącymi im ośrodkami sportów jeździeckich.

Do najciekawszych obiektów zabytkowych, wyróżniających się w krajobrazie gminy, należą kościoły:

- Filialny Krzyża Świętego w Brzezimierzu,
- Parafialny Nawiedzenia NMP w Domaniowie,
- Filialny św. Michała Archanioła w Jankowie,
- Filialny św. Michała Archanioła w Piskorzowie,

- Parafialny św. Mikołaja we Wierzbnie.

Innymi cennymi zabytkami architektury i budownictwa są zespoły pałacowe w Danielowicach i Gostkowicach oraz zespół pałacowo-folwarczny w Kucharach wraz z zabudowaniami i parkami przypałacowymi. We wsi Piskorzów znajduje się krzyż pokutny, który również jest jedną z nielicznych kulturowych atrakcji gminy.

Pozytywnym aspektem wspierającym rozwój działalności turystycznej na terenie gminy jest także jej bardzo dogodne położenie komunikacyjne – autostrada A-4 oraz bliskie położenie w stosunku do Wrocławia. Stąd też gmina może stać się miejscem przejezdnych odwiedzin turystów.

Szansę w rozwoju turystyki pieszej i rowerowej upatrywać można również w wykorzystaniu terenów położonych w dorzeczu rzeki Żurawka, Mszana i Żalina, stworzeniu ścieżek przyrodniczych oraz w powstaniu gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych. Rozwój agroturystyki pozwoli na lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów kulturowych oraz pozwoli na stworzenie nowych możliwości zatrudnienia.

III. INFRASTRUKTURA GMINY

W niniejszym rozdziale zostaną omówione zagadnienia dotyczące sieci infrastrukturalnych na terenie Gminy Domaniów, a mianowicie, sieć wodociągowo – kanalizacyjna, energetyczna, gazowa, drogowa.

3.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

3.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Woda na cele komunalne pobierana jest z 2 ujęć znajdujących się w Domaniowie i Piskorzowie.

Dla ujęcia w Domaniowie Starosta Oławski decyzją nr 73 z dnia 28.12.2001 r. udzielił Gminie Domaniów pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych o zasobach eksploatacyjnych kat. B ustalonych na poziomie $Q_e=61,00 \text{ m}^3/\text{h}$. Pozwolenie zostało wydane na czas oznaczony do dnia 31.12.2015 r. Pozwolenie to obejmuje:

1. ciągły pobór wody z głębinowej studni wierconych nr 1 i awaryjnego poboru wody z głębinowej studni wierconej nr 3z w łącznej ilości:
 - $Q_{\text{śr. d.}}=425,00 \text{ m}^3/\text{d}$,
 - $Q_{\text{max. d.}}=575,00 \text{ m}^3/\text{d}$,
 - $Q_{\text{max. h.}}=60,00 \text{ m}^3/\text{h}$,

przy następujących charakterystykach jednostkowych studni:

Tabela 11. Charakterystyka studni na terenie ujęcia wody w Domaniowie

Nr studni	Głębokość studni [m]	Wydajność eksploatacyjna studni [m ³ /h]	Depresja studni [m]	Lokalizacja
1	18,00	160,00	1,00	dz. nr. 353/20, obręb Domaniów
3z	23,00	42,00	1,70	dz. nr. 353/25, obręb Domaniów

Źródło: Pozwolenie wodnoprawne

2. Odprowadzanie popłuczyn ze stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na działce 353/20 w obrębie Domaniów w łącznej ilości $Q_d=12,0 \text{ m}^3/\text{d}$ po ich oczyszczeniu w 8 komorowym osadniku popłuczyn o pojemności czynnej $V_{cz}=26,4 \text{ m}^3$, o składzie określonymi następującymi wskaźnikami zanieczyszczeń w miejscu poboru prób, tj. na wylocie popłuczyn do rowu ŻG-4:

- zawiesiny ogólne $\leq 50 \text{ mg}/\text{dm}^3$,
- BZT₅ $\leq 30 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$,
- żelazo ogólne $\leq 10 \text{ mg Fe}/\text{dm}^3$.

Dla powyższego ujęcia wód decyzją nr 4 z dnia 08.01.2002 r. Starosta Oławski ustanowił strefy ochronne dla zespołu 2 głębinowych studni wierconych stanowiących źródło wody dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę pitną. Strefy te obejmują następujące powierzchnie:

Tabela 12. Strefy ochronne dla ujęcia wody w Domaniowie

Obiekt	Obszar strefy ochronnej	Właściciel terenu
Teren ochrony bezpośredniej		
Studnia nr 1 oraz SUW obręb Domaniów dz. nr 353/20, 353/22	Sześciobok 214/30/2001 o wymiarach: 70x91x23x43x41x108 m Najmniejsza odległość ogrodzenia od obudowy studni wynosi 6 m	Skarb państwa
Studnia nr II obręb Domaniów dz. nr 353/12, 353/25, 353/27	Czworobok o wymiarach: 24x45x28x44,5 m Najmniejsza odległość ogrodzenia do obudowy studni wynosi 8 m	Skarb Państwa, Gmina Domaniów

Źródło: Decyzja Starosty Oławskiego

Drugim gminnym ujęciem wody pitnej dla zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców jest ujęcie w Piskorzowie. Dnia 18.10.2011 r. decyzją nr 185 Starosta Oławski wydał pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie wód w zakresie poboru wód podziemnych z gminnego ujęcia wód w Stacji Uzdatniania Wody w Piskorzowie. Pozwolenie to zostało wydane na czas oznaczony tj. do dnia 17.10.2031 r. Z ujęcia tego pobierane są wody z utworów czwartorzędowych za pomocą studni wierconych Ia i Iz, w ramach zasobów eksploatacyjnych ustalonych na poziomie $Q_e=57,0 \text{ m}^3/\text{h}$ w następującej ilości:

- $Q_{\max h} = 57,0 \text{ m}^3/\text{h}$,
- $Q_{\text{śr. d.}} = 612,0 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\max r.} = 499,320 \text{ m}^3/\text{d}$.

Istniejące tu studnie, każda o głębokości 40 m zlokalizowane są na działce nr 204/8, obręb Piskorzów. W skład instalacji wchodzi budynek SUW wraz z urządzeniami technicznymi, zbiornik wyrównawczy $2 \times 250 \text{ m}^3$, sześciokomorowy odстойnik popłuczyn o średnicy 1 400 mm i pojemności całkowitej $V_c=20,3 \text{ m}^3$, bezodpływowy zbiornik na ścieki z chlorowni o pojemności $1,5 \text{ m}^3$.

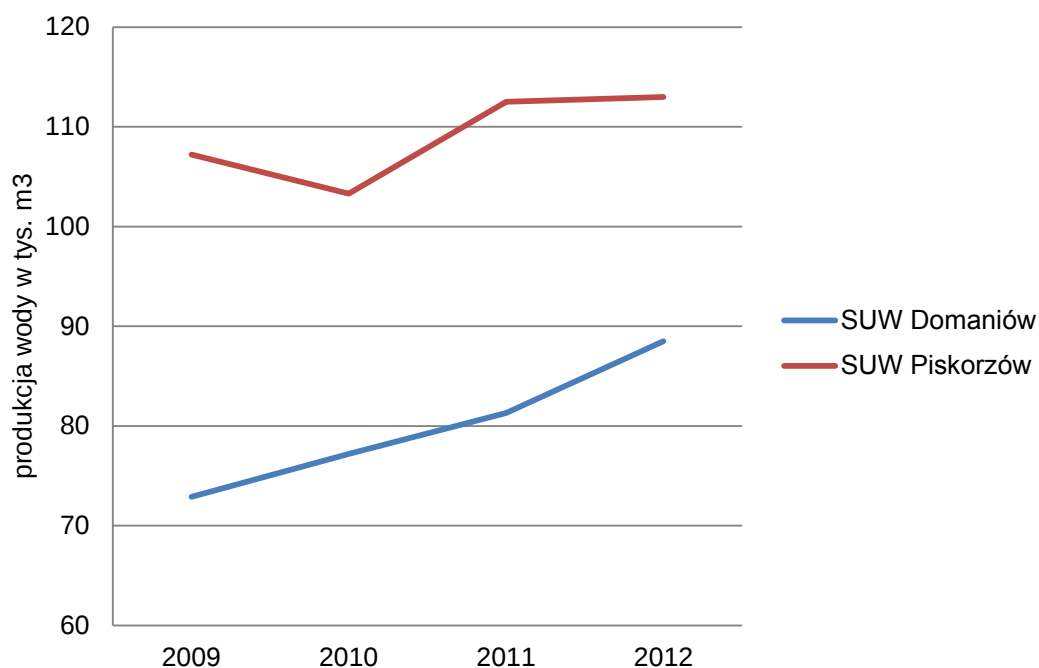
Dla ujęcia w Piskorzowie decyzją nr 186 z dnia 18.10.2011 r. Starosta Oławski ustanowił strefę ochrony bezpośredniej, która obejmuje studnie nr Ia i Iz. Obszar strefy stanowi pięciokąt o wymiarach 20x61x20x52x70. Najmniejsza odległość ogrodzenia od obudowy studni wynosi 8 m. Właścicielem terenu na którym wyznaczoną strefą jest Gmina Domaniów.

W 2012 r całkowita produkcja wody wyniosła 201,5 tys. m³, w tym z SUW Domaniów 88,5 tys. m³ i z SUW Piskorzów 113 tys. m³. W poniższej tabeli przedstawiono ilość pobranej wody w latach 2009 – 2012. Ilość produkowanej wody wykazuje wyraźną tendencję wzrostową.

Tabela 13. Całkowita produkcja wody (w tys. m³) w latach 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
SUW Domaniów	72,9	77,2	81,3	88,5
SUW Piskorzów	107,2	103,3	112,5	113,0
Razem	180,1	180,5	193,8	201,5

Źródło: Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń kanalizacyjnych w Gminie Domaniów na lata 2013-2018

Wykres 4. Dynamika zmian produkcji wody

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń kanalizacyjnych w Gminie Domaniów na lata 2013-2018

Istniejąca sieć wodociągowa na terenie Gminy Domaniów to głównie sieć wybudowana w latach 80-tych ubiegłego wieku. Sieć magistralna i rozdzielcza wykonana jest z rur PVC łączonych kielichowo. Przyłącza wodociągowe wykonane są w większości z rur stalowych, a wykonane po 2002 r., z rur PEHD. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 102,2 km. Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych wynosi 1 101. Szczegóły dotyczące wodociągów gminy przedstawiono w następnej tabeli.

Tabela 14. Dane dotyczące wodociągów na terenie Gminy Domaniów

Informacje	Wartość
Łączna długość sieci wodociągowej, w tym:	102,2
Sieć rozdzielcza [km] ²	48,2
Sieć magistralna [km] ³	31,7
Przyłącza [km] ³	22,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.] ²	1 101
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.] ¹	4 809
korzystający z instalacji [%] ¹	89,6
sieć rozdzielcza na 100 km ¹	53,8

Źródło: 1 – GUS, Bank Danych Lokalnych 2011, 2 – GUS, Bank Danych Lokalnych 2012,
3 -Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń kanalizacyjnych w Gminie Domaniów na lata 2013-2018.

Sieć wodociągowa jest mocno wyeksploatowana, czego dowodem jest ilości awarii i duże straty wody. W 2012 r. zanotowano 12 awarii sieci, natomiast straty wody wyniosły 34,9 tys. m³. Nakłady finansowe jakie poniosła Gmina Domaniów na usunięcie awarii wynosiły 13 130,17 zł. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące awarii sieci wodociągowej w latach 2009-2012. Zauważalne jest, iż z każdym rokiem ilość występujących awarii zwiększa się.

Tabela 15. Awaryjność sieci wodociągowej na terenie Gminy Domaniów

Rok	2009	2010	2011	2012
Ilość awarii	6	5	8	12
Nakłady finansowe na ich usunięcie	7 953,7 zł	5 257,96 zł	8 585,13 zł	13 130,17 zł
Straty wody (tys. m ³ /rok)	29,4	28,9	46,1	34,9

Źródło: Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń kanalizacyjnych w Gminie Domaniów na lata 2013-2018

3.1.2. Gospodarka ściekowa

Aglomeracja kanalizacyjna

Gmina Domaniów objęta została aglomeracją kanalizacyjną Domaniów. Aglomeracja ta została utworzona uchwałą nr XVIII/427/11 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Domaniów.

W skład aglomeracji wchodzi następujące miejscowości z terenu Gminy Domaniów: Domaniów, Piskorzów, Piskorzówek, Polwica, Wierzbno.

Oczyszczalnie ścieków zlokalizowana jest w miejscowości Wierzbno. Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji wynosi 2 113.

Ryc. 5. Odległości między poszczególnymi miejscowościami wchodzącymi w skład aglomeracji kanalizacyjnej Domaniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoportal.gov.pl

3.1.2.1. Sieć kanalizacyjna

Na terenie Gminy Domaniów funkcjonuje bardzo słabo rozwinięty system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez system kanalizacji. Stopień skanalizowania kształtuje się zaledwie na poziomie około 2,6 %.

W systemie odprowadzania ścieków funkcjonuje jedna przepompownia ścieków zlokalizowana na ul. Osiedle w Wierzbnie.

Tabela 16. Dane dotyczące kanalizacji na terenie Gminy Domaniów

Informacje	Wartość
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] ¹	2,3
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego	37

Informacje	Wartość
zamieszkania [szt.] ¹	
ścieki odprowadzone [dam ³] ¹	15
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2011 r.	142
korzystający z instalacji [%] ²	2,6

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych (2012)

3.1.2.2. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Na obszarze Gminy system odprowadzania wód opadowych i roztopowych nie jest rozbudowany. Wody opadowe i roztopowe odprowadzane są do gruntu lub cieku.

Na terenie Gminy występują odrębne systemy kanalizacji deszczowej, powstające na terenach zakładów, w trakcie modernizacji dróg itd.

Starosta Oławski wydał 9 pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie wód opadowych do wód lub ziemi. W kolejnej tabeli przedstawiono wykaz wydanych decyzji.

Tabela 17. Pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie wód opadowych do wód lub ziemi

Nr decyzji data wydania data obowiązania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar odprowadzania	Odbiornik	Zlewnia całkowita [ha]	Urządzenie oczyszczające
Decyzja nr 43 z dn. 24.08.2000 r. ważna do 31.12.2015 r.	Spółdzielni mieszkaniowa „Przyszłość” w Wierzbnie Wierzbnio 9 55-217 Wierzbnio	Połącze dachowe, drogi wewnętrzne i place nawierzchni utwardzonej osiedla mieszkaniowego	Rów melioracyjny Z-7 w km 1+398 Zlewnia: Miłoszowska Struga	b.d.	Osadniki wpustów ulicznych
Decyzja nr 9 z dn. 09.02.2004 r. ważna do 31.03.2014 r.	PALEF Sp. z o.o. Goszczyna 32 A 55-216 Domaniów	Parkingi, place i drogi zlokalizowane na terenie zakładu w Goszczynie zlokalizowanego na działce nr 72/6 AM-1, obręb Goszczyna	Rów melioracyjny Ż-18 w km 0+569 Zlewnia: Mszana	0,860	Osadnik zawieszin i separator olejów
Decyzja nr 50 z dn. 23.04.2008 r. ważna do 23.04.2018 r.	Urząd Gminy Borów ul. Konstytucji 3-go Maja 22 57-160 Borów	Wody opadowe z awaryjnego przelewu burzowego	Rów melioracyjny Ż-J km 0+610 Zlewnia: Żurawka	2,050	-
Decyzja nr 80 z dn. 15.06.2009 r. ważna do 15.06.2019 r.	Dolnośląska Służba Dróg i Kolei ul. Krakowska 28 50-245 Wrocław	Wody opadowe i roztopowe z dróg: Nr 346 w miejscowości Piskorzów Nr 396 w miejscowości Pełczyce Nr 396 w miejscowości Goszczyna	Ciek Mszana w km 55,780 Dz. Nr 284 Rów melioracyjny w km 40,567 Dz. Nr 9 Staw w km 45,900 Dz. Nr 124 w	b.d.	Osadnik zawieszin i separator substancji ropopochodnych
Decyzja nr 155 z dn. 02.11.2009 r. ważna do 02.11.2019 r.	MAKART-BOX Bojakowscy Sp. j. Domaniów 31 b 55-216 Domaniów	Wody opadowe i roztopowe z działki nr 153/2 i 153/4 AM-1, obręb Domaniów, odprowadzane 5 istniejącymi wylotami kanalizacyjnymi,	W-1: Rów melioracyjny Ż-F km 3+543 Zlewnia: Żurawka W-2: Rów melioracyjny Ż-F km 3+525 Zlewnia: Żurawka W-3: Rów melioracyjny Ż-F km 3+482 Zlewnia: Żurawka W-4: Rów melioracyjny Ż-F km 3+480 Zlewnia: Żurawka W-5: Rów melioracyjny Ż-F km 3+429 Zlewnia: Żurawka	b.d.	Osadnik zawieszin
Decyzja nr 2	Dolnośląska Służba Dróg	Wody opadowe	Rów melioracyjny położony na działce	b.d.	Osadniki wpustów

Nr decyzji data wydania data obowiązywania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar odprowadzania	Odbiornik	Zlewnia całkowita [ha]	Urządzenie oczyszczające
z dn. 06.01.2010 r. ważna do 05.01.2020 r.	i Kolei ul. Krakowska 28 50-245 Wrocław	i roztopowe z drogi wojewódzkiej nr 396 (od km 40+498 do km 40+925)	nr 2/44 – 1 wylot Ø 400 Rów przydrożny położony na działce nr 10 w miejscowości Pełczyce – 5 wylotów Ø 160 o lokalizacji odpowiednio: 40+588; 40+580; 40+536; 40+518; 40+505.		ulicznych, osadnik szlamowy, separator koalescencyjno- cyrkulacyjny
Decyzja nr 21 z dn. 08.02.2010 r. ważna do 07.02.2020 r.	Ewa Maleszka-Pabian Grzegorz Pabian ul. Poleska 28/8 51-354 Wrocław	Wody opadowe i roztopowe zmieszane z oczyszczonymi ściekami bytowymi	Ciek Mszana	b.d.	-
Decyzja nr 122 z dn. 03.08.2011 r. ważna do 02.08.2021 r.	„BENROM” Stacja Paliw Spółka Jawna B. Piechnik, J. Kaczor Brzezimierz 15 55-216 Domaniów	Oczyszczone ścieki opadowe i roztopowe z działki nr 111/6, AM-1, obręb Brzezimierz	Rów przydrożny stanowiący część działki nr 117/5, AM-1, obręb Brzezimierz, w km 0+000	b.d.	Lamelowy separator substancji ropopochodnych, osadnik substancji stałych
Decyzja nr 182 z dn. 17.09.2013 r. ważna do 16.09.2023 r.	Brzezimierz Nieruchomości Sp. z o.o. Brzezimierz 12 55-216 Domaniów	Częściowo oczyszczone ścieki opadowe i roztopowe pochodzących z odwodnienia dachów budynków oraz terenu utwardzonego (w tym placu do oplukiwania maszyn rolniczych) położonych na działkach nr 109/7, 109/8, 109/9 i 109/12, AM-1 obręb Brzezimierz	działka nr 109/8, AM-1 obręb Brzezimierz,	b.d.	separator substancji ropopochodnych i osadnik substancji stałych

Źródło: Starostwo Powiatowe w Oławie

3.1.2.3. Komunalne oczyszczalnie ścieków

Ścieki komunalne z terenu Gminy Domaniów odprowadzane są do dwóch komunalnych oczyszczalni ścieków, zlokalizowanych w miejscowości Domaniów i Wierzbno.

Oczyszczalnia ścieków w Domaniowie

Oczyszczalnia w Domaniowie, wybudowana jako oczyszczalnia przyszkolna obsługuje budynki użyteczności publicznej. Sieć jest szczątkowa i wyposażona w jedną przepompownię przy remizie OSP w Domaniowie. Z oczyszczalni tej korzysta szkoła, remiza oraz budynek niepublicznej służby zdrowia. Na oczyszczalnię dopływa około 20 m³/d. Ścieki oczyszczane są na ciągu technologicznym typu ZBW-BOS-25 z osadem czynnym niskoobciążonym o przedłużonym czasie napowietrzania. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny - dopływ rzeki Żurawki. Osady ściekowe wywożone są do oczyszczalni ścieków w Borku Strzelińskim. Z uwagi na to, iż jest to niewielka oczyszczalnia, a miejscowość Domaniów będzie podłączona do oczyszczalni w miejscowości Wierzbno, nie planuje się dalszej rozbudowy powyższej oczyszczalni. W perspektywie czasu planuje się podłączenie w/w obiektów do oczyszczalni w miejscowości Wierzbno.

Oczyszczalnia ścieków w Wierzbnie

Oczyszczalnia obecnie obsługuje osiedle bloków wielorodzinnych w Wierzbnie (ok. 620 mieszkańców). Na oczyszczalnię dopływają następujące ilości ścieków - około 15 000 m³/rok oraz dowożonych 18 011 m³/rok. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny - dopływ rzeki Mszana. W 2012r. zakończyła się inwestycja obejmująca rozbudowę i modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków, co zwiększyło jej przepustowość i poprawiło parametry odprowadzanych ścieków. Oczyszczalnia jest oczyszczalnią mechaniczno - biologiczną. Reaktor biologiczny wykonany jako dwa niezależne (bliźniacze) ciągi technologiczne. Część biologiczna pracuje w układzie denitryfikacji - nityfikacji z recyrkulacją osadu nadmiernego i wewnętrzną recyrkulacją mieszaniny ścieków i osadów. Oczyszczalnia została wyposażona w stację odwadniania i higienizacji osadu. Po rozbudowie przepustowość oczyszczalni ścieków wynosi: $Q_{dśr} = 480 \text{ m}^3/\text{d}$, a zakładana równoważna liczba mieszkańców, którą może obsłużyć oczyszczalnia wynosi ok. 4 400.

Starosta Powiatowy wydał 6 pozwoleń wodnoprawnych na zrzut oczyszczonych ścieków do odbiornika. Cztery zostały wydane Urzędowi Gminy, po jednym spółdzielni mieszkaniowej i osobie fizycznej. W kolejnej tabeli przedstawiono wykaz wydanych decyzji.

Tabela 18. Pozwolenie wodnoprawne na zrzut oczyszczonych ścieków do odbiornika

Nr decyzji data wydania data obowiązania	Podmiot odpowiedzialny	Odbiornik wód oczyszczonych	Ilość odprowadzanych ścieków oczyszczonych (wszystkie Q)
Decyzja nr 43 24.08.2000 r. 31.12.2015 r.	Spółdzielnia mieszkaniowa „Przyszłość” w Wierzbnie Wierzbno 9 55-217 Wierzbno	Rów melioracyjny Ż-L-2 w km 0+700 Zlewnia: Potok Mszana w km 4+000	$Q_{śred} = 77 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{max d} = 100 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{max h} = 6,7 \text{ m}^3/\text{h}$
Decyzja nr 73	Urząd Gminy	Rów melioracyjny ZG-4	$Q_d = 12 \text{ m}^3/\text{d}$

Nr decyzji data wydania data obowiązania	Podmiot odpowiedzialny	Odbiornik wód oczyszczonych	Ilość odprowadzanych ścieków oczyszczonych (wszystkie Q)
28.12.2001 r. 31.12.2015 r.	w Domaniowie Domaniów 56 55-216 Domaniów	w km 0+845 Zlewnia: Ciek Żurawka w dorzeczu Ślęży	
Decyzja nr 50 23.04.2008 r. 23.04.2018 r.	Urząd Gminy Borów ul. Konstytucji 3-go Maja 22 57-160 Borów	Rów melioracyjny Ż-J w km 0+610 Zlewnia: Żurawka	$Q_{dśr} = 900 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{dmax} = 1\,200 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{hmax} = 150 \text{ m}^3/\text{h}$
Decyzja nr 8 28.01.2009 r. 28.01.2019 r.	Urząd Gminy w Domaniowie Domaniów 56 55-216 Domaniów	Rów melioracyjny Ż-L-2 w km 2+631 Zlewnia: Mszana	$Q_{dśr} = 77 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{dmax} = 100 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{hmax} = 6,70 \text{ m}^3/\text{h}$
Decyzja nr 84 22.06.2009 r. 22.06.2019 r.	Urząd Gminy w Domaniowie Domaniów 56 55-216 Domaniów	rów Ż-L-2 w km 2+631 (dz. nr 262 AM-1, obręb Wierzbno) ciek Mszana	$Q_{dśr} = 480 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{dmax} = 625 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{hmax} = 45 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{rśr} = 175\,200 \text{ m}^3/\text{rok}$
Decyzja nr 21 08.02.2010 r. 07.02.2020 r.	Ewa Maleszka-Pabian Grzegorz Pabian ul. Poleska 28/8 51-354 Wrocław	Cieka Mszana działka nr 102, obręb Gęsiące	$Q_{dśr} = 0,9 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{dmax} = 1,08 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{hmax} = 0,081 \text{ m}^3/\text{h}$

Źródło: Starostwo Powiatowe w Oławie

3.1.2.4. Systemy indywidualne gospodarki ściekowej

Zgodnie z ustawą z dn. 10.01.2012 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2012, poz. 145 ze zm.) w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska. Do rozwiązań takich zalicza się:

- zbiorniki bezodpływowe (szamba) - indywidualne gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach na nieczystości ciekłe i okresowym ich wypróżnianiu poprzez pojazdy asenizacyjne,
- przydomowe oczyszczalnie ścieków – niewielkich przepustowości oczyszczalnie lokalne na potrzeby jednego lub kilku gospodarstw, oparte o różne dopuszczalne prawem technologie.

Na podstawie ustawy z dn. 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012, poz. 391 ze zm.) przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych; przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych.

Ustawa nakłada na gminy obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

3.1.2.4.1. Zbiorniki bezodpływowe

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach określa, że zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

Nie zostały określone prawnie wymagania dotyczące jakości prowadzonej ewidencji zbiorników bezodpływowych. Wskazane byłoby jednak zewidencjonowanie zbiorników bezodpływowych w stopniu szczegółowości określającym: pojemność, ilość osób korzystających ze zbiornika, stan techniczny (materiał wykonania, szczelność, rok budowy), zawarta umowa na opróżnianie zbiornika.

Na terenie Gminy Domaniów nie prowadzi się ewidencji zbiorników bezodpływowych. Niemniej jednak właściciele nieruchomości na terenie Gminy obowiązują przepisy Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, który nakłada na właścicieli i zarządców nieruchomości obowiązki związane z nieczystościami płynnymi.

Na terenie Gminy obowiązują ustalenia Regulaminu przyjętego Uchwałą nr X/39/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Związku Międzygminnego Ślęza-Oława.

Regulamin ten został dostosowany do zmiany ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Analizując dokument Regulaminu można stwierdzić, że reguluje on w sposób odpowiedni przepisy utrzymania czystości i porządku w zakresie postępowania z nieczystościami ciekłymi.

Działalnością w zakresie odbioru od mieszkańców nieczystości płynnych (ścieków komunalnych gromadzonych w szambach) zajmują się następujące podmioty:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych van Gansewinkel, ul. Portowa 7, 55-200 Oława,
- ZWIK Sp. z o.o., ul. Brzegowa 69a, 57-100 Strzelin,
- Trans-Formers Sp. z o.o., ul. Atramentowa 10, Bielany Wrocławskie, 55-040 Kobierzyce,
- MARGO Eugeniusz Chorążewska, Boreczek 12a, 57-100 Borów,
- FEB-EKO Sp. z o.o., ul. Słowackiego 26, 55-200 Oława,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Żórawinie, Al. Niepodległości 17, 55-020 Żórawina,
- ATU-TRANS Arkadiusz Turowski, Wierzbno 42, 55-216 Domaniów.

3.1.2.4.2. Przydomowe oczyszczalnie ścieków

Przydomowe oczyszczalnie ścieków o przepustowości zazwyczaj do 5 m³ na dobę, wykorzystywane na potrzeby gospodarstw domowych lub rolnych w ramach zwykłego korzystania z wód, z których emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. W myśl przepisów ustawy Prawo Budowlane oczyszczalnia podlega zgłoszeniu:

- do Starostwa Powiatowego – zgłoszenie budowy (budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,5 m³ na dobę nie wymaga uzyskania pozwolenia na budowę, ale wymaga zgłoszenia właściwemu organowi),

- do Gminy – zgłoszenie eksploatacji (zgłoszenie planowanej eksploatacji oczyszczalni ścieków należy przedłożyć Wójtowi, w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami).

Według danych GUS za rok 2012 r. na terenie gminy zlokalizowanych jest 30 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Użytkownik przydomowej oczyszczalni ścieków powinien również wiedzieć, że przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków. Jest to element istotny zarówno dla użytkownika, jak i Gminy. Użytkownik planując budowę przydomowej oczyszczalni ścieków powinien zasięgnąć informacji dotyczących planów skanalizowania jego działki, ponieważ może spotkać się z odmową możliwości eksploatacji przydomowej oczyszczalni. Gmina natomiast powinna znać dokładnie plany skanalizowania poszczególnych miejscowości i podłączenia działek, aby przy zgłoszeniu eksploatacji móc wydać sprzeciw dla inwestycji, dla której planuje się skanalizowanie. Wybudowanie oczyszczalni przydomowej i brak odmowy eksploatacji, a w następstwie odmowa podłączenia działki do kanalizacji mogłaby, bowiem wpływać na ekonomiczność inwestycji skanalizowania terenu.

3.2. ELEKTROENERGETYKA

Istniejąca sieć średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe znajdujące się na terenie Gminy Domaniów wymagają w wielu przypadkach modernizacji, z uwagi na ich przestarzałość. W celu pokrycia zwiększonego poboru mocy, niezbędna staje się ich rozbudowa. Deficyt mocy jednak nie występuje i nie ma takiego niebezpieczeństwa na przyszłość, ponieważ gmina leży w pobliżu głównego ciągu energetycznego systemu krajowego. Rozwój sieci oświetleniowej na terenie gminy wymaga zakładania nowych obwodów oświetleniowych i modernizacji oświetlenia ciągów komunikacyjnych, dróg, chodników. Istniejące urządzenia są w znacznym stopniu wyeksploatowane.

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. planują budowę dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Dobrzeń – nacięcie linii Pasikurówice – Wrocław. Trasa linii będzie przebiegała równolegle do autostrady A4. Jej długość na terenie Gminy Domaniów wynosić będzie 8,7 km (łączna długość linii to 77,6 km).

Wybudowanie dwutorowej linii napowietrznej o napięciu 400 kV relacji Dobrzeń – nacięcie linii Pasikurówice – Wrocław w znacznym stopniu poprawi bezpieczeństwo zasilania stolicy Dolnego Śląska oraz okolicznych powiatów. Inwestycja stworzy także dogodne warunki dla powstających i planowanych w podwrocławskich gminach nowych inwestycji. Dodatkowo, po uruchomieniu linii możliwe będzie znaczące odciążenie aktualnie eksploatowanej linii Dobrzeń – Pasikurówice oraz przeprowadzenie jej remontu.

Gmina Domaniów podjęła stosowane działania umożliwiające lokalizację wyżej wymienionego przedsięwzięcia na terenie gminy. W dniu 29.11.2012 r. Rada Gminy Domaniów przyjęła uchwałę nr XXVII/159/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Domaniów w zakresie trasy linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń – Pasikurówice/Wrocław. W dniu 21.02. 2013 r. Rada Gminy Domaniów podjęła kolejną uchwałę (nr XXIX/179/13) dotyczącą planowanej linii, w sprawie przystąpienia do

sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie trasy linii elektroenergetycznej 400 kV Dobrzeń – Pasikowice/Wrocław.

Ryc. 6. Planowana trasa linii Dobrzeń – nacięcie linii Pasikowice - Wrocław

Źródło: http://ug_domaniow.bipgmina.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/207292/budowa_dwutorowej_linii_elektroenergetycznej_400_kv

3.2.1. Źródła energii odnawialnej

Polska jako członek UE zobowiązana jest do realizacji tzw. pakietu klimatyczno - energetycznego, który zakłada dla niej m. in. zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych do 15 % w 2020 roku (zamiast 20 % jak średnio w UE). Spowodowane jest to faktem występowania mniejszych zasobów i efektywności odnawialnych źródeł energii.

Na terenie Gminy Domaniów istnieją niesprzyjające warunki do rozwoju instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, w tym przede wszystkim pracujących w oparciu o energię wiatrową i produkujących energię korzystając z siły wiatru. Gmina znajduje się w IV strefie – niekorzystnej pod względem energii wiatru. Na wysokości 10 m energia wiatru wynosi od 250 – 500 kWh, natomiast na wysokości 30 m od 500 – 750 kWh.

Ryc. 7. Strefy możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych

Źródło: <http://www.zielona-energia.cire.pl>

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych w chwili obecnej elektrowni wiatrowych. Jednakże są planowane inwestycje polegające na budowie farmy wiatrowej.

Dla inwestycji tej zostały wydane postanowienia o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz zostały określone zakresy raportu.

Celem planowanej inwestycji jest produkcja energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii jakim jest energia wiatrowa. Planowana roczna produkcja „zielonej energii” z projektowanego zespołu 13 elektrowni wiatrowych, wprowadzana do sieci dystrybucyjnej wyniesie około 90GWh/rok.

Inwestycja zlokalizowana będzie na działkach ewidencyjnych nr: 127, 187, 5, 17/2 – obręb Swojków, 1, 17/1, 28, 30/1 – obręb Janków, 62, 53, 56, 89 – obręb Polwica, 90 – obręb Piskorzów oraz 167/5 – obręb Piskorzówek. W pobliżu inwestycji znajdują wsie: Piskorzów, Swojków, Gęsice, Nowy Śleszów, Chwastnica, Polwica, Wierzbno, Janków, Teodorów, Rynakowice. Od południa graniczy z autostradą A4.

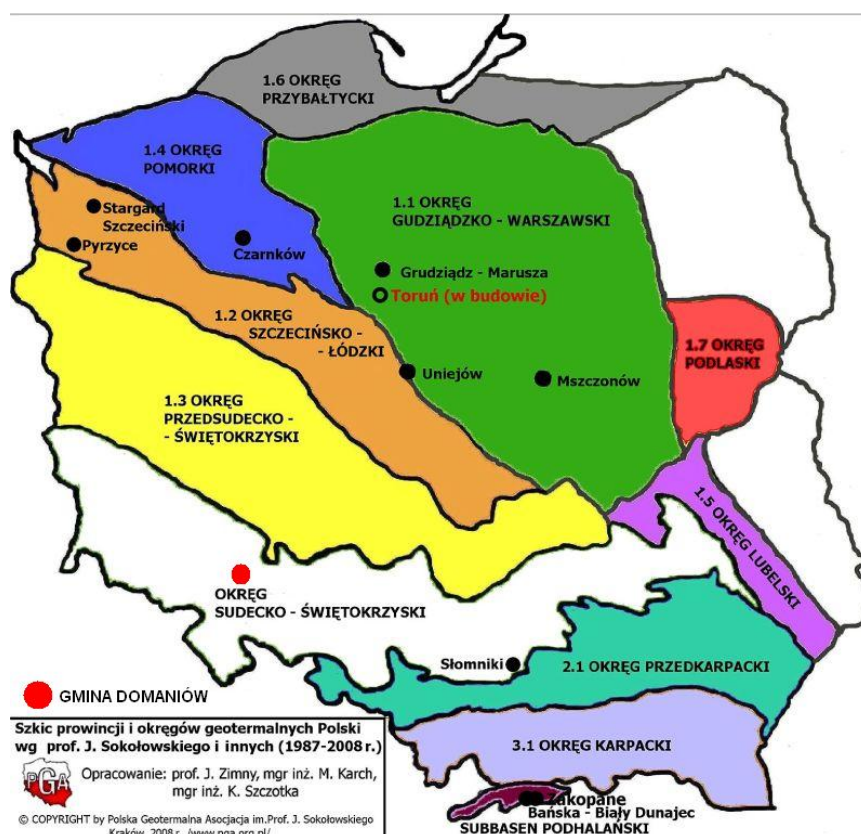
Przedsięwzięcie polegać będzie na budowie do 13 elektrowni wiatrowych o mocy do 3,2 MW każda, składających się ze stalowych wież rurowych do 125 m n.p.t i średnicy rotora do ok. 120 m, gdzie maksymalna wysokość całej konstrukcji nie przekroczy ok. 190 m n.p.t. Siłownie te zostaną posadowione na fundamentach betonowych. Przedsięwzięcie zakłada również budowę: dróg dojazdowych, placów manewrowych zlokalizowanych w sąsiedztwie

poszczególnych wież elektrowni, podziemnej linii elektroenergetycznej SN, linii kablowej teletechnicznej, budowa stacji GPZ.

Ponadto w dniu 4.10.2013 r. wpłynął do Urzędu Gminy wniosek o wydanie decyzji środowiskowej na budowę elektrowni wiatrowej o mocy do 2,5 mW na działce 111/6 obręb Brzezimierz. Inwestorem jest BENROM – Stacja Paliw Piechnik – Kaczor Sp. jawna, Brzezimierz 15, 55-216 Domaniów. Projektowana do budowy jest elektrownia typu – ENERCON E-115, o całkowitej wysokości 206,5m.

W dniu 18.10.2013 r. Wójt Gminy Domaniów wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla kolejnej inwestycji związanej z budową elektrowni wiatrowych pn. „Budowa farmy Wiatrowej Domaniów wraz z infrastrukturą towarzyszącą” w obrębie gruntów wsi: Chwastnica, Domaniów, Grodziszowice, Kończyce, Kuchary, Piskorzów, Piskorzówek, Polwica, Skrzypnik. Inwestorem planowanej inwestycji jest GB Domaniów 602 Sp. z o.o. z siedzibą w 00-679 Warszawa, ul. Wilcza 46.

Na terenie Gminy znajdują się również pokłady wód geotermalnych (okręg sudecko-świętokrzyski) o temperaturze ok 70-75 C, które mogą stanowić przyszłość ekologicznego ogrzewania.

Ryc. 8. Położenie Gminy Domaniów na tle prowincji i okęgów geotermalnych Polski

Źródło: <http://www.pga.org.pl/>

W Polsce zasadniczo istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego, przy dostosowaniu typu i właściwości urządzeń wykorzystujących tą energię do charakteru i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Szanse na największy rozwój w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych.

Ryc. 9. Średnioroczne sumy promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m²/rok

Źródło: <http://www.zielona-energia.cire.pl>

Liczby na rycinie nr 9 wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju. Roczna gęstość promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950 – 1 250 kWh/m², natomiast średnie uśłonecznienie wynosi 1 600 godzin na rok. Dla Gminy Domaniów roczna gęstość promieniowania słonecznego wynosi około 985 kWh/m²

Wójt Gminy Domaniów wydał w dniu 10.07.2013 r. decyzję środowiskową dla inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej.

Planowane przedsięwzięcie obejmuje budowę instalacji przetwarzającej energię słoneczną w energię elektryczną o mocy 2 MW, na terenie nieruchomości położonej w Brzezimierzu (działka nr 97 AM1 w obrębie geodezyjnym Brzezimierz.). Inwestorem przedsięwzięcia jest: PHU „STAL-FOX-1” Marek Nowaczek, Grzegorz Górski ul. Zielna 26 55-200 Oława.

Instalacja fotowoltaiczna stanowiąca zespół urządzeń do przetwarzania energii słonecznej na elektryczną składać się będzie z kilku następujących elementów:

- generator fotowoltaiczny – układ modułów fotowoltaicznych (PV) połączonych między sobą (szeregowo lub równolegle) – według przewidywań będzie ich 8 000,
- falownik (inwerter), którego zadaniem jest przemiana prądu stałego (którym jest zasilany) na zmienny o regulowanej częstotliwości wyjściowej (dopasowuje się do napięcia sieciowego) – planuje się zainstalowanie 40 sztuk tych urządzeń,
- liczniki wytwarzanej i zużytej energii elektrycznej,
- elementy zabezpieczające (np. wyłącznik ppoż., zabezpieczenia nadnapięciowe (OVP), zabezpieczenia nadprądowe (OCP),
- elementy dodatkowe (nadzór parametrów pracy instalacji, możliwy system monitoringu, zaplecze socjalno-biurowe),
- instalacja odgromowa.

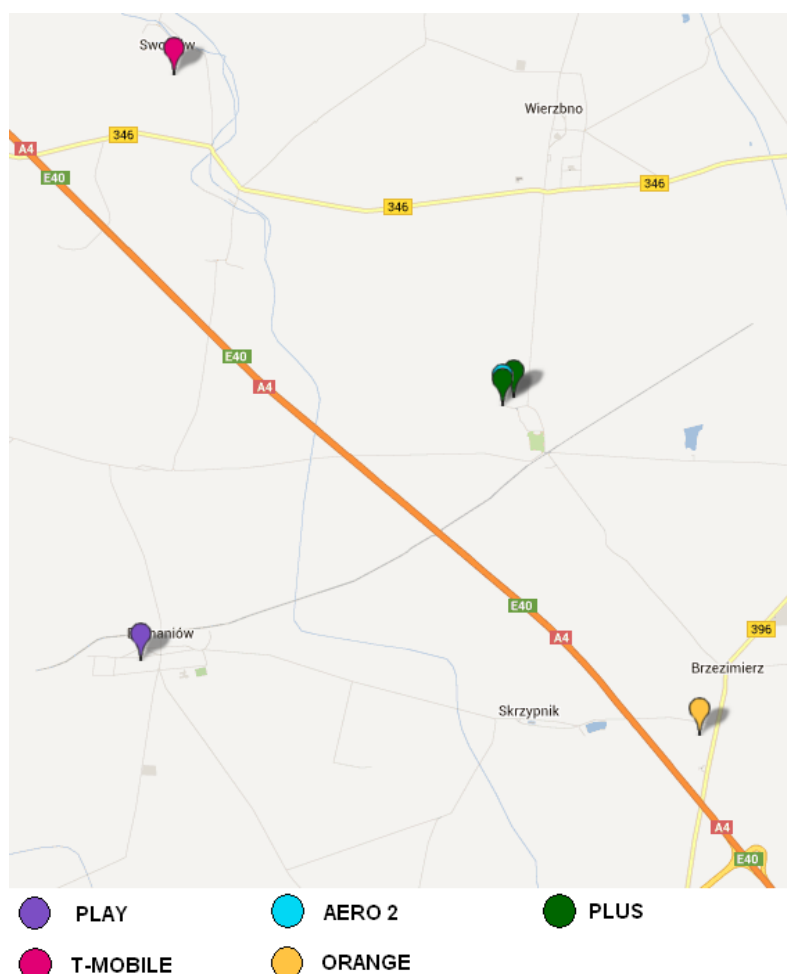
Ogniwa fotowoltaiczne będą zajmować powierzchnię 13 120 m². Farma zlokalizowana zostanie na działce o powierzchni 4,38 ha. Nie planuje się w ramach tego przedsięwzięcia budowy obiektów budowlanych i zabudowy. Możliwe jest jedynie posadowienie niewielkiego obiektu kontenerowego (do 8 m²) przewidzianego pod zaplecze

socjalno-biurowe lub monitoring oraz dwóch stacji transformatorowych. W celu uzyskania zakładanej mocy (2 MW) planuje się zastosowanie 8 000 sztuk modułów o mocy 250 W (każdy).

Na terenie gminy planowana jest również budowa drugiej elektrowni fotowoltaicznej. Realizacja tego projektu jest na etapie postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Inwestorem projektu jest WestWind ENERGY Polska Sp. z o.o., ul. Gdańska 4A, 87-100 Toruń. Projektowana jest elektrownia fotowoltaiczna o mocy do 2 MW, linia SN wraz z kablami sterowania i telekomunikacyjnymi, drogi wewnętrzne oraz niezbędne urządzenia elektroenergetyczne. Obiekt zlokalizowany będzie na działkach 82, 83/1 i 83/2 AM-1 obręb Piskorzów.

3.3. INSTALACJE EMITUJĄCE POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Na terenie Gminy Domaniów funkcjonuje 6 anten nadawczych operatorów telefonii komórkowych – stacji bazowych. Istniejące nadajniki zainstalowane są zazwyczaj na wysokich obiektach, tak aby wypromieniowywać pola elektromagnetyczne na duże wysokości.

**Ryc. 10. Rozmieszczenie anten nadawczych telefonii komórkowej
na obszarze Gminy Domaniów**

Źródło: mapa.btsearch.pl/

Tabela 19. Wykaz anten nadawczych na terenie Gminy Domaniów

Lp.	Operator	Położenie
1	Aero 2	Polwica – Baza Rejonu Dróg Publicznych
2	Orange	Brzezimierz – dz. ew. nr 12
3	Play	Domaniów 81
4	Plus	Dwie anteny w Polwicy – Baza Rejonu Dróg Publicznych
5	T - Mobile	Swojków 29, dz. ew. nr 71/2

Źródło: mapa.btsearch.pl

3.4. GAZOWNICTWO

Na obszarze gminy brak jest rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w gaz bezprzewodowy.

Przez północną część terenu gminy przebiega gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia relacji Brzeg Opolski – Ołtaszyn, o średnicy nominalnej DN 350 oraz ciśnieniu nominalnym PN 4,0 MPa. W bezpośrednim sąsiedztwie, równolegle do ww. gazociągu, przebiega trasa projektowanego gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia o średnicy nominalnej DN 500 oraz ciśnieniu nominalnym PN 8,4 MPa relacji Kielczów – Brzeg Opolski (Wrocław – Zdieszowice).

Polska Spółka Gazownictwa opracowała projekt Planu Rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o. o. Oddziału we Wrocławiu na lata 2014-2018, który został złożony do uzgodnienia do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. W ww. projekcie znajduje się zadanie inwestycyjne związane z nowym zasilaniem Strzelina. Inwestycja ta, polegać będzie m. in. na budowie gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200 MOP 8,4 MPa relacji Oława-Strzelin. Prowadzone prace projektowe są w fazie uzyskiwania decyzji administracyjnej pozwolenia na budowę. Budowa gazociągu planowana jest w latach 2014-2015. Planowana trasa gazociągu nie przebiega bezpośrednio przez teren Gminy Domaniów, ale jego rezerwy przepustowe uwzględniają możliwość dalszej rozbudowy sieci dystrybucyjnej i dostarczania paliwa gazowego do obiektów zlokalizowanych na całej trasie jego oddziaływania, w tym także Gminy Domaniów. Dalsza rozbudowa sieci gazowej będzie uzależniona od zainteresowania mieszkańców odbiorem paliwa gazowego i będzie możliwa w momencie, gdy zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci gazowej zgodnie z ustawą – Prawo energetyczne.

3.5. CIEPŁOWNICTWO

Na terenie gminy nie występują sieci ciepłownicze. W związku z tym większość budynków mieszkalnych oraz niewielkie zakłady produkcyjno-usługowe na terenie gminy są ogrzewane z lokalnych bądź indywidualnych kotłowni lub przy pomocy ogrzewania piecowego zasilanego głównie paliwami stałymi.

Źródła opalane węglem charakteryzują się wysoką emisją. Ponadto wykorzystywane w nich urządzenia grzewcze mają z reguły niewielką sprawność cieplną, a kominy wyprowadzające spaliny do powietrza są niskie, co wydatnie utrudnia rozcieńczanie strugi zanieczyszczeń w powietrzu.

3.6. KOMUNIKACJA

3.6.1. Drogi

Sieć drogową na terenie Gminy Domaniów tworzą ogólnodostępne drogi publiczne, które ze względu na funkcję jaką pełnią, dzieli się na następujące kategorie: autostrady, drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące jednostki:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu,
- dróg wojewódzkich – Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Oławie,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Domaniów.

3.6.1.1. Drogi krajowe

Na terenie Gminy Domaniów zlokalizowany jest odcinek autostrady A4 od km 169+487 do km 178+951 (9,464 km). Stan tego odcinka oceniany jest jako dobry i niezadowolający.

Tabela 20. Stan odcinka autostrady A4 na terenie Gminy Domaniów

Lp.	Numer drogi	Stan drogi	Długość na terenie gminy [km]	Odcinek drogi
		d - dobry		
		n - niezadowolający		
		z - zły		
1	A4	d - 43,9 %	9,362	169+487 - - 178+849
		n - 56,1 %		
		z - 0,0 %		
2	A4	d - 50,0 %	0,102	178+849 - - 178+951
		n - 50,0 %		
		z - 0,0 %		

Źródło: GDDKiA we Wrocławiu

3.6.1.2. Drogi wojewódzkie

Przez teren Gminy Domaniów przebiegają 2 odcinki dróg wojewódzkich, są to następujące odcinki:

- droga nr 346 Środa Śląska - Godzikowice,
- droga nr 396 Strzelin - Bierutów.

Tabela 21. Wykaz dróg wojewódzkich na terenie Gminy Domaniów

Lp.	Nr drogi	Klasa drogi	Długość na terenie gminy [km]	Odcinek drogi
1.	346	Główna	6,65	Granica gmin Żórawina i Domaniów-Piskorzów-Wierzbnio-Granica gmin Domaniów i Oława
2.	396	Główna	7,25	Granica gmin Oława i Domaniów-Pelczyce-Brzezinec-Goszczyna-Granica gmin Domaniów i Wiązów.

Źródło: Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu

3.6.1.3. Drogi powiatowe

Przez teren Gminy Domaniów przebiega 15 odcinków dróg powiatowych, o łącznej długości 65,955 km. Wszystkie odcinki dróg charakteryzują się średnim i złym stanem. Są to następujące odcinki:

Tabela 22. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Domaniów

Nr drogi:	Przebieg drogi:	Długość na terenie gminy	Stan drogi
1564D	Pelczyce (396) - Niwnik - 1560D	0,900	Zły
1590D	Piskorzów (346) - Domaniów - gr. powiatu	8,442	Średni
1591D	Pelczyce (396) - Piskorzówek - gr. powiatu	10,464	Średni
1592D	Brzezimierz (396) - Polwica – Sobocisko (1972D)	7,500	Średni
1593D	od dr 1972D - Janków - Wierzbnio (1592D)	4,205	Zły
1594D	Danielowice (1591D) - Kuchary - gr. powiatu	3,122	Zły
1595D	od dr 396 - Domaniów - dr 1594D	7,796	Średni
1596D	Skrzypnik (1595D) - 1598D	2,943	Zły
1597D	Domaniów (1590D) - dr 1596D	3,236	Średni
1598D	Kończyce (1590D) - Wyszkowice - gr. powiatu	7,300	Zły
1599D	Kończyce (1598D) - Grodziszowice	2,688	Średni
1942D	gr. powiatu - Gęsice - Swojków - dr 346	4,020	Średni
1972D	gr. powiatu - Sobocisko - dr. krajowa nr 94	1,000	Średni
3057D	gr. powiatu - Grodziszowice - gr. powiatu	1,707	Średni
3105D	od dr 1598D do dr 396	0,632	Średni

Źródło: ZDP w Oławie

3.6.1.4. Drogi gminne

Przez teren Gminy Domaniów przebiegają 22 odcinki dróg gminnych, których łączna długość wynosi 40,6 km.

Odcinki dróg gminnych przebiegające przez Gminę przedstawia tabela.

Tabela 23. Wykaz dróg gminnych w Gminie Domaniów

L.P.	Numer drogi	Relacja i przebieg	Długość drogi [km]	Szerokość, nawierzchnia
1.	111581 D	Jędrzychowice – Rynakowice	10,7	4,0 m, gruntowa
2.	111582 D	Swojków – Janków	2,1	3,8 m, gruntowa
3.	111583 D	Piskorzów – Janków	2,1	3,0 m, gruntowa
4.	111584 D	Chwastnica – Swojków	2,8	6,0 m, cz. droga

L.P.	Numer drogi	Relacja i przebieg	Długość drogi [km]	Szerokość, nawierzchnia
				asfaltowa
5.	111585 D	Wierzbno – kier. Miłonów	1,5	3,8 m, gruntowa
6.	111586 D	Od drogi pow. 1592D do drogi gminnej 111581 D	1,2	3,0 m, gruntowa
7.	111587 D	Domaniów – Polwica	4,7	3,0 m, gruntowa
8.	111588 D	Od drogi 1595 D do drogi gminnej 111587 D	0,2	6,0 m, asfaltowa
9.	1115890 D	Droga wew. Domaniów – do Ośrodka Zdrowia	0,4	4,5 m, asfaltowa
10.	111590 D	Droga wew. Domaniów	0,7	4,5 m, asfaltowa
11.	111591 D	Domaniówek	1,1 W tym 735 m asfaltowa od maja 2009 r.	3,0 m, gruntowa/asfaltowa
12.	111592 D	Domaniówek	1,4	3,0 m, gruntowa
13.	111593 D	Od drogi pow. 1591 D – do Radłowic	2,1	4,0 m, asfaltowa
14.	111594 D	Danielowice – Radłowice	1,2	3,0 m, gruntowa
15.	111595 D	Kończyce – Radoszkowice – Kuchary	3,4	3,0 m, asfaltowa
16.	111596 D	gr. Gminy - Kończyce	1,0	3,0 m, gruntowa
17.	111597 D	gr. Gminy – Grodziszowice	0,3	3,0 m, gruntowa
18.	111598 D	Kurzątkowice – gr gminy (w kierunku miejsc. Ośno)	0,5	3,0 m, gruntowa
19.	111599 D	Wyszkowice	0,3	3,0 m, gruntowa
20.	111600 D	Skrzypnik – do drogi pow. 1596 D	1,7	3,0 m, gruntowa
21.	111601 D	Pełczyce – Marszowice	0,9	3,0 m, gruntowa
22.	111602 D	Pełczyce - Bolechów	0,3	3,0 m gruntowa
Razem:			40,6	

Źródło: Urząd Gminy Domaniów

3.6.2. Kolej

Na terenie Gminy Domaniów nie ma linii kolejowych.

3.7. GOSPODARKA ODPADAMI W GMINIE

Od stycznia 2012 roku zaczęła obowiązywać znowelizowana ustawa o utrzymaniu porządku i czystości w gminie, która to nakłada na Gminy inne, bardziej systemowe i szersze obowiązki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

W dniu 26 marca 2012 r. Rada Gminy Domaniów podjęła Uchwałę nr XIX/110/12 w sprawie przystąpienia Gminy Domaniów do Celowego Związku Gmin pod nazwą „Związek Międzygminny Ślęza-Oława” oraz przyjęcia jego statutu. Zgodnie z przepisem z art. 3 ust 2a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 roku poz. 391), samorządy zrzeszone w Związku przekazały związkowi prawa i obowiązki w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym uchwalanie aktów prawa miejscowego. W związku z powyższym Związek Międzygminny Ślęza-Oława podjął

następujące uchwały regulujące system gospodarowania odpadami komunalnym na terenie gmin uczestników związku:

- Uchwała nr X/38/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.
- Uchwała nr X/39/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Związku Międzygminnego Ślęza-Oława.
- Uchwała nr X/40/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów na terenie Związku Międzygminnego Ślęza – Oława.
- Uchwała nr X/41/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki takiej opłaty oraz stawki za pojemnik o określonej wielkości na terenie Związku Międzygminnego Ślęza – Oława.
- Uchwała nr X/42/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości na terenie Związku Międzygminnego Ślęza-Oława.
- Uchwała nr X/43/2013 z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości położonej na terenie następujących gmin członków Związku Międzygminnego Ślęza – Oława: Borów, Ciepłowody, Czernica, Domaniów, miasto Oława, Przeworno, Siechnice, Ziębice, Żórawina.

Przedsiębiorca odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Domaniów jest zobowiązany do uzyskania wpisu do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, który prowadzony jest przez związek międzygminny. Wpisy dokonane przed dniem 24 grudnia 2012 r. do rejestru prowadzonego przez Wójta Gminy Domaniów pozostają aktualne i przedsiębiorcy w oparciu o te wpisy są uprawnieni do wykonywania działalności na terenie gminy.

Wpisy do rejestru prowadzonego przez Wójta Gminy Domaniów uzyskały następujące podmioty:

1. Dolnośląskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o. o. ul. Bolesławiecka 15, 53 – 614 Wrocław,
2. Wrocławskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania ALBA S.A. ul. A. Ostrowskiego 7, 53 - 238 Wrocław,
3. REMONDIS Opole Sp. z o. o. Al. Przyjaźni 9, 45 - 573 Opole,
4. van Gansewinkel – Dolny Śląsk Sp. z o. o. ul. Portowa 7, 55 – 200 Oława,
5. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych FEB-EKO Sp. z o. o. ul. Słowackiego 26, 55-200 Oława,
6. Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy KOMUS ul. Oławska 25, 55-200 Oława,
7. VEOLIA Usługi dla Środowiska S. A. Oddział w Krapkowicach ul. Piastowska 38, 47 – 303 Krapkowice,
8. Remondis Sp. z o. o. ul. Zawodzie 26, 02-981 Warszawa,
9. Przedsiębiorstwo Higieny Komunalnej Sp. z o. o. Trans-Formers Wrocław, 55 – 040 Kobierzyce, Bielany Wrocławskie, ul. Atramentowa 10,

10. Eugeniusz Chorażewski Firma „Margo” Wywóz nieczystości płynnych ze stałych zbiorników Boreczek 12A, 57-160 Borów,
11. STENA Recykling Sp. z o.o. ul. Ogrodowa 58, 00-876 Warszawa.

Wpisy do rejestru prowadzonego przez Związek Międzygminny Ślęza-Oława uzyskały następujące podmioty:

1. WIBRO MAX Stanisław Mazur Szostakowice Fiołkowa 1 55-010, Św. Katarzyna,
2. WASTES SERVICE GROUP Sp. z o.o. i WSPÓLNICY Sp.k. Kielczów Wilczycka 14 55-093 Kielczów,
3. FIRMA PRODUKCYJNO-USŁUGOWO-HANDLOWA „DREWNEK”, Andrzej Niedojad Lubomierz 409, 34-736 Lubomierz,
4. „NAPRZÓD” Sp. z o.o. Rydułtowy ul. Raciborska 144B, 44-280 Rydułtowy,
5. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych van Gansewinkel - Dolny Śląsk Sp. z o.o. Oława, Portowa 7, 55-200 Oława,
6. TKM Recykling Polska Tomasz Kuzynowski, Świdnica, Kanonierska 11/3, 58-100 Świdnica,
7. Zakład Usług Komunalnych w Ziębicach Spółka z o.o., Ziębice, Stawowa 2a, 57-220 Ziębice,
8. SITA ZACHÓD Sp. z o.o. Wrocław, ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław,
9. REMONDIS Sp. z o.o. Wrocław, ul. Międzyleska 4, 50-514 Wrocław,
10. HADLUX Sp. z o.o. Sobótka Warszawska 4, 55-050 Sobótka,
11. Przedsiębiorstwo Higieny Komunalnej Sp. z o.o. TRANS-FORMERS Wrocław, Kobierzyce, ul. Atramentowa 10, 55-040 Kobierzyce,
12. Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ząbkowice Śl., ul. Daleka 2, 57-200 Ząbkowice Śl.,
13. P.H.U. Vektor Usługi Pogrzebowe, Gęsiniec, Świerkowa 25, 57-100 Strzelin,
14. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe MAK-MET Stanisław Juśkiewicz, Oława, ul. Kasztanowa 2, 55-200 Oława.

3.7.1. Gmina Domaniów we Wschodnim Regionie Gospodarki Odpadami

Podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych, w których uwzględnione są wszystkie niezbędne elementy tej gospodarki w danych warunkach lokalnych.

Gmina Domaniów wchodzi w skład Wschodniego Regionu Gospodarki Odpadami. Oprócz Gminy Domaniów w Regionie tym znajdują się następujące gminy: Borów, Brzeg, Ciepłowody, Czernica, Jelcz-Laskowice, Lubsza, Oława (gm.), Oława (m.), Przeworno, Siechnice, Skarbimierz, Strzelin, Wiązów, Ziębice, Żórawina.

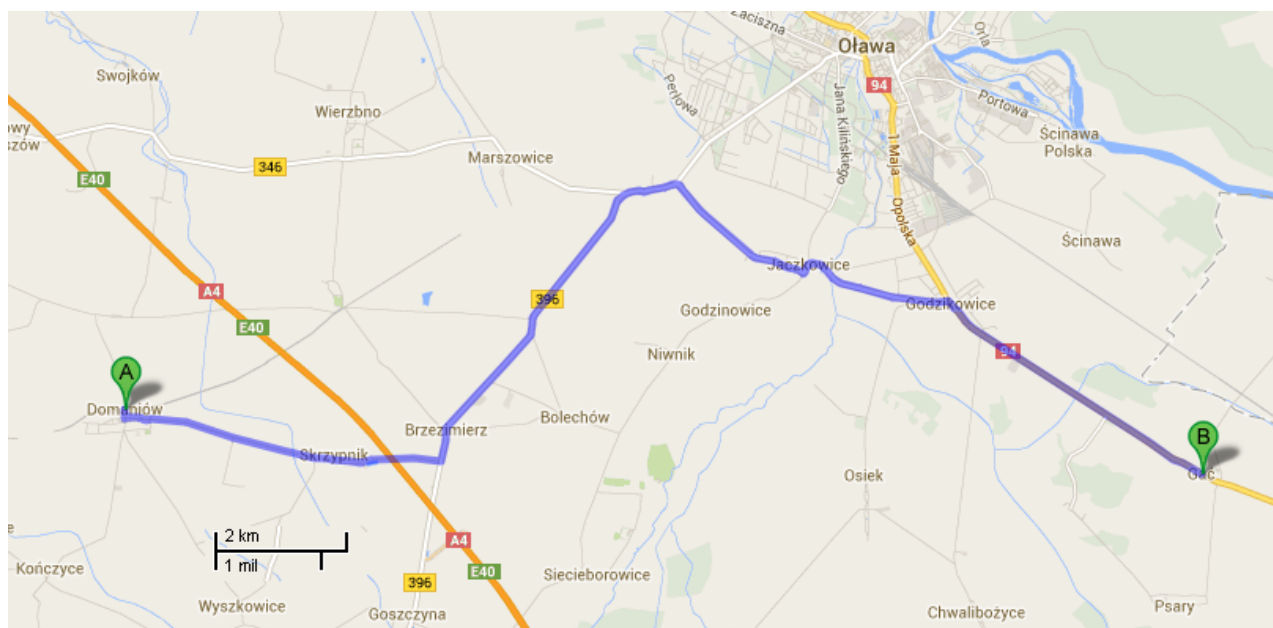
Wszystkie odebrane w granicach Gminy Domaniów zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania muszą być odpowiednio przetworzone w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) znajdującej się w tym regionie.

Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) we Wschodnim Regionie jest Zakład Gospodarowania Odpadami w miejscowości Gać w gminie Oława. Zakład ten zapewnia mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych, przetwarzanie odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz posiada składowisko odpadów.

Ryc. 11. Wschodni Region Gospodarki Odpadami

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012

Ryc. 12. Odległość Domaniowa (A) do RIPOK w Gaci (B) – ok. 20 km

Źródło: <http://maps.google.pl/>

3.7.2. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Gmina Domaniów nie posiada obecnie czynnego składowiska odpadów. We wcześniejszych latach istniało składowisko odpadów komunalnych w Gostkowicach, jednak o nieuregulowanym stanie prawnym. Obiekt ten znajdował się na działkach nr 4/3 i 4/4 przy drodze Piskorzówek – Danielowice w obrębie Gostkowice. Obszar ten zajmuje powierzchnię 3,44 ha. Teren przedmiotowych działek stanowił nielegalne wysypisko odpadów powstałe na terenie wyrobiska po eksploatacji piasku. Od 1976 r. wyrobisko służyło mieszkańcom okolicznych miejscowości jako składowisko odpadów za zgodą i wiedzą Urzędu Gminy Domaniów, który sygnował przez ostatnie lata teren tego wysypiska tablicą informacyjną „tymczasowego składowiska odpadów komunalnych”. W niecce o głębokości ok. 3,0 - 4,5 m składowano odpady komunalne z terenów wiejskich, gruz budowlany i inne odpady mineralne. Z dniem 1 kwietnia 2004 r., Gmina Domaniów zaprzestała składowania na nim odpadów komunalnych. Oszacowano, iż do dnia 31 marca 2004 r. na wysypisku zdeponowano ok. 49 tys. m³ odpadów.

Ryc. 13. Lokalizacja składowiska odpadów w Gostkowicach

Źródło: opracowanie własne na podstawie maps.geoportal.gov.pl

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska decyzją z dnia 02.08.2013 r. stwierdził nieważność decyzji Starosty Oławskiego, w których przedmiotowy obiekt zaklasyfikowany został nie jako składowisko odpadów, lecz jako zanieczyszczona powierzchnia ziemi.

W uzasadnieniu decyzji GDOŚ stwierdził, iż wyrobisko na pewno nie stanowi naturalnego ukształtowania terenu, o którym mowa w definicji powierzchni ziemi. W dalszej części uzasadnienia napisane jest, iż bez względu na stan formalno-prawny składowiska jednoznacznie należy stwierdzić, iż była to instalacja służąca składowaniu odpadów. Nie można tego zakwestionować nawet uwzględniając fakt niedostosowania składowiska do wymogów jakie są stawiane takim instalacjom na podstawie przepisów ustawy o odpadach.

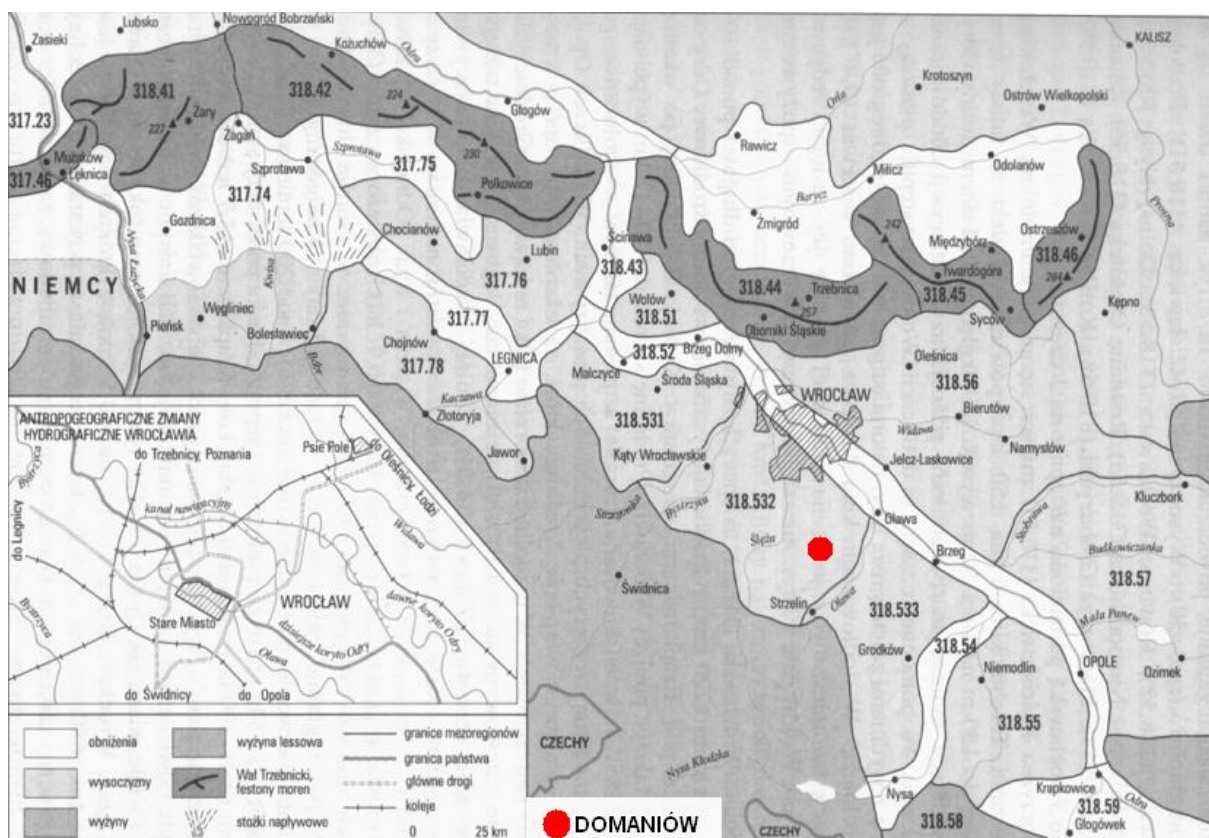
Na terenie gminy znajduje się również dzikie składowisko odpadów na terenie działek 20/1 i 20/2 w obrębie Grodziszowice.

IV. OCENA I ANALIZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. RZEŻBA TERENU

Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne cały obszar Gminy Domaniów położony jest w makroregionie Nizina Śląska (318.5), w obszarze mezoregionu Równina Wrocławska (318.53), w zasięgu mikroregionu Równina Kącka (318.532). Ukształtowanie powierzchni gminy jest bardzo mało zróżnicowane.

Równina Wrocławska rozpościera się między Pradolina Wrocławską a Przedgórzem Sudeckim. Przecinają ją dopływy Odry: Oława, Ślęza i Bystrzyca. Wznosi się od 125 do 165 m n.p.m. i jest dość płaską równiną. Gmina Domaniów położona jest na terenie równinnym o średniej wysokości 140 m n.p.m.. Najwyższe wzniesienie liczy 156,7 m n.p.m., a najniższy punkt znajduje się na poziomie 139,9 m n.p.m. Mikroregion Równina Kącka znajduje się w środkowej części Równiny Wrocławskiej. Zbudowana jest z osadów glacialnych i glaciofluwialnych przykrytych lessem, na którym wytworzyły się żyzne gleby brunatne i czarnoziem. Przez środek regionu przepływa Ślęza. Na równinie rozbudowały się południowe dzielnice Wrocławia z dużymi zakładami przemysłowymi.

Ryc. 14. Położenie Domaniowa na tle mikroregionu Równina Kącka

Źródło: Kondracki, 2001

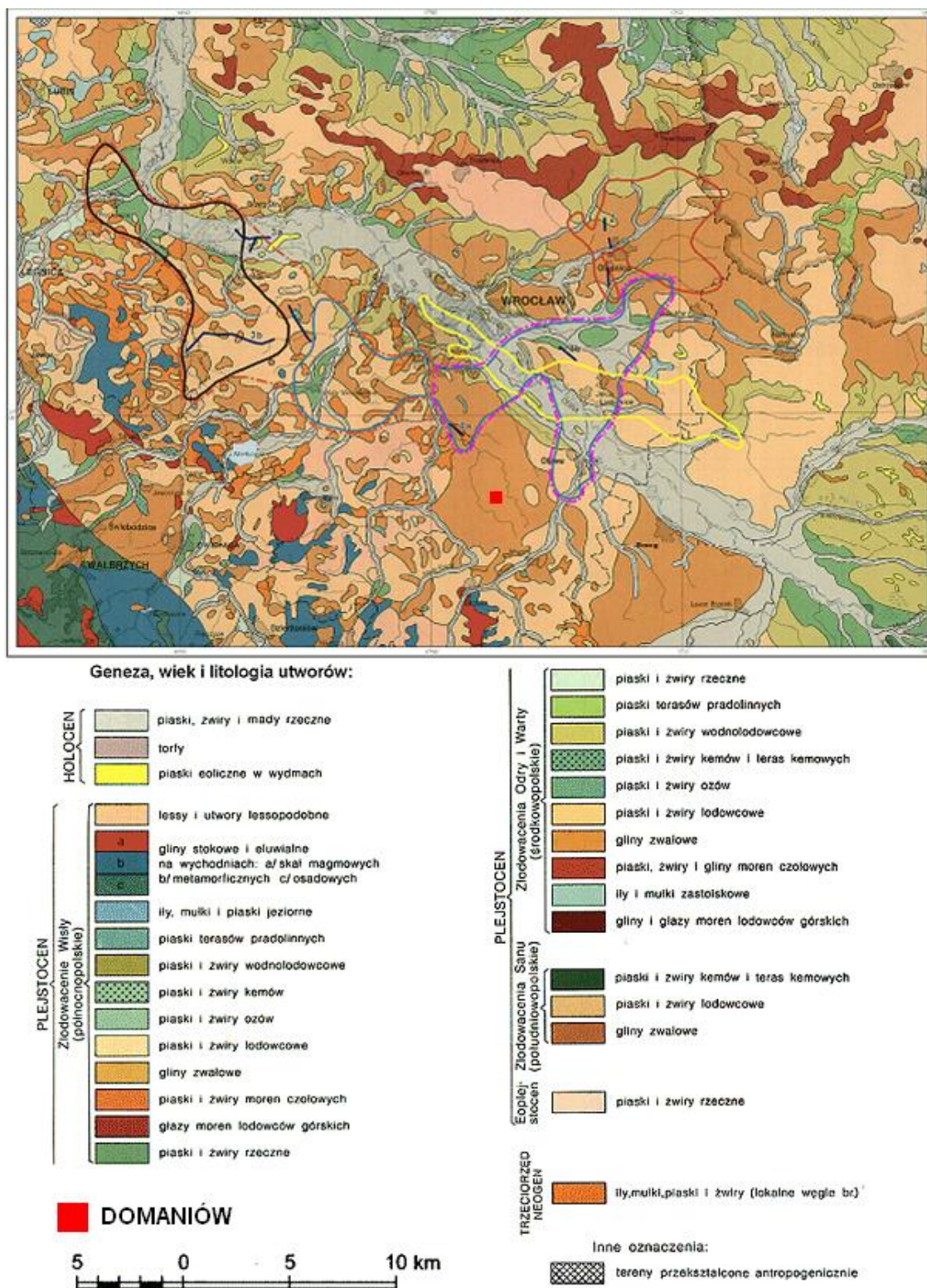
4.1.1. Zagrożenia powierzchni ziemi

Zagrożeniami dla powierzchni ziemi mogą być procesy geodynamiczne czyli ruchy masowe ziemi, związane przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takimi jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek.

Oprócz procesów naturalnych mających wpływ na powierzchnię ziemi, na terenie Gminy obserwuje się także wpływ działalności człowieka. Na terenie Gminy Domaniów wyraża się on przede wszystkim podczas zabiegów agrotechnicznych związanych z uprawą ziemi. Zmiany i przekształcenia nastąpiły także podczas budowy dróg, a także budowy sieci infrastrukturalnych i systemów melioracyjnych.

4.2. BUDOWA GEOLOGICZNA

Prawie płaski obszar gminy tworzy zdenudowana morena denną zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału maksymalnego. Wśród utworów powierzchniowych zdecydowanie dominują gliny zwałowe. Miejscami na powierzchni morenowej osadziły się utwory wodnolodowcowe - piaski, żwiry i mułki. Największe ich rozprzestrzenienie występuje na północny wschód od autostrady, poza tym utwory te tworzą mniejsze płyty w całej gminie, m.in. w rejonie wsi Domaniów. Jeszcze mniejsze płyty tworzą pokrywy lessowe lub osady glin lessopodobnych. W dnach dolin cieków powierzchniowych występują osady holocenijskie - piaski, żwiry i mułki rzeczne. Utwory czwartorzędowe odznaczają się na obszarze gminy dość znaczną miąższością (nawet do 50 m) i zalegają na osadach trzeciorzędowych zbudowanych z ilów, przewarstwień drobnych piasków i mułów tzw. serii poznańskiej.

Ryc. 15. Domaniów na tle utworów czwartorzędowych.

Źródło: Baza danych geologiczno-inżynierskich wraz z opracowaniem atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji wrocławskiej, Wrocław 2009

4.2.1. Surowce mineralne

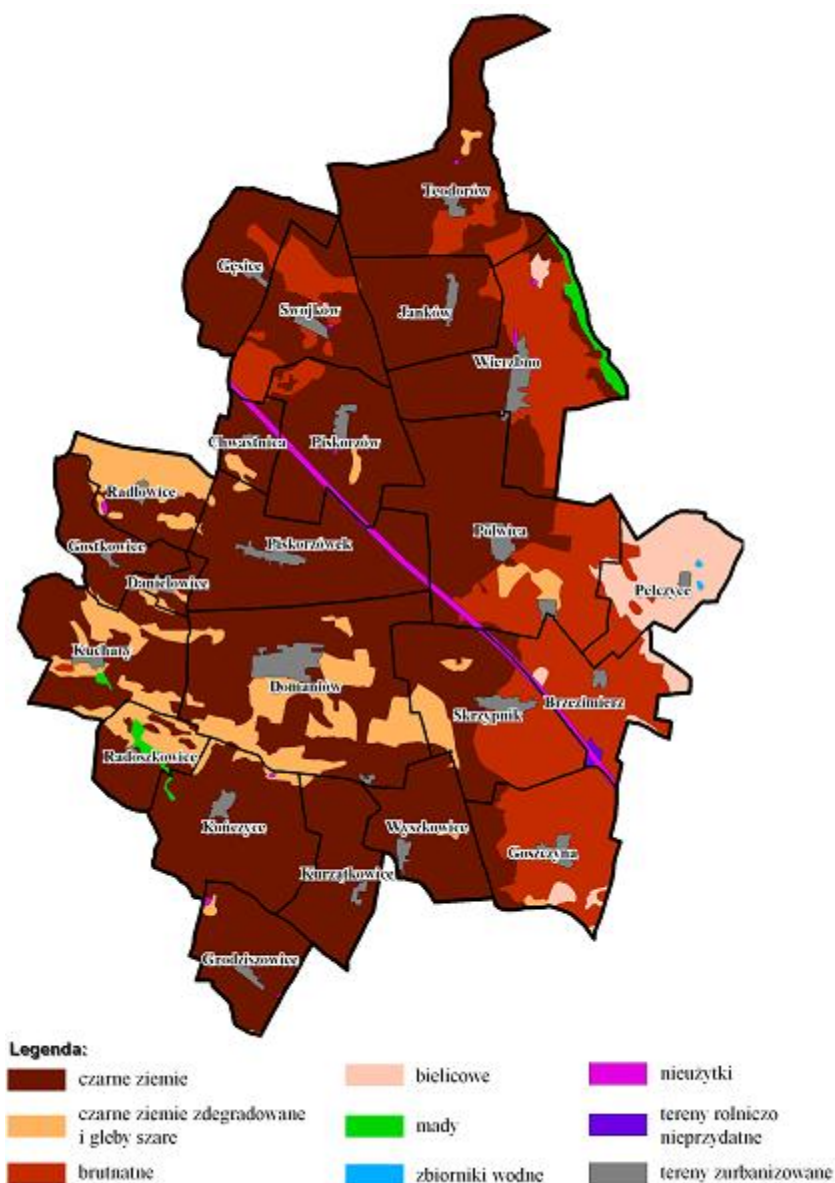
Na terenie Gminy Domaniów brak jest udokumentowanych złóż surowców naturalnych mogących podlegać eksploatacji. Piaski i żwiry, które dotąd były eksploatowane, jedynie na potrzeby lokalne, w niewielkich piaskowniach i żwirowniach obecnie stanowią najczęściej niezagospodarowane wyrobiska. Szczegółowa inwentaryzacja terenowa uwidoczniła pozostałości po eksploatacji piasku we wsiach Gostkowice, Grodziszowice, Polwica, Radoszkowice, Skrzypnik, Swojków i Wyszkowice.

4.3. GLEBY

4.3.1. Typy gleb

Na obszarze gminy dominują gleby wytworzone z glin (55 % powierzchni gruntów ornych gminy) i pyłów (40 %). Pozostałe 5 % powierzchni zajmują gleby wytworzone z ilów. Marginalnie, tj. na obszarze kilkunastu hektarów, występują gleby wytworzone z piasków gliniastych na piaskach luźnych. Wśród gleb wytworzonych z glin, największą powierzchnię zajmują gliny całkowite – ponad 40 % powierzchni gruntów ornych.

Użytki rolne w Gminie Domaniów charakteryzują się występowaniem urodzajnych gleb zasobnych w związki próchniczne, mających wysoką wartość użytkowo-rolniczą. Z uwagi na typologię, na obszarze gminy najliczniej występującymi glebami są czarne ziemie. Występują one we wszystkich obrębach gminy, za wyjątkiem wsi Pełczyce. W północnej części gminy czarne ziemie sąsiadują z glebami brunatnymi, które dominują w części wschodniej gminy i rozciągają się pasem od Goszczyny przez Brzezimierz, Pełczyce, Polwicę i Wierzbno do Teodorowa. Część centralno-zachodnia gminy charakteryzuje się występowaniem czarnych ziem i czarnych ziem zdegradowanych oraz glebami szarymi. Słabsze gleby bielcowe pokrywają wysunięty wschodni kraniec gminy we wsi Pełczyce, część Brzezimierza oraz pojedynczymi połaciami tereny wsi Wierzbno i Goszczyna. Oprócz wymienionych gleb, na obszarze gminy występują też mady, położone głównie wzdłuż rzeki Żurawki (Kuchary, Radoszkowice, Kończyce) oraz Miłoszowskiej Strugi, we wsi Wierzbno przy granicy z gminą Oława.

Ryc. 16. Typy Gleb Gminy Domaniów
Źródło: Plan Urzędniowo-Rolny Gminy Domaniów

4.3.2. Fizyczna i chemiczna degradacja gleb

Gleby narażone są na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Do obszarów problemowych związanych z ochroną gleb na terenie Gminy Domaniów można zaliczyć:

- obszary użytkowane rolniczo – w największym stopniu,,
- obszary narażone na oddziaływanie odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu,
- obszary zajmowane pod zabudowę.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielcowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są odporne na zagrożenia chemiczne.

Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

Jednym z głównych czynników zmian w strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak fosfor, potas i magnez do gleby, a tym samym dalej do wód powierzchniowych i podziemnych powodując eutrofizację. Niewłaściwe używanie nawozów naturalnych i mineralnych może spowodować poważne straty w środowisku.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi, GIOŚ realizuje program „Monitoring Chemizmu gleb ornych Polski”. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski wykorzystuje sieć 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na gruntach ornych całego kraju. Reprezentują one użytki rolnicze o różnym stopniu intensyfikacji produkcji rolnej znajdujące się w obszarach oddziaływania rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Jeden z punktów pomiarowych programu zlokalizowany został w miejscowości Wierzbnio w Gminie Domaniów. Próbkę do analiz laboratoryjnych były pobierane z głębokości 0-20 cm i powierzchni ok. 100 m². Poniżej opisane zostaną najważniejsze badane właściwości gleby w punkcie pomiarowym w Wierzbnie:

1. Odczyn – jako przedział optymalny dla procesów biologicznych, związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i mikroorganizmów glebowych przyjmuje się wartości pH od 5,5 do 7,2 mierzone w 1M KCl.
Wartość badanych próbek wynosiła pH 5,9 tak więc znajduje się ona w optymalnym przedziale.
2. Uziarnienie - duży udział frakcji kamienistych, żwirowych (średnica odpowiednio >20 mm i 20–1 mm) oraz piasku (1,0–0,1 mm wg normy BN-78/9180-11 lub 2,0-0,05 mm wg klasyfikacji PTG 2008) w glebie, zwiększa jej przepuszczalność, zmniejszając tym samym retencję wodną. Większa przepuszczalność gleb oznacza większe ryzyko ich przemieszczania w głąb profilu i do wód gruntowych. Frakcja pyłu (0,1–0,02 mm wg normy BN-78/9180-11 lub 0,05-0,002 mm wg klasyfikacji PTG 2008) zwiększa pojemność i retencję wodną, oraz wysokość podsiąku kapilarnego w glebie. Udział frakcji pylastych w glebach gliniastych zmniejsza ich pęcznienie i plastyczność. Duża ilość frakcji najdrobniejszych - łu koloidalnego (<0,002 mm) zmniejsza porowatość ogólną i przepuszczalność gleby, a zwiększa spoistość, plastyczność i lepkość gleby. W badanych próbkach największy udział (51 %) posiadały te o uziarnieniu 2,0 – 0,05 mm, a więc frakcja piaszczysta wg klasyfikacji PTG 2008.
3. Zawartość próchnicy - wysoka zawartość próchnicy w glebach jest czynnikiem stabilizującym ich strukturę, zmniejszającym podatność na zagęszczenie oraz degradację w wyniku erozji wodnej i wietrznej. Do oceny zasobności gleb w próchnicę najczęściej stosowane są następujące przedziały zawartości:
 - <1% - niska,
 - 1-2% - średnia,
 - 2-3,5% wysoka,
 - >3,5% bardzo wysoka.

Zawartość próchnicy w badanych próbkach kształtowała się na poziomie 2,62 %, a więc jest to wartość wysoka.

4. Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi - wysoki stopień wysycenia kompleksu glebowego zasadami wpływa korzystnie na właściwości fizyczne gleb, np. strukturę, a także na procesy gromadzenia materii organicznej i jej jakość. Ponadto, im większe jest wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi, tym większe są zdolności buforowe gleb. Określa się, że stopień wysycenia zasadami w glebach lekkich nie powinien być niższy niż 40% a w glebach ciężkich 70%.

Stopień wysycenia kompleksu sorpcyjnego zasadami w analizowanych próbkach wynosił 73,66 %.

5. Zawartość przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu – w badanych próbkach zawartość fosforu wynosiła 28,6 mg/100g. W przypadku gleb mineralnych wartość ta zaliczana jest do I klasy zasobności, natomiast w przypadku gleb węglanowych do II klasy, a więc zasobność badanych próbek w potas można określić jako bardzo wysoką i wysoką.

Pod względem zawartości w potas przyswajalny zasobność badanych próbek zaliczana jest do I klasy zasobności – bardzo wysokiej. (dla wszystkich rodzajów gleb od bardzo lekkich do ciężkich)

Zawartość magnezu na poziomie 10,7 mg/100g świadczy o jego bardzo wysokiej zawartości w przypadku gleb bardzo lekkich, lekkich i średnich oraz o wysokiej zawartości w przypadku gleb ciężkich.

Tabela 24. Wybrane parametry gleby badanej w punkcie pomiarowym w Wierzbnie

Badana właściwość	Jednostka	Wartość
Uziarnienie		
1,0-0,1 mm	udział w %	43
0,1-0,02 mm	udział w %	26
<0,02 mm	udział w %	31
2,0-0,05 mm	udział w %	51
0,05-0,002 mm	udział w %	46
<0,002 mm	udział w %	3
Odczyn		
Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O	pH	6,5
Odczyn pH w zawiesinie KCl	pH	5,9
Substancja organiczna gleby		
Próchnica	%	2,62
Węgiel organiczny	%	1,52
Azot ogólny	%	0,141
Stosunek C/N	%	1,08
Właściwości sorpcyjne gleby		
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	Cmol(+)*kg ⁻¹	3,28
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	Cmol(+)*kg ⁻¹	8,15
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	Cmol(+)*kg ⁻¹	0,41
Sód wymienny (Na ⁺)	Cmol(+)*kg ⁻¹	0,05
Potas wymienny (K ⁺)	Cmol(+)*kg ⁻¹	0,56
Suma kationów wymiennych (S)	Cmol(+)*kg ⁻¹	9,17
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	Cmol(+)*kg ⁻¹	12,45
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	73,66
Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin		
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ *100g ⁻¹	28,6
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	17,7

Badana właściwość	Jednostka	Wartość
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	10,7
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	1,02
Całkowita zawartość makroelementów		
Fosfor	%	0,08
Wapń	%	0,35
Magnez	%	0,12
Potas	%	0,14
Sód	%	0,005
Siarka	%	0,03
Glin	%	0,61
Żelazo	%	0,96
Całkowita zawartość pierwiastków śladowych		
Mangan	mg*kg ⁻¹	706
Kadm	mg*kg ⁻¹	0,31
Miedź	mg*kg ⁻¹	15,4
Chrom	mg*kg ⁻¹	13,6
Nikiel	mg*kg ⁻¹	11,4
Ołów	mg*kg ⁻¹	17,2
Cynk	mg*kg ⁻¹	36,4
Kobalt	mg*kg ⁻¹	4,64
Wanad	mg*kg ⁻¹	16,7
Lit	mg*kg ⁻¹	4,3
Beryl	mg*kg ⁻¹	0,36
Bar	mg*kg ⁻¹	109,1
Stront	mg*kg ⁻¹	11,9
Lantan	mg*kg ⁻¹	11,9

Źródło: www.gios.gov.pl/chemizm_gleb

W przypadku rolnictwa erozja i degradacja gleb najczęściej powiązana jest z niewłaściwym nawożeniem mineralnym i organicznym, nieprawidłową uprawą, likwidacją zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych.

Dla gleb Gminy Domaniów problemem są również zanieczyszczenia pyłowe, których źródłem jest głównie rozwijający się transport drogowy. Z komunikacją samochodową związane są takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp. Zanieczyszczenia te występują w pasach przyległych do dróg powodując lokalne zanieczyszczenia gruntu, a w przypadku gruntów podatnych na infiltrację, również środowiska wodnego. Zanieczyszczenia mogą spływać z powierzchni dróg do rowów i dalej do rzek.

Z terenów utwardzonych często odprowadzane są do ziemi wody opadowe i roztopowe. Mogą być wprowadzane do odbiorników wówczas kiedy spełniają następujące parametry: zawiesina ogólna – 100 mg/l, substancje ropopochodne – 15 mg/l. Urządzeniami do oczyszczania wód opadowych i roztopowych powinny być jednak separatory i inne filtry oraz osadniki.

Najważniejszymi zabiegami, które mogą ograniczyć degradację fizyczną gleb są przede wszystkim:

- ograniczenie przeznaczania gleb na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej,
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych, odpowiednia melioracja (zarówno odwodnienia, jak i nawodnienia),

- przywracanie i poprawianie wartości użytkowej gruntom.
- Do najważniejszych elementów, które należy analizować, aby zapewnić właściwą chemiczną jakość gleb zaliczyć trzeba:
- właściwe jakościowo i ilościowo zużycie środków ochrony roślin,
 - właściwe jakościowo i ilościowo zużycie nawozów mineralnych,
 - właściwe lokalizowanie pól uprawnych w stosunku do wód powierzchniowych,
 - właściwą gospodarkę wodno - ściekową oraz system usuwania zwierzęcych odchodów.

4.4. WODY PODZIEMNE

Na terenie Gminy Domaniów, głównie w okolicy Domaniowa i Piskorzówek występują zasoby wód podziemnych czwartorzędowego i trzeciorzędowego piętra wodonośnego. Miąższość warstw wodonośnych czwartorzędowego piętra wodonośnego - w okolicach Piskorzówka, Domaniowa, Skrzypnika osiąga 10-20 m, na pozostałej części gminy poniżej 10 m. Miąższość warstw słaboprzepuszczalnych izolujących czwartorzędowe piętro wodonośne - waha się granicach ok. 5 m. Występowanie użytkowego poziomu wodonośnego w utworach czwartorzędowych - na ok. połowie obszaru gminy znajdującym się w zlewni Ślęzy. Miąższość górnego poziomu wodonośnego w utworach trzeciorzędowych - na północny-wschód od linii autostrady niewielkie miąższości maksymalnie do 10 m. Wodoprzewodność górnego poziomu wodonośnego w utworach trzeciorzędowych - na większości obszaru gminy brak górnego poziomu wodonośnego w utworach trzeciorzędowych. Dolny poziom wodonośny w utworach trzeciorzędowych - w okolicach wsi Raławice i Radłowice.

Na obszarze Gminy Domaniów nie znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Najbliżej położony GZWP znajduje się na północy powiatu oławskiego. Jest to Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 320 – Pradolina rzeki Odry.

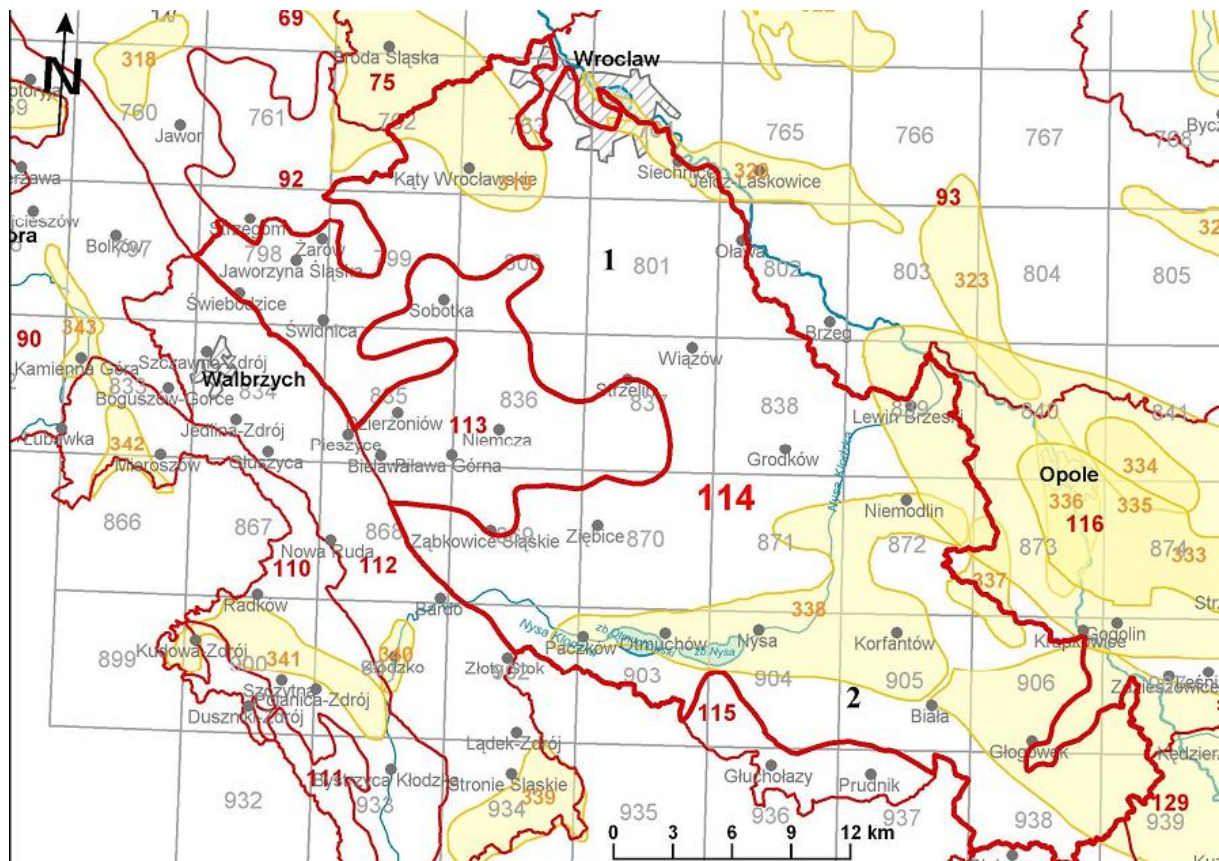
4.4.1. Jakość wód podziemnych

Wody podziemne, jako główne źródło zaopatrzenia w wodę pitną dla ludności, muszą być pod szczególną ochroną. Ze względu na stosunkowo powolne zmiany w ich jakości, i co za tym idzie, rozciągnięcie w czasie odpowiedzi na zagrożenia antropopresyjne, monitoring jakości musi być prowadzony na wszystkich wyznaczonych jednolitych częściach wód podziemnych.

Monitoring wód podziemnych jest systemem kontrolnym oceny dynamiki antropogenicznych przemian wód podziemnych. Polega na prowadzeniu w wybranych, charakterystycznych punktach powtarzalnych badań jakości oraz interpretacji wyników w aspekcie ochrony środowiska wodnego. Jego celem jest wspomaganie działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia ujemnego wpływu czynników antropogenicznych na wody podziemne.

Oceny jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych dokonuje się w oparciu o Rozporządzenie Min. Środowiska z dn. 23.07.2008 r., w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896).

JCWPD 114 o powierzchni 5 263 km², charakteryzuje się występowaniem w czwartorzędzie przeważnie jednego poziomu wodonośnego nie będącego w łączności hydraulicznej z poziomami mioceńskimi. W utworach miocenu rozprzestrzenionych w obrębie większości obszaru JCWP występuje od 1 do 3 poziomów wodonośnych. Szacunkowa głębokość występowania wód słodkich wynosi od 100 do 300 m.

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

1. klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których:

- a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego),
 - b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.
2. klasa II – wody dobrej jakości, w których:
- a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,

- b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.
3. klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.
4. klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
5. klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

W 2012 r. w ramach monitoringu środowiska województwa dolnośląskiego przeprowadzono ocenę stanu czystości wód podziemnych na terenie JCWPd 114, na terenie której położona jest Gmina Domaniów. W celu oceny jakości wód opróbowano 20 punktów pomiarowych. Największy udział posiada III klasa czystości, która występowała w 9 punktach. Wody najgorszej V klasy czystości występowały w 3 punktach, natomiast najczystsze wody I klasy występowały tylko w 1 punkcie pomiarowym. Szczegółowy wykaz punktów pomiarowych wraz z klasami czystości przedstawiono w tabeli nr 24.

Tabela 25. Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych na terenie JCWPd 114 w 2012 r.

kl. I		kl. II		kl. III		kl. IV		kl. V		Suma	
il. pkt.	udz. %	il. pkt.	udz. %	il. pkt.	udz. %	il. pkt.	udz. %	il. pkt.	udz. %	il. pkt.	udz. %
1	5	5	25	9	45	2	10	3	15	20	100

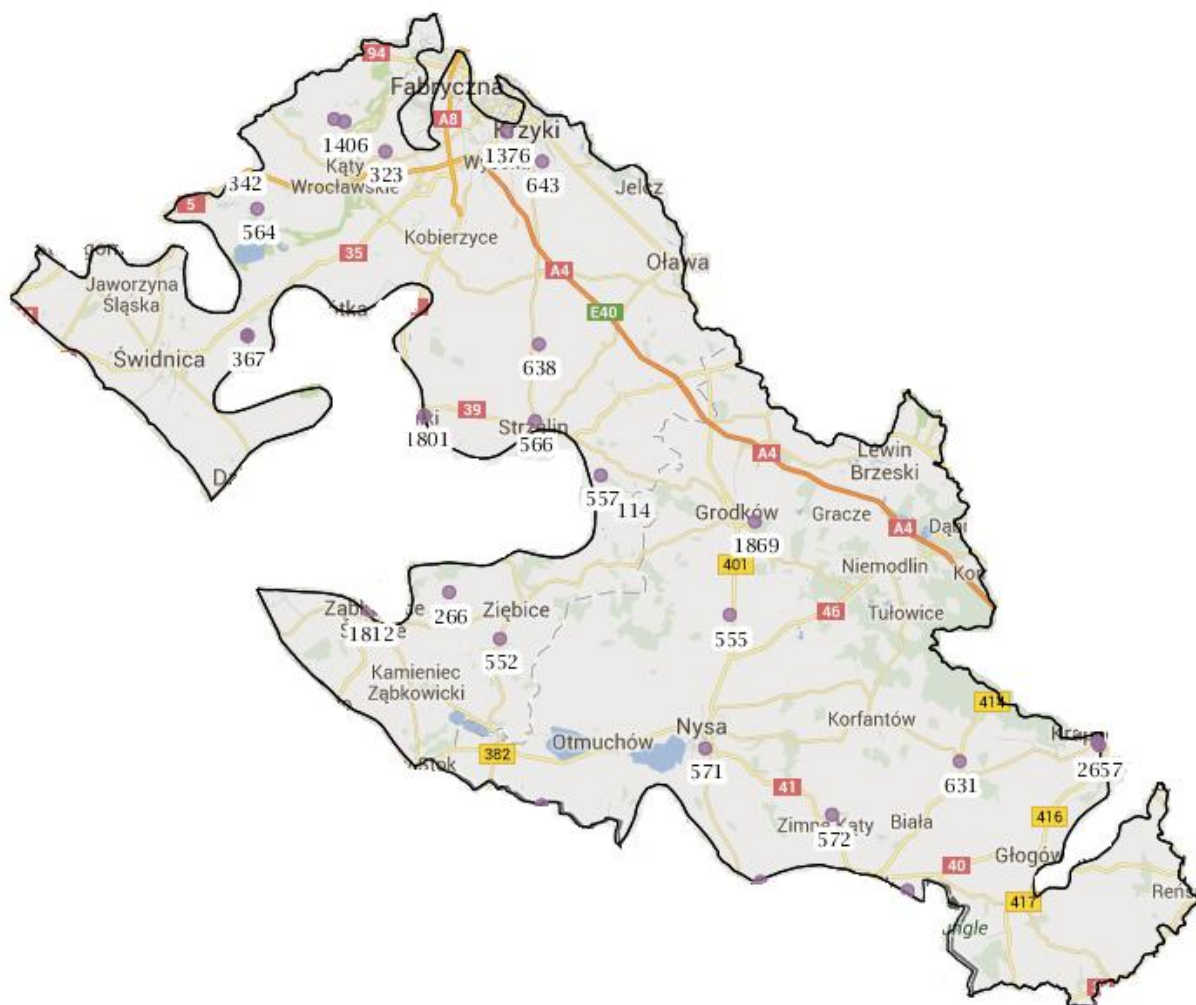
Źródło: Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego – rok 2012

Tabela 26. Klasy jakości wód podziemnych w poszczególnych punktach pomiarowych JCWPd 114 w 2012 r.

Powiat	Gmina	Miejscowość	Stratygrafia	Klasa jakości
ząbkowski	Ziębice	Czerńczyce	Q	III
wrocławski	Kąty Wrocławskie	Małkowice	Pg+Ng	III
świdnicki	Marcinowice	Zebrzydów	NgM	V
świdnicki	Marcinowice	Zebrzydów	Q	V
ząbkowski	Ziębice	Biernacice	Pg+Ng	III
strzeliński	Strzelin	Żeleźnik	Q	III
wrocławski	Mietków	Ujów	Q	IV
wrocławski	Kąty Wrocławskie	Bogdaszowice	Q	III
strzeliński	Strzelin	Strzelin	Pg+Ng	III
strzeliński	Borów	Borek Strzeliński	Q	III
m. Wrocław	M. Wrocław	Wrocław	Pg+Ng	V
strzeliński	Kondratowice	Białobrzezie	Q	IV
wrocławski	Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	Q	II
strzeliński	Strzelin	Ludów Polski-Górzec	Tr	I
wrocławski	Siechnice	Św. Katarzyna	Tr	III
strzeliński	Strzelin	Strzelin	Q	II
m. Wrocław	M. Wrocław	Wrocław-Leśnica	Tr	III
ząbkowski	Kamieniec Ząbk.	Kamieniec Ząbk.	Q	II
świdnicki	Świdnica	Świdnica	Tr	II
świdnicki	Żarów	Wierzbną	Tr	II

Stratygrafia – Q (czwartorzęd), Tr (trzeciorzęd), Pg+Ng (paleogen+neogen), NgM (neogen-miocen),

Źródło: Ocena stanu czystości wód podziemnych województwa dolnośląskiego – rok 2012

Ryc. 18. Położenie punktów monitoringu chemicznego na terenie JCWPd 114

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

4.4.1.1. Jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych

Ekspluatatorzy ujęć wód podziemnych zobowiązani są do wykonywania regularnych badań jakości wody na podstawie przepisów ustawy z dnia 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006, Nr 123, poz. 858 ze zm.) oraz postanowień pozwoleń wodnoprawnych.

Na terenie Gminy Domaniów za jakość wody i technologię oczyszczania wód odpowiada ekspluatator wodociągów, czyli Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Domaniowie, który jest zobowiązany do prowadzenia regularnej, wewnętrznej kontroli jakości wód. Zgodnie ze wspomnianą ustawą nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia sprawuje również PPIS w Oławie, który prowadzi monitoring jakości wód przeznaczonych na cele bytowe mieszkańców.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi powinna i spełnia wymagania Rozporządzenia Min. Zdrowia z dnia 29.03.2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007, Nr 61 poz. 417 ze zm.). Oceny przydatności wody określa się dla parametrów fizykochemicznych oraz wskaźników mikrobiologicznych. Wymagania,

jakim powinna odpowiadać woda określono w załącznikach do ww. rozporządzenia. Zakres badanych wskaźników jest uzależniony od formy monitoringu (monitoring kontrolny obejmuje badania: barwy, mętności, pH, przewodności właściwej, zapachu, smaku, amoniaku, azotanów, chloru wolnego, manganu, żelaza, chlorków, siarczanów, twardości ogólnej, a monitoring przeglądowy: arsen, ETHM - trihalometany, chrom, kadm, ołów, cynk, rtęć, nikiel, miedź, srebro, magnez, wapń, ponadto badane są wskaźniki bakteriologiczne: bakterie grupy Coli 37°C/24 h, E. Coli lub grupy Coli typ kałowy - bakteria gr. Coli termotolerancyjne, ogólna liczba bakterii w 37°C, ogólna liczba bakterii w 22°C po 72 h, enterokoki - paciorkowce kałowe).

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określana jest dla:

- wody surowej (woda ujmowana z ujęcia i wprowadzana do stacji uzdatniania wody - SUW),
- wody uzdatnionej podawanej do sieci ze SUW,
- wody w punktach czerpania przez konsumentów (woda na sieci wodociągowej, woda pobierana z hydrantów, budynków użyteczności publicznej, sklepów, itp.).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Oławie w ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego nadzoruje na terenie Gminy Domaniów 2 wodociągi sieciowe tj:

Wodociąg Domaniów - na potrzeby zaopatrzenia ludności ujmowana jest woda z ujęć podziemnych - 2 studnie o głębokości 18 m i 23 m.

Badania wody surowej wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej wymaganej § 4 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61, poz. 417 ze zm.) nie wykazywały przekroczeń w zakresie parametrów wymaganych monitoringiem kontrolnym (odczyn, jon amonowy, mętność, barwa, zapach, przewodność elektryczna właściwa, wskaźniki mikrobiologiczne). W wodzie surowej stwierdza się wysoką zawartość żelaza - powyżej 4,0 mg/l i manganu 0,2 do 0,28 mg/l.

Wodociąg zaopatruje w wodę 13 miejscowości - ok. 2 450 osób.

Wodociąg Piskorzów - na potrzeby zaopatrzenia ludności woda ujmowana jest z ujęć podziemnych - 2 studni o głębokości 40 m każda. Badania wody surowej wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej wymaganej § 4 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61, poz. 417 ze zm.) nie wykazywały przekroczeń w zakresie parametrów wymaganych monitoringiem kontrolnym (odczyn, jon amonowy, mętność, barwa, zapach, przewodność elektryczna właściwa, wskaźniki mikrobiologiczne). W wodzie surowej stwierdza się wysoką zawartość żelaza - do 4,0 mg/l i manganu do - 0,4 mg/l.

Wodociąg zaopatruje w wodę 9 miejscowości - ok. 2 750 osób.

W przypadku oceny podziemnych wód z omawianych ujęć, przeprowadzonej w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. 2008 nr 143 poz. 896), wodę z omawianych ujęć można zaliczyć do klasy III (wody zadowalającej jakości).

Badania wody uzdatnionej z omawianych wodociągów potwierdzają jakość wody zgodną z wymaganiami określonymi w wyżej cytowanym rozporządzeniu. Pełny zakres badań wody uzdatnionej wykonywany jest obecnie 1 raz w roku, a jakość wody nie budzi

zastrzeżeń sanitarnych. W okresie ostatnich 6 lat prowadzonego monitoringu jakości wody uzdatnionej nie stwierdzono żadnych zanieczyszczeń antropogenicznych.

4.4.2. Źródła przeobrażeń wód podziemnych

Wody podziemne, podobnie jak wody powierzchniowe, stale podlegają antropopresji. Mogą być narażone na różnego rodzaju czynniki degradujące wpływające na ich jakość i zasobność. Wśród potencjalnych i rzeczywistych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych występujących na terenie Gminy można wyliczyć:

- komunalne: „dzikie wysypiska”, ścieki, zrzut ścieków, ujęcia wód podziemnych,
- transportowe: stacja paliw, szlaki komunikacyjne, obszary magazynowo – składowe,
- rolnicze: nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, składowanie obornika bez płyt obornikowych,
- atmosferyczne: związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem,
- naturalne.

4.4.2.1. Miejsca poboru wód podziemnych jako źródła przeobrażeń

W celu ograniczenia wpływu na zasób i jakość wód podziemnych ujmowanych na cele komunalne i zaopatrzenia ludności w wodę pitną, wprowadza się strefy ochrony wokół ujęć wód podziemnych.

Strefy ochronne wokół poszczególnych ujęć wody podziemnej ustanawia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej lub w przypadku wyznaczenia tylko terenu ochrony bezpośredniej – organ wydający pozwolenie wodnoprawne (Starosta), wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują. Konieczność ustanowienia terenów ochronnych wynika z analizy warunków hydrogeologicznych rejonów ujęcia. Zadaniem tych terenów jest pełne zabezpieczenie terenu ujęcia oraz obszaru oddziaływania na ujęcie przed przypadkowym lub umyślnym zanieczyszczeniem, co może doprowadzić do pogorszenia jakości zasobów wodnych.

Na terenie ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią,
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków, a na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informacje o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

4.5. WODY POWIERZCHNIOWE

4.5.1. Cieki i zbiorniki wodne

Gmina Domaniów w przeważającej części należy do zlewni rzeki Ślęzy (88% obszaru). Niewielki skrawek obszaru gminy po wschodniej i północnej jej części wchodzi w zasięg zlewni rzeki Oławy. Sieć hydrograficzna gminy jest stosunkowo uboga i składają się na nią następujące cieki:

Tabela 27. Cieki znajdujące się na terenie Gminy Domaniów

Lp.	Nazwa rzeki	Długość odcinka rzeki na terenie gminy (km)	Dorzecze
1.	Zielona	4 756	Oława
2.	Mszana	14 900	Żurawka
3.	Rów Ż-F	4 417	Żurawka
4.	Rów Ż-G	4 950	Żurawka
5.	Żalina	1 859	Żurawka
6.	Żurawka	12 306	Śłęza
Ogółem		43 188	

Źródło: DZMiUW we Wrocławiu

Według danych z ewidencji gruntów wody stojące zajmują powierzchnię 5,51 ha. Jest to powierzchnia stanowiąca zaledwie 0,1 % powierzchni gminy. Są to zbiorniki wodne powstałe w naturalnych obniżeniach terenu oraz utworzone sztucznie. Pełnią one funkcję retencyjną, rekreacyjną i przeciwpożarową. Na terenie gminy nie ma stawów hodowlanych. Jedynie kilka zbiorników zostało zarybionych dla celów rekreacyjnych. Największy tego typu zbiornik znajduje się w Polwicy i jest pod zarządem Sekcji Wędkarskiej Polwica-Wierzbnio. Zbiorniki wodne pełnią również funkcję odwadniania terenów zabudowanych, poprzez doprowadzenie do nich lokalnej kanalizacji burzowej, a także pól - w wyniku podłączenia do nich zbieraczy z terenów zdrenowanych.

4.5.2. Systemy melioracyjne i urządzenia wodne

Melioracjami na terenie Gminy Domaniów zajmuje się Gminna Spółka Wodna. Spółka ta działa na obszarze całej gminy oprócz gruntów wsi Brzezimierz gdzie nie ma urządzeń melioracyjnych. Urządzeniami należącymi do spółki są:

- rowy szczegółowe służące do odprowadzania wód z działów drenarskich o łącznej długości 97 607 m do bezpośredniego odwodnienia gruntów o powierzchni 6 060 ha,
- budowle melioracyjne (przepusty rurowe i kamienne, ostki, wyloty drenarskie, rurociągi studzienki kontrolne na rurociągach).

Według danych DZMiUW na ciekach Gminy Domaniów zlokalizowanych jest 41 przepustów służących jako dojazd do pól. Wszystkie przepusty są w stanie zadowalającym. Na terenie gminy znajduje się 1 zbiornik małej retencji w miejscowości Skrzypnik. Zbiornik ten ma objętość 35 000 tys. m³ oraz zajmuje powierzchnię 1,41 ha.

Urządzenia wodno-melioracyjne wykonane zostały podczas administracji niemieckiej w latach 30-40 tych ubiegłego wieku. Urządzenia te są zdekapitalizowane a stan sprawności technicznej oceniany jest na 70-85 %.

Nadmiar wody w rowach otwartych oraz z drenowania odprowadzany jest do cieków podstawowych: Żurawka, Mszana, Żalina.

Tabela 28. Melioracje na terenie Gminy Domaniów (zgodnie ze sprawozdaniem RRW-10)

Lp.	Lokalizacja	Powierzchnia gruntów zmeliorowanych (łącznie gruntów ornych i użytków zielonych) [ha]	Długość rowów melioracyjnych [m]
1.	Chwastnica	38	639
2.	Danielowice	26	197
3.	Domaniów	774	9 136
4.	Gęsice	124	2 657
5.	Gostkowice	168	1 672
6.	Goszczyna	118	1 477
7.	Grodziszowice	251	3 370
8.	Janków	306	4 945
9.	Kończyce	453	8 082
10.	Kuchary	316	2 395
11.	Kurzątkowice	209	4 597
12.	Pełczyce	103	579
13.	Piskorzów	366	7 521
14.	Piskorzówek	352	7 536
15.	Polwica	600	7 810
16.	Radowice	166	4 060
17.	Radoszkowice	150	3 350
18.	Skrzypnik	353	3 511
19.	Swojków	108	705
20.	Teodorów	574	14 999
21.	Wierzbno	234	4 679
22.	Wyszkowice	271	3690
Razem		6 060	97 607

Źródło: DZMiUW we Wrocławiu

Starosta Oławski wydał 16 pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie urządzeń wodnych na terenie Gminy Domaniów. Wśród podmiotów, które uzyskały pozwolenie znajduje się 8 osób fizycznych oraz 8 osób prawnych. Szczegółowy wykaz pozwoleń zamieszczono w kolejnej tabeli.

Tabela 29. Pozwolenia wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych

Nr decyzji data wydania data obowiązywania	Właściciel lokalizacja	Zakres udzielonego pozwolenia	Funkcja
Decyzja nr 51 25.04.2008 r. -	Dz. Nr 372/1, obręb Domaniów	Zmiana przekroju fragmentu koryta rowu melioracyjnego poprzez ułożenie na dnie koryta rowu rurociągu betonowego Ø400 na długości całkowitej L≈35,20 mb	wykonanie dwóch przejazdów utwardzonych
Decyzja nr 84 22.06.2009 r. 22.06.2019 r.	Urząd Gminy w Domaniowie Domaniów 56 55-216 Domaniów	wykonanie w km 2+631 rowu melioracyjnego Ż-L-2, na terenie działki nr 262 obręb Wierzbno, wylotu kanalizacyjnego o następującej charakterystyce technicznej: betonowy wylot o średnicy Ø250 mm; rzędna dna wylotu 140,55 m n.p.m.; umocnienie dna i skarp cieku na długości 5 m (powyżej i poniżej osi wylotu) płytami ażurowymi typ POB 600/400 o wym. 600x400x100 mm.	wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych z istniejącej gminnej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, położonej na działkach nr 253/2 i 253/3 (AM-1) w miejscowości Wierzbno w gminie Domaniów
Decyzja nr 2 06.01.2010 r. 05.01.2020 r.	ul. Krakowska 28 50-245 Wrocław	Wykonanie betonowego wlotu kanalizacji o średnicy Ø 400 mm do rowu melioracyjnego położonego na działce 2/44 oraz pięciu wlotów kanalizacyjnych z rur PCV lub PP o średnicy Ø 160 mm uchodzących do rowu przydrożnego na działce nr 10 w miejscowości Pelczyce	odwodnienie drogi wojewódzkiej nr 396 od km 40+498 do km 40+925
Decyzja nr 21 08.02.2010 r. 07.02.2020 r.	ul. Poleska 28/8 51-354 Wrocław	wykonanie wylotu kanalizacyjnego do cieku Mszana (działka nr 102, obręb Gęsice) o następującej charakterystyce technicznej: wylot z PCV o średnicy Ø110 mm w rurze osłonowej Ø160 mm zakończony klapą zwrotną Ø110 mm; rzędna dna wylotu 134,30 m n.p.m.; umocnienie odcinka wylotowego wykonane z betonu B-20; umocnienie dna i skarp cieku na odcinku co najmniej 1,0 m (powyżej i poniżej osi wylotu) płytami betonowymi.	wprowadzanie oczyszczonych ścieków bytowych oraz wód opadowych i roztopowych z terenu działki nr 21/5 w miejscowości Gęsice, gmina Domaniów
Decyzja nr 37 12.03.2010 r. -	Kurzątkowice 11 55-216 Domaniów	Staw rekreacyjny położony na działce nr 56/3, AM-1, obręb Kurzątkowice	staw rekreacyjny
Decyzja nr 117 13.08.2010 r. -	Kościelny 100F 49-313 Lubuska	Zmiana przekroju fragmentu rowu melioracyjnego, stanowiącego działkę nr 262, AM-1, obręb Piskorzów, poprzez jego zabudowę rurami o średnicy Ø 400 na długości ok. 5,5 m	wykonanie dwóch przejazdów utwardzonych w ramach dojazdu do działki Nr 78/1 AM-1, obręb Piskorzów

Nr decyzji data wydania data obowiązywania	Właściciel lokalizacja	Zakres udzielonego pozwolenia	Funkcja
Decyzja nr 42 18.03.2011 r. -	Brzezimierz Nieruchomości Sp. z o.o. Brzezimierz 12 55-216 Domaniów	Rozbudowa istniejącego przepustu drogowego zlokalizowanego na rowie przydrożnym będącym częścią działki nr 172/2 (AM-1 obręb Brzezimierz) poprzez wydłużenie istniejącego przepustu o średnicy 500 mm i długości 6 mb do długości całkowitej 12,2 mb	poszerzenie zjazdu z drogi powiatowej nr 1594D na działkę nr 109/8 (AM-1, obręb Brzezimierz).
Decyzja nr 44 22.03.2011 r.	Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu al. Jana Matejki 5 50-333 Wrocław	Odbudowa i remont koryt cieków Żurawka (km 14+400 – 26+516) i Żalina (km 9+000 – 11+205) oraz likwidacja starych i wykonanie nowych przepustów wraz z infrastrukturą techniczną w ramach zadania „Gostkowice-Janków, odbudowa i modernizacja koryt rzek, gmina Domaniów”.	odbudowa i remont koryt cieków Żurawka i Żalina
Decyzja nr 94 02.06.2011 r. -	Wyszkowice 20 55-216 Domaniów	Wykonanie przebudowy fragmentu rowu przydrożnego stanowiącego część działki nr 144, AM-1, obręb Wyszkowice, poprzez jego zabudowę kręgami betonowymi o średnicy 400 mm i długości L = 16,25 m	wykonanie dojazdu do działki nr 96/1, AM-1, obręb Wyszkowice
Decyzja nr 108 05.07.2011 r. -	Wierzbno 42 55-216 Domaniów	Wykonanie przebudowy fragmentu rowu melioracyjnego Ż-7 stanowiącego działkę nr 323 AM-1, obręb Wierzbno i działkę nr 71 AM-1, obręb Wierzbno, zmianę przekroju rowu poprzez jego zabudowę rurociągiem PCV o średnicy 400 mm i długości l = 150 m od km 1+450 do km 1+600; wykonanie 3 studzienek rewizyjnych, betonowych o średnicy 1500 mm z półmetrowym osadnikiem	-
Decyzja nr 122 03.08.2011 r. 02.08.2021 r.	„BENROM” Stacja Paliw Spółka Jawna B. Piechnik, J. Kaczor Brzezimierz 15 55-216 Domaniów	Wykonanie wlotu kanalizacyjnego, ceramicznego w km 0+000 rowu melioracyjnego stanowiącego część działki nr 117/5, AM-1, obręb Brzezimierz	odprowadzanie oczyszczonych ścieków opadowych i roztopowych z działki nr 111/6, AM-1, obręb Brzezimierz
Decyzja nr 1 02.01.2012 r. -	Tauron Dystrybucja S.A. ul. Zawila 65L 30-390 Kraków	Umieszczenie w skarpach rowów przydrożnych, stanowiących część działki nr 262, AM-1 obręb Piskorzów, 4 słupów energetycznych i kabla energetycznego niskiego napięcia typu YAKXs 4*35 w ramach projektowanego napowietrzno-kablowego przyłącza energetycznego niskiego napięcia	-

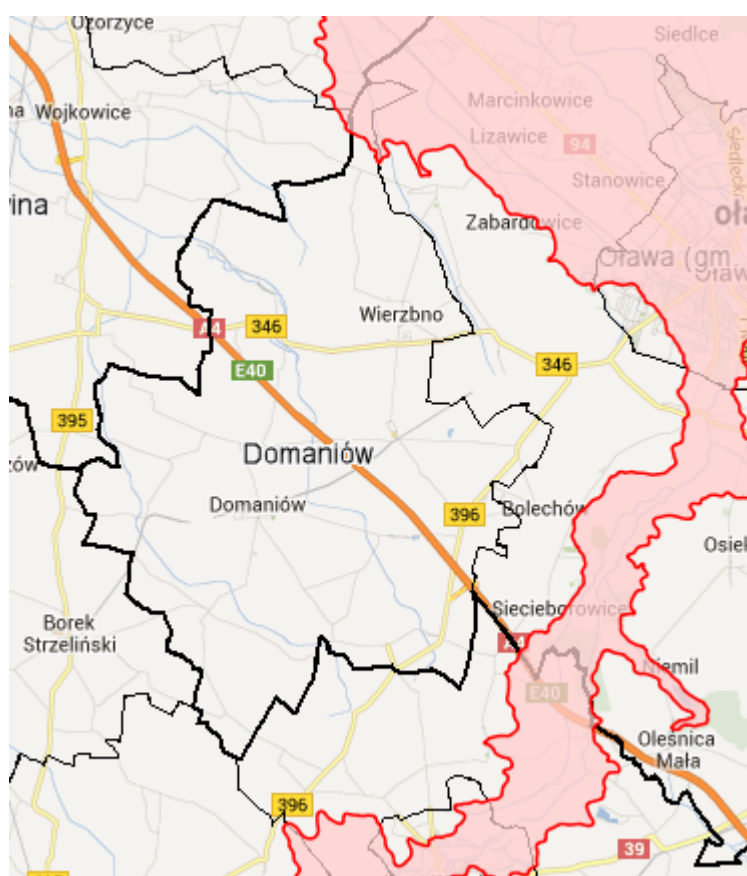
Nr decyzji data wydania data obowiązywania	Właściciel lokalizacja	Zakres udzielonego pozwolenia	Funkcja
		prowowanego od działki nr 180/2, AM-1 obręb Piskorzów, do działki nr 239/4, AM-1 obręb Piskorzów. Współrzędna środka przebudowy urządzeń wodnych: N: 50° 55' 48.18", E: 17° 8' 37.92".	
Decyzja nr 52 01.03.2012 r. -	ul. Akacyjowa 27 57-100 Strzelin	Wykonanie przebudowy fragmentu rowu przydrożnego stanowiącego część działki nr 215 (AM-1, obręb Wierzbno). Współrzędne geograficzne początku i końca przebudowy: N: 50° 55' 48.7783", E: 17° 10' 24.3037" i N: 50° 55' 48.7400", E: 17° 10' 23.8014", poprzez jego zabudowę rurami betonowymi lub PCV o średnicy wewnętrznej 500 mm i długości całkowitej L=10,0 m	zapewnienie dojazdu do działki nr 259/4 (AM-1, obręb Wierzbno)
Decyzja nr 78 13.04.2012 r. -	Tauron Dystrybucja S.A. ul. Zawila 65L 30-390 Kraków	Ułożenie w skarpie rowu przydrożnego, stanowiącego część działki nr 144 AM-1 obręb Wyszkowice, kabla energetycznego nN typu YAKXs 4x120 mm ² prowadzonego do działki nr 113 AM-1, obręb Wyszkowice. Współrzędne geograficzne środka przebudowy rowu N: 50° 52' 12", E: 17° 9' 27.9"	-
Decyzja nr 181 01.10.2012 r. -	Tauron Dystrybucja S.A. ul. Zawila 65L 30-390 Kraków	Ułożenie w skarpie rowu przydrożnego, stanowiącego część działki nr 370/4, AM-1 obręb Domaniów, oraz rowu melioracyjnego, stanowiącego działkę nr 384, AM-1 obręb Domaniów, kabla energetycznego nN typu YAKXs 4x120 mm ² prowadzonego do działki nr 158/5, AM-1 obręb Domaniów. Współrzędne geograficzne środka przebudowy N: 50° 53' 23.59", E: 17° 7' 40.99"	-
Decyzja nr 197 07.11.2011 r. -	Domaniów 40 55-216 Domaniów	Wykonanie przebudowy fragmentu rowu melioracyjnego Ż-O-1 stanowiącego działkę nr 372/1, Am-2, obręb Domaniów, poprzez jego zabudowę kręgami betonowymi o średnicy wewnętrznej 500 mmi długości L = 31 m	wykonanie dojazdu do działki nr 32/6, AM-2, obręb Domaniów

Źródło: Starostwo Powiatowe w Oławie

4.5.3. Zagrożenie powodzią

Według mapy obszarów zagrożonych podtopieniami (Ryc. 18) stworzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny na terenie Gminy Domaniów jedynie na północnym skrawku gminy występuje obszar zagrożony podtopieniami. W bliskiej odległości od południowej i wschodniej granicy gminy występują jednak wielkopowierzchniowe obszary zagrożone podtopieniami. Obszary te znajdują się wzdłuż cieków Oława i Odra.

W wyniku wystąpienia nieprzewidzianych zjawisk meteorologicznych, takich jak: intensywne opady atmosferyczne, zlodowacenie powierzchni koryta rzeki, gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej wzdłuż rzeki Żurawki, występują obszary, które w czasie wezbrań (np. po intensywnych opadach), zalewane są wodami rzecznyymi, często tworząc zastoiska. W czasie wezbrań zagrożone podtopieniami są wsie Radoszkowice, Kończyce i Kuchary.

Ryc. 19. Obszary zagrożone podtopieniami w pobliżu Gminy Domaniów

Źródło: www.psh.gov.pl

4.5.4. Monitoring wód powierzchniowych

Obecnie zakres i częstotliwość wykonywanych badań wód powierzchniowych opiera się na następujących rozporządzeniach:

- rozporządzenie Min. Środowiska z dn. 09.11.2011 r., w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jakości jednolitych wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545),

- rozporządzenie Min. Zdrowia z dn. 08.04.2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. 2011 Nr 86, poz. 478).

Na terenie Gminy Domaniów nie było prowadzonego monitoringu rzek. W 2011 r. WIOŚ we Wrocławiu w ramach monitoringu wód powierzchniowych województwa dolnośląskiego przeprowadził badanie klasy czystości rzeki Żurawka. Miejscem pomiarowym cieką było ujście do Ślęzy. Miejsce to położone jest w odległości około 8 km w linii prostej na północny-zachód od granicy Gminy Domaniów.

Ze względu na niewielką odległość od Gminy Domaniów, można przyjąć, iż klasa czystości w tym punkcie pomiarowym będzie w przybliżeniu odpowiadała klasie czystości odcinka Żurawki przebiegającej przez Gminę Domaniów. Należy jednak zaznaczyć, iż istnieje prawdopodobieństwo, że w punkcie tym stan rzeki może być gorszy niż na terenie gminy ponieważ po opuszczeniu Gminy Domaniów Żurawka przecina się z autostradą oraz przebiega przez miejscowość Żórawina. W miejscach tych może potencjalnie dochodzić do pogorszenia się stanu rzeki.

Stan jakości wód Żurawki został oceniony jako umiarkowany. Badane elementy hydromorfologiczne oraz elementy biologiczne charakteryzowały się bardzo dobrym i dobrym stanem. Wpływ na obniżenie ogólnego stanu miały elementy fizykochemiczne, które zostały zaklasyfikowane poniżej poziomu dobrego (przekroczone dopuszczalne poziomy zawartości substancji rozpuszczonych, fosforanów i fosforu ogólnego).

Tabela 30. Wyniki monitoringu Żurawki przy ujściu do Ślęzy

elementy biologiczne	elementy hydromorfologiczne	elementy fizykochemiczne	Stan/potencjał ekologiczny
II (stan dobry)	I (stan bardzo dobry)	PPD (poniżej poziomu dobrego)	UMIARKOWANY

Źródło: WIOŚ Wrocław

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych (także podziemnych) dzieli się na punktowe (np. wyloty ścieków), liniowe (np. drogi – spływ zanieczyszczeń), obszarowe (np. rolnictwo – nawożenie, środki ochrony roślin).

W przypadku wód powierzchniowych na terenie Gminy główną przyczyną zanieczyszczeń jest eutrofizacja, która jest efektem spływających zanieczyszczeń obszarowych związanych z rolniczym wykorzystaniem zlewni tych jezior oraz słabą naturalną odpornością na czynniki degradacyjne. W rolnictwie do źródeł zanieczyszczeń obszarowych wód należy zaliczyć środki chemiczne (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin) oraz rolnicze wykorzystanie ścieków. Rozmiar zagrożeń dla środowiska wodnego spowodowany spływami powierzchniowymi z pól zależy od fizjografii zlewni oraz sposobu ich zagospodarowania. Większość powierzchni Gminy to głównie pola uprawne poddawane intensywnym zabiegom agrotechnicznym. Przy braku barier biogeochemicznych w postaci zieleni redukującej zanieczyszczenia, tereny rolne mogą stanowić zagrożenie dla środowiska wodnego.

Ze względu na wybitnie rolniczy charakter Gminy Domaniów, istotne źródło zanieczyszczeń wody podziemnej na terenie Gminy Domaniów mogą stanowić związki azotu. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu wyznaczył zlewnię rzeki Żurawka na terenie Gminy Domaniów jako obszar szczególnie narażony na odpływ azotu ze źródeł rolniczych

Ponadto bezpośrednio do wód powierzchniowych, lub pośrednio poprzez odprowadzanie do gruntu, odprowadzane są wody opadowe i roztopowe. Wody opadowe i roztopowe mogą być wprowadzane do odbiorników wówczas kiedy spełniają następujące parametry: zawiesina ogólna – 100 mg/l, substancje ropopochodne – 15 mg/l. Spływające zanieczyszczenia z dróg i placów mogą stanowić znaczne zagrożenie dla jakości wód i gleb.

4.6. KLIMAT

Gmina Domaniów leży w strefie klimatu umiarkowanego. Klimat ten i związane z nim stany pogodowe kształtowane są przez masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego, Skandynawii i północno-wschodniej Europy. Stąd też klimat ten charakteryzuje się dużą przejściowością.

Średnia temperatura w ciągu roku przekracza tutaj 8,5°C, w styczniu kształtuje się na poziomie -2°C, zaś w lipcu powyżej 18,5°C. Liczba dni z przeciętną temperaturą dobową poniżej 0°C wynosi 11, a izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 20 – 21°C. Opady dochodzą do poziomu 60 mm i ich maksimum przypada na lipiec. Pierwszy śnieg spada zazwyczaj około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 50 - 60 dni. Jej grubość waha się w przedziale 5 – 15 cm. Zimy są stosunkowo łagodne. Okres występowania śniegu przerywany jest częstymi odwilżami i w tym czasie opadem zimowym jest deszcz. Przeważają tutaj wiatry z kierunków zachodnich i północno-zachodnich. Łagodny tutejszy klimat sprawia, że okres wegetacji roślin trwa nawet do 220 dni.

Podsumowując na terenie Gminy Domaniów występują korzystne warunki klimatyczne. Sprzyjają rozwojowi rolnictwa i pozwalają na osiągnięcie wyższego komfortu osiedlania się.

4.6.1. Zagrożenia klimatu

Gmina Domaniów może znaleźć się w strefie, w której mogą wystąpić negatywne skutki wynikające ze zmian klimatu. Według strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020¹, do najważniejszych negatywnych skutków zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne).

Zagrożenia klimatycznych nie można rozpatrywać w skali lokalnej, a raczej na poziomie stref, czy regionów. Mimo to można stwierdzić, że w najbliższych latach na obszarze Gminy Domaniów, jak i całego kraju można spodziewać się wzrostu okresów upalnych, spadek liczby dni z okresami mroźnymi. W konsekwencji można spodziewać się wzrostu częstotliwości opadów ulewnych.

Na terenie Gminy Domaniów w przeciągu ostatnich 15 lat nie odnotowano występowania trąb powietrznych, jednak jak wynika z ryciny poniżej we Wrocławiu, który położony jest około 30 km od Domaniowa w dniu 31.05.2005 r. powstała trąba powietrzna.

¹ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, http://www.mos.gov.pl/g2/big/2013_03/e436258f57966ff3703b84123f642e81.pdf

Ryc. 20. Występowanie trąb powietrznych w Polsce w okresie 1998 – 2010

Źródło: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

4.6.2. Powietrze atmosferyczne

4.6.2.1. Stan czystości powietrza atmosferycznego

W ramach dolnośląskiego systemu monitoringu jakości powietrza w 2012 r. w Domaniowie zlokalizowano punkt pomiarowy monitoringu pasywnego o zakresie pomiarowym dotyczącym dwutlenku siarki oraz dwutlenku azotu.

Poziom zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki ze względu na ochronę zdrowia ludzi ocenia się w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych SO₂: 24-godzinnego oraz 1-godzinnego, a także 1-godzinnego poziomu alarmowego. Dodatkowo dla poszczególnych wartości normatywnych dopuszcza się możliwość przekraczania danego poziomu z ograniczoną częstością:

- stężenie 1-godzinne powyżej 350 µg/m³ – dopuszczalna częstość przekroczeń to 24 razy w roku,
- stężenie 24-godzinne powyżej 125 µg/m³ – dopuszczalna częstość przekroczeń to 3 razy w roku.

Z uwagi na brak rocznej wartości SO_2 dopuszczalnej dla kryterium ochrony zdrowia, wyniki pomiarów ze stacji pasywnych, dotyczących SO_2 traktowano jako pomiary uzupełniające.

Średnia roczna zawartość dwutlenku siarki w 2012 r. w punkcie pomiarowym w Domaniowie wynosiła $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W sezonie pozagrzewczym wartość ta wynosiła $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast w sezonie grzewczym zawartość SO_2 była aż 7-krotnie wyższa i wyniosła $14 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Z pośród 49 miejscowości, w których zlokalizowano punkty pomiarowe, w których metodą pasywną badano zawartość SO_2 , pod względem średniorocznej zawartości dwutlenku siarki Domaniów znajduje się na 14 miejscu.

Dwutlenek siarki to bezbarwny gaz o ostrym, gryzącym i duszącym zapachu, silnie drażniący drogi oddechowe. Wchłaniany jest do organizmu człowieka przez błonę śluzową nosa i górny odcinek dróg oddechowych. Jest trujący dla zwierząt i szkodliwy dla roślin. Gaz ten wchodzi w reakcję z parą wodną zawartą w powietrzu, w wyniku czego stanowi główną przyczynę powstawania kwaśnych deszczów. Stanowi także składnik smogu w wielkich aglomeracjach miejskich. Dwutlenek siarki powstaje w wyniku spalania paliw kopalnych zawierających siarkę - zarówno w zakładach przemysłowych, lokalnych kotłowniach, jak również w indywidualnych kotłach grzewczych.

Poziom zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu ze względu na ochronę zdrowia ludzi ocenia się w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych ustalonych dla czasów uśredniania: 1 godzina ($200 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i rok kalendarzowy ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz 1-godzinny poziomu alarmowego ($400 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Dodatkowo dla stężeń 1-godzinnych dopuszcza się możliwość przekraczania danego poziomu z częstotnością nie większą niż 18 razy w roku

Średnia roczna zawartość dwutlenku azotu w 2012 r. w punkcie pomiarowym w Domaniowie wynosiła $17 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 43 % normy (dopuszczalny roczny poziom $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). W sezonie pozagrzewczym wartość ta wynosiła $11 \mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast w sezonie grzewczym zawartość NO_2 była wyższa i wyniosła $16 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Z pośród 49 miejscowości, w których zlokalizowano punkty pomiarowe, w których metodą pasywną badano zawartość NO_2 , pod względem średniorocznej zawartości dwutlenku azotu Domaniów znajduje się na 24 miejscu.

Dwutlenek azotu to brunatny, silnie toksyczny gaz o ostrym zapachu. Jest to substancja oddziałująca w sposób szkodliwy na roślinność i zdrowie ludzkie. Głównymi źródłami emisji dwutlenku azotu są transport drogowy, energetyka zawodowa oraz lokalne systemy grzewcze. Na terenach dużych miast dominuje wpływ spalin samochodowych, dlatego największe zanieczyszczenia najczęściej występują w sąsiedztwie ruchliwych ulic. Większą emisję tlenków azotu powodują pojazdy z silnikami Diesla. Dwutlenek azotu może powodować podrażnienie dróg oddechowych oraz większą podatność na infekcje układu oddechowego. Przyczynia się do obniżenia odporności ustroju i zwiększenia ryzyka infekcji płuc, a także zaostrzenia objawów o charakterze astmatycznym oraz chorób spojówek.

4.6.2.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Na terenie Gminy Domaniów najistotniejsze zanieczyszczenia pochodzą z emisji energetycznych z gospodarstw domowych korzystających z tradycyjnych źródeł energii, z zakładów produkcyjnych i obiektów komunalnych. Uciążliwość jednakże charakteryzuje się wahaniem sezonowymi. W sezonach grzewczych wzrost zanieczyszczeń związany jest ze spalaniem węgla w paleniskach domowych, ponieważ większość mieszkań w Gminie

ogrzewana jest nadal paliwami stałymi, głównie węglem kamiennym i drewnem. Stopniowo modernizuje się kotłownie obiektów publicznych, placówek oświatowych na takie, które wykorzystują olej opałowy, jednak ich ilość jest znikoma.

Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego w Gminie ma również emisja ze źródeł mobilnych. Dotyczy to bezpośredniego otoczenia głównie autostrady, w mniejszym stopniu dróg wojewódzkich.

Uciążliwe mogą być także emisje odorów z gospodarstw rolnych czy oczyszczalni ścieków.

Na terenie Gminy Domaniów działają zakłady wprowadzające gazy lub pyły do powietrza, kotły opalane są paliwem gazowym, olejem, węglem kamiennym oraz drewnem. Zdecydowanie największe zużycie paliwa w 2012 r. wykazała wytwórnia mas bitumicznych Mota Engil Central Europe.

Tabela 31. Zakłady korzystające ze środowiska – emitujące substancje do powietrza w 2012 r. (na podstawie opłaty środowiskowej)

lp.	nazwa podmiotu	miejsowość	rodzaj paliwa	Zużycie paliwa [mg/rok]
1	Mota Engil Central Europe	Brzezimierz	Ciężki olej opałowy/mazut	316,03
2	Bank Spółdzielczy w Oławie	Domaniów	Olej lekki	5,55
3	Urząd Gminy Domaniów	Domaniów	Węgiel kamienny	38,2
4	Szkoła Podstawowa	Goszczyna	Węgiel kamienny	20,78
5	Przedszkole Publiczne	Polwica	Węgiel kamienny	16,37
6	GDDKiA oddz. Wrocław	Gm. Domaniów	drewno	0,8
7	Przedszkole Publiczne	Danielowice	Węgiel kamienny	11,28
8	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Danielowice	Węgiel kamienny	10,24
9	Palef Sp. z o.o.	Goszczyna	Gaz płynny, propan butan	70
10	Makart-Box Sp. J.	Domaniów	Węgiel kamienny	43
11	PPHU Łab-Mar	Kończyce	Olej lekki	6,51
12	Zespół Szkół	Domaniów	Drewno	26,58
			Olej lekki	19,8
13	Zespół Szkół	Wierzbno	Węgiel kamienny	40,79
14	Poczta Polska	Domaniów	Węgiel kamienny	8,94

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego – na podstawie wnoszonych opłat za korzystanie ze środowiska (2012)

Dla dwóch podmiotów znajdujących się na terenie Gminy Domaniów Starosta Oławski wydał pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Są to firmy PALEF Sp. z o.o. Goszczyna 32A, 55-216 Domaniów oraz Mota Engil Central Europe – zakład zlokalizowany w Brzezimierzu na działce 139/74.

Tabela 32. Pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza

Nr decyzji data wydania data obowiązania	Podmiot	Emitor	Rodzaj zanieczyszczenia	Emisja roczna [Mg/rok]
Decyzja nr 206 13.10.2011 r. 31.12.2021 r.	PALEF	Piec gazowy Plume - E-1, Wentylacja hali odlewni: 5 małych pieców tyglowych, 3 piece tyglowe elektryczne, 5 maszyn odlewniczych, 4 kokilarki - E-2a, E-2b, E-2c, E-2d, E-2e, E-2f, Spawanie - E-5	Pył zawieszony PM10 NO ₂ CO Cynk Fluor Mangan Żelazo Węglowodory alifatyczne Węglowodory aromatyczne	0,727 2,344 - 0,059 - 0,001 - - -
Decyzja nr 122 19.06.2013 r. 09.12.2018 r.	Mota Engil	Suszarka kruszywa (zasil. olejem opałowym) - E-1, Suszarka kruszywa (zasil. pyłem węgla brunatnego) - E-1, Zbiornik na bitum – E-2, E-3, E-4, E-5, zbiornik na wypełniacze - E-6, E-7, silos pyłu węglowego - E- 8	Pył zawieszony PM10 Dwutlenek siarki Tlenki azotu Tlenek węgla Węglowodory alifatyczne Węglowodory aromatyczne	16,652 24,832 21,291 - - -

Źródło: Starostwo Powiatowe w Oławie

4.6.3. Klimat akustyczny

Postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji drogowej powodują, że z każdym dniem zwiększają się uciążliwości wynikające ze stałego narastania hałasu. Mają one wpływ na stan psychiczny i zdrowie człowieka.

Starosta Oławski decyzją nr 178 z dnia 18.09.2012 r. określił dopuszczalny poziom hałasu dla podmiotu gospodarczego „Mag-Kas-Lech Kocjan i Wspólnicy” Sp. j. zlokalizowanego w miejscowości Polwica 27, 55-216 Domaniów. Głównym przedmiotem działalności spółki jest produkcja zbrojeń budowlanych, wykonawstwo konstrukcji stalowych, balustrad, poręczy, itp. Określony w decyzji dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku w środowisku, poza terenem zakładu wynosi:

- $L_{Aeq D}$ – 55 dB w godzinach 6⁰⁰ - 22⁰⁰,
- $L_{Aeq N}$ – 45 dB (A) w godzinach 22⁰⁰ - 6⁰⁰.

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitorami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, motocykle, ciągniki), zakłady produkcyjne, place budowy oraz miejsca publiczne takie jak: centra handlowe, deptaki, skwery oraz inne miejsca zbiorowego nagromadzenia ludności.

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła

hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu. Na terenach zabudowy zagrodowej dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej wynosi wzdłuż dróg 65 dB (w porze nocnej 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej 61 dB, a w porze nocnej 56 dB.

Klimat akustyczny na tym terenie, w największym stopniu, kształtują źródła komunikacyjne - główne trasy ruchu samochodowego. Układ drogowy w Gminie tworzą: autostrada, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i drogi gminne.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi na serwisie GDDKiA we Wrocławiu na terenie Gminy Domaniów badano natężenie ruchu na autostradzie A4.

Badania natężenia ruchu przeprowadzone były także na drogach wojewódzkich i wybranych drogach powiatowych.

Wyniki wspomnianych badań (dla drogi krajowej i dróg wojewódzkich przedstawione zostały poniżej).

Ze względu na rolniczy charakter gminy istotnym źródłem hałasu jest również użytkowanie maszyn rolniczych podczas wykonywanych prac, w tym szczególnie prac polowych. Klimat akustyczny pogarszany jest lokalnie przede wszystkim przez takie maszyny, jak: kombajny zbożowe, ciągniki rolnicze, kosiarki rolnicze, śrutowniki, dmuchawy do zboża i inne. Wysoka emisja dźwięków ma tutaj dwojakie źródło. Po pierwsze są to maszyny o dużej mocy nominalnej. Po wtóre większościowy odsetek używanych maszyn rolniczych przez przeciętnego rolnika w Polsce jest zaawansowana wiekowo, a przez to przestarzała technologicznie i wyeksploatowana.

Tabela 33. Analiza natężenia ruchu na autostradzie A4 na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Domaniów

nr drogi	nazwa odcinka	rodzaj pojazdów								
		pojazdy silnikowe ogółem	motocykle	samoch. osob. mikrobusey	lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	samoch. ciężarowe		autobusy	ciągniki rolnicze	rowery
						bez. przycz.	z przycz.			
A4	Węzeł Krajków – Węzeł Brzezimierz	34 145	42	21 278	3 340	1 110	8 186	189	0	0

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu, 2010, serwis GDDKiA

Tabela 34. Analiza natężenia ruchu na drogach wojewódzkich na odcinkach przebiegających przez teren Gminy Domaniów

nr drogi	Dobowe natężenie ruchu	
	Samochody osobowe (szt./dobę)	Samochody ciężarowe (szt./dobę)
346	1 378	139
396	Odcinek pomiarowy: Gaj Oławski – Brzezimierz: 4 129 Brzezimierz – Strzelin: 2 934	Odcinek pomiarowy: Gaj Oławski – Brzezimierz: 1 128 Brzezimierz – Strzelin: 724

Źródło: DSDiK we Wrocławiu

Tabela 35. Natężenie ruchu na drogach powiatowych na odcinkach przebiegających przez teren Gminy Domaniów

Nr drogi:	Przebieg drogi:	Dobowe natężenie ruchu (szt./dobę)
1591D	Pełczyce(396) - Piskorzówek - gr. powiatu	584
1595D	od dr 396 - Domaniów - dr 1594D	1 298
1598D	Kończyce(1590D) - Wyszkowice - gr. powiatu	186
1942D	gr. powiatu - Gęsice - Swojków - dr 346	422
1972D	gr. powiatu - Sobocisko - dr. krajowa nr 94	1 776

Źródło: ZDP w Oławie

4.6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Do promieniowania niejonizującego możemy zaliczyć promieniowanie radiowe, mikrofalowe, podczerwone, a także światło widzialne. Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje:

- w paśmie 50 Hz od urządzeń i sieci energetycznych; źródłem największych oddziaływań mogących powodować przekroczenia poziomów dopuszczalnych są napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, 220 kV i 400 kV oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne,
- w paśmie od 300 MHz do 40 000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Największy udział w emisji mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi). Istniejące sieci telefonii komórkowej wykorzystują następujące zakresy częstotliwości: ok. 900 MHz (sieć GSM 900), około 1 800 MHz (sieć GSM 1800) oraz ok. 2 100 MHz (sieć UMTS).
- w paśmie 50 Hz od urządzeń elektrycznych pracujących w zakładach pracy i gospodarstwach domowych. Większość urządzeń jest zasilana z sieci energetycznej. W tej kategorii występuje lawinowy wzrost liczby źródeł, a ewidencja ich nie jest możliwa.

W krajowych przepisach dopuszcza się występowanie pochodzących od linii elektroenergetycznych pól elektrycznych o natężeniach mniejszych od 1 kV/m m. in. na obszarach zabudowy mieszkaniowej. Z punktu widzenia ochrony środowiska człowieka istotne więc mogą być linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV, bądź wyższych. Zasięg promieniowania mogącego wpływać niekorzystnie na człowieka sięga do 40 m po obu stronach linii. Trzeba też wziąć pod uwagę, że napowietrzne linie elektroenergetyczne, zarówno wysokiego, jak i średniego napięcia, mogą oddziaływać niekorzystnie na ptaki, które rozbijają się o linie, a także wpływać niekorzystnie na krajobraz.

Linie 110 kV są źródłami pola elektromagnetycznego mogącego powodować przekroczenie wartości dopuszczalnych na terenach zamieszkałych. Największa wartość natężenia pola elektrycznego jaka może wystąpić pod linią lub w jej pobliżu nie przekracza tutaj 3 kV/m. Największa wartość natężenia pola elektrycznego, jaka może wystąpić pod linią 220 kV lub w jej pobliżu nie przekracza 6 kV/m. Maksymalne wartości natężenia pola elektrycznego pod linią 400 kV, na wysokości 1,8 m od powierzchni ziemi, wynoszą 10 kV/m.

Obiektami, o istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska, oddziaływaniu mogą być także stacje bazowe telefonii komórkowych, anteny nadawcze. Wpływ stacji bazowych telefonii komórkowej na zdrowie i samopoczucie człowieka nie jest jeszcze dokładnie rozpoznany, jednak traktuje się je jako obiekty potencjalnie niebezpieczne. W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w miastach, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce występują w odległości do 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten. Ponieważ anteny są instalowane na dachach wysokich budynków lub na specjalnie stawianych wieżach, prawdopodobnie nie stwarzają one zagrożenia dla mieszkańców. Mogą jednak stanowić zagrożenie dla ptaków oraz wpływać niekorzystnie na krajobraz. Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 6 anten nadawczych telefonii komórkowej. Według analizy rozkładu pól elektromagnetycznych, obszar

przekroczeń dopuszczalnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o gęstości mocy $0,1 \text{ W/m}^2$ (szkodliwego dla zdrowia ludzi), występować będzie na znacznych wysokościach: powyżej 20 m n.p.t. i maksymalnym zasięgu do 71 m od anten (łącznie dla wszystkich stacji bazowych), a więc w miejscach niedostępnych dla przebywania tam ludzi.

Ze względu na rozwój energii odnawialnej na terenie Gminy należy również zwrócić uwagę, po uruchomieniu siłowni wiatrowych na poziomy emitowanych przez nie pól elektromagnetycznych.

Aby ograniczyć uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego koniecznym jest podejmowanie niezbędnych działań polegających na analizie wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne (na etapie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i pozwoleń na budowę). Inwestorzy są zobowiązani do wykonywania pomiarów kontrolnych promieniowania przenikającego do środowiska w otoczeniu stacji. Pomiarów kontrolnych rzeczywistego rozkładu gęstości mocy promieniowania powinny być przeprowadzane bezpośrednio po pierwszym uruchomieniu instalacji i każdorazowo w razie istotnej zmiany warunków pracy urządzeń mogących mieć wpływ na zmianę poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego wytwarzanego przez to urządzenia. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku reguluje rozporządzenie Min. Środowiska z dn. 30.10.2003 r. (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

4.6.5. Poważne awarie przemysłowe (oraz zagrożenia inne)

Poważne awarie obejmują skutki dla środowiska powstałe w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. Zapobieganie poważnym awariom w odniesieniu do przemysłu wykorzystującego niebezpieczne substancje chemiczne ma ogromne znaczenie ekonomiczne i decyduje o jego wizerunku i akceptacji w społeczeństwie. W ustawie Prawo ochrony środowiska, określone zostały podstawowe zasady zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym, podmioty, których dotyczą wprowadzone przepisy, oraz ich obowiązki i zadania, a także główne procedury i dokumenty.

W przypadku wystąpienia awarii Gmina oraz inne organy administracji mają obowiązek zabezpieczenia środowiska przed awariami. Główne obowiązki administracyjne ciążyą na władzach wojewódzkich i Straży Pożarnej, działania bezpośrednie z pewnością na prowadzących działalność, która może spowodować awarię, w ustawie określonych jako „prowadzący zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku”. Na terenie Gminy nie funkcjonują jednak zakłady określone jako zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku.

Innym typem zagrożeń na terenie Gminy są zagrożenia pochodzące z komunikacji. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów, stanu technicznego dróg oraz niejednokrotnie fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Biorąc to pod uwagę, za potencjalne źródło awarii można zatem uznać również ciągi komunikacyjne oraz stacje paliw jako miejsca wypadków drogowych i zagrożeń produktami ropopochodnymi dla gleb i wód. Zagrożenie pożarowe i wybuchowe stanowią zbiorniki paliw płynnych znajdujące się na stacjach paliw zlokalizowanych na terenie Gminy.

Skutkami zagrożenia pożarowego ze strony awarii na tego typu obiektach to zagrożenie życia i zdrowia, straty w gospodarce. W przypadku wystąpienia pożarów

i wybuchów zbiorników niezbędna będzie ewakuacja zamieszkałej w pobliżu ludności oraz nastąpią utrudnienia w ruchu kołowym. Ryzyko wystąpienia tego typu zagrożenia określa się jako prawdopodobne.

Największym zagrożeniem meteorologicznym jest możliwość występowania gwałtownych zjawisk atmosferycznych takich jak burze, wichury, duże opady śniegu i nawałne deszcze. Mogą one wystąpić na obszarze całej Gminy. Skutki to lokalne utrudnienia w przejeźdności dróg, uszkodzenia napowietrznych linii energetycznych i telefonicznych, zalanie upraw i podtopienia budynków gospodarskich, uszkodzenia budynków, ofiary śmiertelne ludności. Ryzyko wystąpienia gwałtownych zjawisk atmosferycznych określa się jako prawdopodobne.

4.7. FAUNA I FLORA

Gmina Domaniów jest gminą typowo rolniczą, przeważają tutaj tereny bezleśne – głównie użytki rolne, w mniejszym zakresie łąki. Nie ma tutaj większych terenów leśnych. Jeden z większych kompleksów leśnych gminy znajduje się w okolicy wsi Polwica. Jest to park podworski oraz las o charakterze łęgu i grądu niskiego. W ogólnym zestawieniu powierzchni gminy - tereny leśne zajmują jedynie 0,4 %, co stanowi bardzo niski wskaźnik lesistości. Na obszarze gminy, wg danych statystycznych grunty leśne zajmują ok. 38 ha powierzchni.

Ryc. 21. Tereny leśne na terenie Gminy Domaniów

Źródło: www.ekoportal.gov.pl

Ważną rolę ekologiczną w krajobrazie rolniczym oraz funkcję ochronną przed różnymi formami erozji pełnią zadrzewienia. Najczęściej występują w obniżeniach wytopiskowych w obrębie gruntów ornych oraz w obrębie trwałych użytków zielonych. Ze względu na funkcję ochronną należy preferować zadrzewienia na stromych dolinach cieków. Spełniają one rolę naturalnego buforu przeciw spływom powierzchniowym z terenów rolnych. Ponadto ogromne znaczenie ochronne i krajobrazotwórcze mają zadrzewienia przydrożne.

4.7.1. Zieleń urządzona

Przez pojęcie zieleni urządzonej należy rozumieć zieleni planowaną, której układ, fizjonomia oraz różnorodność są efektem przemyślanych działań człowieka. Formy zieleni urządzonej można traktować jako ekosystemy sztuczne, których przetrwanie często uzależnione jest od ingerencji człowieka. Do form zieleni urządzonej zalicza się: parki, parki podworskie, czy też zespoły parkowo - pałacowe, cmentarze, skwery, zieleńce, kwietniki, aleje i szpalery, klomby, ogródki działkowe, zieleń obiektów sportowych, ale także zielone dachy, itp.

Na terenie Gminy Domaniów tereny parków, zieleńców i zieleni osiedlowej zajmują łącznie powierzchnię 0,3 ha (dane GUS 2012).

Terenami zieleni urządzonej są także cmentarze. W Gminie wg danych GUS (2012) cmentarze zajmują obszar o powierzchni 2,4 ha.

4.7.2. Fauna

Pod względem faunistycznym Gmina Domaniów należy do ubogich. Stwierdzono tu jedynie 7 chronionych gatunków owadów.

Tabela 36. Występowanie chronionych gatunków owadów w Gminie Domaniów

Nazwa gatunku	Przynależność systematyczna	środowisko	miejsowość
Biegacz skórzasty – <i>Carabus coriaceus</i>	Chrząszcze <i>Coleoptera</i>	śródpolny las mieszany	Gostkowice - Danielowice
<i>Carabus granulatus</i>		śródpolny las mieszany, śródpolne zarośla	Gostkowice - Danielowice, Polwica
Biegacz Ullricha - <i>Carabus ullrichi</i>		śródpolny las mieszany	Gostkowice - Danielowice
Biegacz ogrodowy – <i>Carabus hortensis</i>		Siedliska synantropijne	Janków
Trzmiel ziemny - <i>Bombus terrestris</i>	Błonkówki <i>Hymenoptera</i>	śródpolny las mieszany, siedliska synantropijne	Gostkowice - Danielowice, Domaniów, Janków
Trzmiel leśny - <i>Bombus silvarum</i>		śródpolny las mieszany, śródpolne zarośla	Gostkowice - Danielowice, Polwica
Trzmiel ogrodowy - <i>Bombus hortorum</i>		siedliska synantropijne	Domaniów, Janków

Źródło: Aktualizacja powiatowego programu ochrony środowiska powiatu olawskiego na lata 2009-2012, z perspektywą do roku 2016.

Zarówno jednak wymienione gatunki biegaczy, jak i trzmieli należą do dość pospolitych owadów. Najciekawszym z nich jest Biegacz Ullricha, który osiąga w Polsce północną granicę zasięgu.

Herpetofauna Gminy należy do najuboższych w byłym województwie dolnośląskim. Wynika to z braku siedlisk odpowiednich dla płazów i gadów. Na terenie gminy stwierdzono występowanie nielicznych osobników przedstawicieli rodzimej herpetofauny. Występuje tu: żaba wodna, ropucha zwyczajna, traszka zwyczajna.

Ze względu na rolniczy charakter zagospodarowania, Gmina Domaniów jest również uboga pod względem ornitofaunistycznym. W sumie gnieźdzą się tutaj 62 gatunki ptaków podlegających ochronie, czyli około jedna czwarta wszystkich gatunków lęgowych w kraju. Wyróżnić można jedynie kilka gatunków, mających status ptaków nielicznych. Są to również gatunki nielicznie występujące na Śląsku.

Ograniczony jest również skład gatunkowy ssaków. Drobne ssaki owadożerne reprezentowane są przez 6 gatunków. Są nimi: kret, jeż, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzęsorek rzeczek oraz zębielek karliczek. Są to gatunki pospolite w swoich środowiskach. Ssaki drapieżne reprezentowane są przez 3 gatunki. Są nimi: kuna domowa, gronostaj, łasica. Jedynie gronostaj jest gatunkiem nielicznym na terenie gminy. Pozostałe gatunki są dość liczne, szczególnie łasica, której rozmieszczenie na tym obszarze ma charakter równomierny.

Hiropterofauna Gminy Domaniów jest również skromna. Stwierdzono tutaj bowiem 2 gatunki nietoperzy: gacka brunatnego oraz mroczka późnego. Kolonie tych nietoperzy zlokalizowane są na strychach kościołów w Piskorzowie, Domaniowie oraz Brzezimierzu. Jednakże tylko w dwóch ostatnich miejscach znajdują się kolonie rozrodcze; w Brzezimierzu - kolonia gacka brunatnego, składająca się z ok. 8 osobników, w Domaniowie - kolonia rozrodcza mroczka późnego, licząca ok. 5 osobników.

4.7.3. Przyroda chroniona i jej zasoby

W gminie Domaniów na 44 stanowiskach występuje 12 gatunków roślin chronionych. Spośród nich 7 gatunków podlega ochronie całkowitej i są to: goździk pyszny, pełnik europejski, storczyk szerokolistny, listera jajowata, barwinek pospolity, bluszcz pospolity, a także sromotnik bezwstydnny. Listera jajowata spotykana jest w małych laskach i zakrzewieniach śródpolnych. Bluszcz i barwinek pospolity występują na starych cmentarzach. Ochroną częściową objęte są także gatunki roślin takich jak: centuria pospolita, kalina koralowa, konwalia majowa, kruszyna pospolita, pierwiosnka lekarska i wyniosła.

Na szczególną uwagę oraz ochronę z punktu widzenia przyrodniczego zasługują łąki położone na wschód od wsi Wierzbno. Według badań florystycznych postuluje się, by tereny te objęte zostały ochroną prawną i utworzeniem użytku ekologicznego (Dz. Ust. 114, poz. 492 z dnia 16.10.1991 r.) z uwagi na występowanie pełnika europejskiego. Jego obecność nad rzeką Oławą należy już do stanowisk historycznych.

4.7.4. Zagrożenia zasobów przyrodniczych

Na terenie Gminy należałoby przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą, w celu wyznaczenia obszarów cennych przyrodniczo i uniknięcia zniszczenia siedlisk i stanowisk chronionych gatunków na skutek prowadzenia różnorodnej działalności. Dobrze przeprowadzona inwentaryzacja byłaby podstawą dla właściwego rozwoju Gminy,

uwzględniającego walory i zasoby przyrodnicze Gminy, przy jednoczesnym ograniczeniu ich zagrożeń.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony - fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części (fragmenty). W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Ze wzrostem fragmentacji ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzenne zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Także wszelkie prace modernizacyjne związane z budynkami np. termomodernizacje, mogą stanowić zagrożenie dla fauny. Prace modernizacyjne, w tym planowane termomodernizacje muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na terenie obiektów chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym”.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwe przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

V. ZAŁOŻENIE PROGRAMOWE

5.1. WPROWADZENIE

We wcześniejszych rozdziałach przeprowadzono analizę stanu środowiska oraz uwarunkowań społeczno - gospodarczych na terenie Gminy Domaniów. Szczegółowo omówiono poszczególne elementy środowiska, towarzyszące im zagrożenia związane m.in. z działalnością człowieka, w tym z funkcjonowaniem różnych obiektów i instalacji. Konsekwencją dokonanej analizy i zidentyfikowanych zagrożeń jest zaproponowanie działań zmierzających do naprawy niekorzystnego stanu środowiska i stworzenie w Gminie warunków do zrównoważonego rozwoju.

W celu realizacji przyjętego założenia konieczne jest zastosowanie głównych zasad polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- celów ekologicznych po osiągnięciu których, ma nastąpić poprawa stanu i jakości

danego elementu środowiska,

- kierunków działań służących do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych (kierunki priorytetowe w ramach celów strategicznych),
- zadań ekologicznych, czyli konkretnych przedsięwzięć prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków działań w ramach danego celu ekologicznego. Poprzez realizację zadań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Cele, zadania, limity i okresy ich uzyskania wynikają przede wszystkim z opracowanych i zatwierdzonych dokumentów, takich jak:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016,
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK 2010,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015,
- Aktualizacja Powiatowego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Oławskiego na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program Ochrony Środowiska Gminy Domaniów (2005 r.).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Domaniów oparty zostanie więc o postanowienia wyżej wymienionych dokumentów oraz o postanowienia wynikające z dokumentów planistycznych, koncepcji i innych opracowań lokalnych, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów.

Poniżej przedstawiono cele i kierunki działań dla Gminy Domaniów w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Ich realizacja złoży się na wypełnianie zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego oraz innych dokumentów strategicznych, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju całego obszaru. Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych kierunków działań, powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań ekologicznych, które określono szczegółowo w harmonogramie realizacyjnym Programu Ochrony Środowiska. Wiele z zaproponowanych zadań w założeniu powinno być realizowanych właśnie przez Gminę lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie. Urząd Gminy będzie w nich pełnić funkcje nadzoru działalności, będzie wspierać działalność w charakterze administracyjnym lub będzie to bezpośredni współudział, jedynie w konkretnych zadaniach będzie współfinansować lub finansować założone zadania.

Nawiązując do Polityki Ekologicznej Państwa, Program Ochrony Środowiska powinien realizować zawarte w niej następujące priorytety ekologiczne:

I. Działania systemowe:

1. **Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych** - kryteria rozwoju zrównoważonego powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych.
2. **Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska** - tworzenie rozwiązań prawno - ekonomicznych sprzyjających rozwojowi gospodarstwu, kontrola przestrzegania prawa przez podmioty działające na rynku.

3. **Zarządzanie środowiskowe** - jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.
 4. **Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska** - podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”.
 5. **Rozwój badań i postęp techniczny** - zwiększenie roli placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
 6. **Odpowiedzialność za szkody w środowisku** - stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.
 7. **Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym** - przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.
- II. **Ochrona zasobów naturalnych:**
1. **Ochrona przyrody** - zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.
 2. **Ochrona i zrównoważony rozwój lasów** - racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego, rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
 3. **Racjonalne gospodarowanie zasobami wody** - racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, aby chronić od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie retencji wodnej, skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
 4. **Ochrona powierzchni ziemi** - rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno - błotnych przez czynniki antropogenne, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
 5. **Gospodarowanie zasobami geologicznymi** - racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.
- III. **Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego** - celem działań w obszarze zdrowia środowiskowego jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.
1. **Jakość powietrza** - dążenie do spełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych: Dyrektywy LCP i CAFE.
 2. **Ochrona wód** - utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

3. **Oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych** - dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i pola elektromagnetyczne i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.
4. **Substancje chemiczne w środowisku** - stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

W nawiązaniu do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Gmina powinna dążyć do osiągnięcia wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 Nr 137, poz. 984, z późn. zm.), a także osiągnięcia wydajności oczyszczalni ścieków odpowiadającej ładunkowi zanieczyszczeń biodegradowalnych generowanemu przez aglomerację. POŚ w swoich zapisach zarówno dotyczących analizy stanu aktualnego sieci kanalizacyjnej oraz planów inwestycyjnych w zakresie rozbudowy systemu kanalizacyjnego nawiązuje do KPOŚK i wskazuje, że jest on stopniowo realizowany. Program wskazuje niezbędne przedsięwzięcia w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w aglomeracjach do końca 2015 r. POŚ nawiązuje do tych zapisów.

POŚ dla Gminy Domaniów powinien nawiązywać także do dokumentów opracowywanych chociażby przez Ministerstwo Środowiska dotyczących projektu „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu,
 - polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
- promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
- zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Gminne założenia powinny opierać się na celach strategicznych wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska. W chwili obecnej dla Województwa Dolnośląskiego obowiązuje niezaktualizowany Program Ochrony Środowiska (Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 - 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015 z roku 2010). Według informacji uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu (stan na październik 2013 r.) Zarząd Województwa przystępuje do ogłoszenia przetargu na opracowanie aktualizacji wojewódzkiego programu. W związku z powyższym gminne założenia, które powinny opierać się na celach strategicznych wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska można jedynie przedstawić w stosunku do wojewódzkich celów długoterminowych przyjętych do roku 2015. Nie mniej jednak, zaznaczyć należy, że cele w dopiero co opracowywanej aktualizacji wojewódzkiego programu nie powinny być rozbieżne z celami obecnie obowiązującymi i jako naczelną zasadę ochrony środowiska województwa dolnośląskiego, podobnie jak polityki ekologicznej państwa, przyjmować sformułowaną w Konstytucji RP zasadę zrównoważonego rozwoju. Lista celów i priorytetów województwa jest podzielona w obecnym Programie dla Województwa Dolnośląskiego na następujące elementy: cele ekologiczne – priorytety ekologiczne oraz kierunki działań (gminne założenia powinny opierać się na celach strategicznych wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska) – w poniższym zestawieniu wskazano głównie wytyczne, które bezpośrednio odnoszą się do Gminy Domaniów i sytuacji oraz problemów środowiskowych istniejących na tym terenie, a także odnoszących się do jednostek samorządu terytorialnego:

1. Cel strategiczny: Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania.

Cel długoterminowy do roku 2015: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych przez Dyrektywę 2000/60/WE (Ramową Dyrektywę Wodną) poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, przemysłowych i rolniczych.

2. Cel strategiczny: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego

Cel długoterminowy do roku 2015: Utrzymanie wartości stężeń poszczególnych zanieczyszczeń powietrza co najmniej na poziomie określonym prawem lub poniżej tego poziomu.

3. Cel strategiczny: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa

Cel długoterminowy do roku 2015: Poprawa klimatu akustycznego na obszarach, gdzie zostały przekroczone wartości normatywne.

4. Cel strategiczny: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Cel długoterminowy do roku 2015: Utrzymywanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najwyżej na tym samym poziomie

5. Cel strategiczny: Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia

Cel długoterminowy do roku 2015: Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych i zagrożeń naturalnych dla ochrony ludności przed ich skutkami.

6. Cel strategiczny: Zintegrowana, trwale zrównoważona ochrona zasobów przyrody prowadzona w ramach racjonalnej polityki przestrzennej

Cel długoterminowy do roku 2015: Ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów podlegających ochronie prawnej oraz pozostałych terenów zieleni.

7. Cel strategiczny: Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych zarówno pod względem ekologicznym jak i ekonomicznym

Cel długoterminowy do roku 2015: Ochrona gleb przed degradacją oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

Zgodnie z zasadą sporządzania strategicznych dokumentacji, Program powinien również nawiązywać do zapisów powiatowego programu ochrony środowiska. Program ten w swoich zapisach zawiera wiele wytycznych, które bezpośrednio powinny się wykorzystać w harmonogramie dla Gminy, w tym między innymi:

1. **W dziedzinie systemu transportowego** – rozwój i modernizacja systemu transportowego z uwzględnieniem rozwiązań zmniejszających lub eliminujących negatywny wpływ transportu na środowisko.
2. **W dziedzinie przemysłu i energetyki** – dążenie do ograniczenia negatywnego oddziaływania procesów przemysłowych na środowisko poprzez wdrożenie prośrodowiskowych wzorców i modelu produkcji oraz zasad planowania przestrzennego i obowiązujących przepisów prawnych.
3. **W dziedzinie budownictwa i gospodarki komunalnej** – wyrównywanie lokalnych opóźnień w rozwoju infrastruktury, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji oraz rozbudowy systemu kanalizacyjnego.
4. **W dziedzinie rolnictwa** – rozwój zapewniający zachowanie walorów środowiska i różnorodności biologicznej.
5. **W dziedzinie handlu** – kształtowanie proekologicznych postaw konsumpcyjnych.
6. **W dziedzinie turystyki i rekreacji** – rozwój zgodnie z zasadami ochrony środowiska.
7. **W dziedzinie edukacji ekologicznej** – podniesienie świadomości ekologicznej oraz wykształcenie nowych proekologicznych nawyków i postaw wśród społeczności.

Aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla Gminy Domaniów powinien również uwzględniać zapisy dotychczas obowiązującego Programu Ochrony Środowiska, ponieważ ważnym aspektem prowadzenia polityki ochrony środowiska jest ciągłość podejmowanych działań.

5.2. STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOMANIÓW

Harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska zakłada realizację działań Gminy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz planowanymi przez jednostkę inwestycjami.

Obowiązki samorządu gminnego wynikają bezpośrednio z następujących ustaw:

- ustawy o samorządzie gminnym,
- ustawy Prawo ochrony środowiska,
- ustawy Prawo Wodne,
- ustawy o odpadach,
- ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawy o ochronie przyrody.

Przy sporządzaniu celów strategicznych w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska dla Gminy Domaniów opierano się na zapisach wspomnianych ustaw, jednak w większości do harmonogramu wprowadzano zaplanowane przez Gminę inwestycje i przedsięwzięcia. Zapisane w harmonogramie realizacyjnym działania wynikające bezpośrednio z ustaw, to zadania, na które w szczególności organy Gminy powinny zwrócić uwagę, ze względu na problemy w danym zakresie bądź niedociągnięcia administracyjne lub finansowe.

Głównymi celami strategicznymi dla Gminy Domaniów, w nawiązaniu do prowadzonej obecnie polityki zrównoważonego rozwoju (obowiązującego dotąd Programu Ochrony Środowiska) są następujące kierunki:

1. ***Cel ekologiczny: modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.***
2. ***Cel ekologiczny: zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.***
3. ***Cel ekologiczny: ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.***
4. ***Cel ekologiczny: zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.***
5. ***Cel ekologiczny: utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.***
6. ***Cel ekologiczny: zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.***
7. ***Cel ekologiczny: ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.***
8. ***Cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.***
9. ***Cel ekologiczny: upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.***
10. ***Cel ekologiczny: minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.***
11. ***Cel ekologiczny: rozwój gospodarki odpadami.***

Najważniejszymi kwestiami dla Gminy Domaniów w ramach prowadzonych działań są inwestycje w zakresie gospodarki wodno – ściekowej, drogownictwa oraz innych sieci infrastruktury, w tym rozwój energii odnawialnej. Wszelkie inne działania, już pozainwestycyjne, związane są z prowadzeniem rejestrów, ewidencji, kontrolami oraz prowadzeniem postępowań administracyjnych i edukacją ekologiczną.

Wyznaczone cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań (wymienione w tabeli harmonogramu), jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Domaniów, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat. Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (w dziedzinie ochrony środowiska), które przekazane zostały przez Urząd Gminy oraz instytucje i podmioty zajmujące się ochroną środowiska w całym regionie.

Cele strategiczne i kierunki działań określono jako obowiązujące w czasie krótkoterminowego i długoterminowego harmonogramu Programu Ochrony Środowiska (od roku 2013 do roku 2016, wraz z perspektywą na lata 2017 - 2020).

Z uwagi na szeroki zakres przedsięwzięć koniecznych do osiągnięcia wyznaczonych celów, spośród wszystkich zadań ekologicznych wybrano pewną grupę zadań, którą należy realizować w pierwszej kolejności. Ich zestawienie stanowi krótkookresowy harmonogram (4 – letni, w latach 2013 - 2016) i są to przede wszystkim konkretne inwestycje infrastrukturalne.

Część pozostałych zadań ekologicznych będzie realizowana w okresie długoterminowym (8 – letnim, do roku 2020), w ramach długookresowego harmonogramu znajdują się zadania wymagające kontynuacji, np. edukacja ekologiczna, szkolenia, kontrole, monitoring, itd.).

W ramach wyznaczonego harmonogramu realizacyjnego, zadania podzielono na zadania własne Urzędu Gminy (zadania Gminy) i zadania koordynowane (wspólne z innymi jednostkami oraz innymi podmiotami zajmującymi się działaniami proekologicznymi oraz infrastrukturą zapewniającą ochronę środowiska). W harmonogramie nie zamieszczano zadań, jakie prowadzone są na terenie Gminy, tylko i wyłącznie przez inne niż Gmina organy ochrony środowiska i instytucje, takie jak np. Powiat, WIOŚ, RZGW, Lasy Państwowe, RDOŚ.

Zadania własne Gminy to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy. Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie Gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym.

Należy zaznaczyć, że szeroko pojęta ochrona środowiska oraz działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd gminny. Działania Gminy Domaniów są ukierunkowane poprzez działania prowadzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym przez takie jednostki i instytucje, jak: Ministerstwo Środowiska, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Marszałka, Wojewodę i Sejmik Województwa Dolnośląskiego, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (Nadleśnictwa, Leśnictwa), Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodki Edukacji Ekologicznej, Regionalny Zarząd Gospodarki

Wodnej, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Państwową Straż Pożarną, Inspekcję Ruchu Drogowego, zarządców dróg wszystkich kategorii, organy nadzoru budowlanego, inspekcję sanitarną, zarządzający składowiskami instalacjami, starostwo powiatowe, podmioty gospodarcze, czy też właściciele gruntów.

Proces zarządzania środowiskiem w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa niewątpliwie głównie na władzach samorządowych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem Gminy Domaniów przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze Gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze i kontrolne. Pożądane jest, aby władze Gminy pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę środowiska przyrodniczego.

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna. Głównymi instrumentami finansowymi są opłaty ekologiczne, kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżnia się dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

VI. HARMONOGRAM REALIZACYJNY PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2013	2014	2015	2016	2017-2020		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno – ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców							
Wymiana chloratora SUW Domaniów	2 500					2013	Gmina
	Środki własne Gminy						
Remont zaworu bezpieczeństwa SUW Domaniów	2 500					2013	Gmina
	Środki własne Gminy						
Wymiana wodomierzy u odbiorców	11 000	11 000	11 000	11 000	22 000	2013-2018	Gmina
	Środki własne Gminy						
Remont dachu hydroforni SUW Piskorzów	8 000					2013	Gmina
	Środki własne Gminy						
Budowa chlorowni	5 000	20 000				2013-2014	Gmina
	Środki własne Gminy						
Wykonanie przyłącza elektroenergetycznego do przepompowni ścieków w Wierzbnie	5 500					2013	Gmina
	Środki własne Gminy						
Montaż monitoringu na oczyszczalni ścieków w Wierzbnie	5 000					2013	Gmina
	Środki własne Gminy						
Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Domaniów, Piskorzów, Piskorzówek, Polwica, Wierzbno	150 000	100 000 (w tym wkład własny 600 000)	3 500 000 (w tym wkład własny 600 000)	3 500 000 (w tym wkład własny 600 000)	7 000 000 (w tym wkład własny 600 000)	2013-2018	Gmina
	Środki własne Gminy. PROW 2014-2020, RPO, WFOŚiGW						
Remont ogrodzenia SUW Domaniów		7 000				2014	Gmina
	Środki własne Gminy						
Modernizacja SUW Domaniów – montaż zestawu pompowego, wymiano złożeń i dysz filtrujących		47 000				2014	Gmina
	Środki własne Gminy						
Budowa rurociągu do odprowadzania popłuczyn z SUW Piskorzów		40 000				2014	Gmina
	Środki własne Gminy						
Rozbudowa sieci wodociągowej w Wierzbnie		70 000				2014	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2013	2014	2015	2016	2017-2020		
	Źródła finansowania						
	Środki własne Gminy						
Przebudowa punktu zlewnego na oczyszczalni w Wierzbnie		55 000		25 000		2014, 2016	Gmina
	Środki własne Gminy						
Wymiana wodomierzy w studniach pomiarowych SUW Domaniów			9 000			2015	Gmina
	Środki własne Gminy						
Budowa studni głębinowej SUW Domaniów			50 000			2015	Gmina
	Środki własne Gminy						
Zakup grzejników konwektorowych SUW Domaniów			2 500			2015	Gmina
	środki własne gminy						
Remont sprężarek na SUW			1 900	1 900		2015-2016	Gmina
	środki własne gminy						
Rozbudowa sieci wodociągowej w Domaniowie			250 000			2015	Gmina
	środki własne gminy						
Modernizacja SUW Piskorzów – wymiana złóż i dysz filtrujących + konserwacja bieżąca stacji			13 000			2015	Gmina
	środki własne gminy						
Zamontowanie zasuw odcinających wodę przy poszczególnych miejscowościach			4 500	3 000		2015-2016	Gmina
	środki własne gminy						
Wymiana złóż i dysz filtracyjnych usuwających mangan SUW Piskorzów				10 000		2016	Gmina
	środki własne gminy						
Renowacja studni głębinowej SUW Piskorzów			4 500	3 000		2015-2016	Gmina
	środki własne gminy						
Budowa studni głębinowej SUW Domaniów				10 000		2016	Gmina
	środki własne gminy						
Modernizacja ogrzewania SUW Piskorzów				12 000		2016	Gmina
	środki własne gminy						
Remont dachu stacji uzdatniania wody					5 000	2018	Gmina
	środki własne gminy						
Budowa studni głębinowej SUW Piskorzów					50 000	2018	Gmina
	środki własne gminy						
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych kontynuacja działań w zakresie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania.	koszty administracyjne					zadanie ciągle	Gmina
	środki własne gminy						
Cel ekologiczny: zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody							

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2013	2014	2015	2016	2017-2020		
	Źródła finansowania						
Utrzymanie zieleni w Gminie.	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Tworzenie i realizacja kompleksowych i długoterminowych planów zalesiania terenów z niskimi klasami gleb, obszarów zagrożonych erozją gleb (uwzględnianie zalesień w MPZP).	brak danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina, ODR
	środki własne jednostek realizujących						
Kontrola wydawania pozwoleń na wycinkę drzew przez mieszkańców (wizja lokalna).	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Opracowanie Programu opieki nad zwierzętami, w tym wydatki związane z bezdomnymi zwierzętami.	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Cel ekologiczny: ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych							
Przeprowadzenie rekultywacji składowiska odpadów w Skubarczewie.	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Utrzymanie czystości w Gminie.	brak szczegółowych danych kosztowych					corocznie	Gmina
	środki własne Gminy						
Ochrona gleb najlepszych kompleksów w MPZP przed zabudowaniem.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Stopniowe opracowywanie MPZP, zgodnie z założeniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prowadzeniem procedury strategicznej oceny oddziaływania projektów MPZP.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Cel ekologiczny: zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią							
Odbudowa koryt rzek gm. Domaniów Gostkowice – Janków	4 450 001,01					2013-2020	DZMiUW
	Środki własne jednostek realizujących						
Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina (szkolenia), sołtysi
	środki własne jednostek realizujących						
Dofinansowanie zadań związanych z budową i konserwacją urządzeń melioracyjnych i drenarskich	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina, Powiat, ZMiUW, właściciele gruntów
	środki własne Gminy, jednostek realizujących						
Ochrona terenów zalewowych przed wprowadzeniem zabudowy, uwzględnianie terenów zalewowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (uwzględniając	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2013	2014	2015	2016	2017-2020		
	Źródła finansowania						
zapisy Opracowań ekofizjograficznych, uregulowań RZGW).							
Cel ekologiczny: <i>utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów</i>							
Wprowadzanie energii odnawialnej na terenie Gminy (promocja kolektorów słonecznych, biomasy, elektrowni wiatrowych).	koszty administracyjne					zadanie ciągle	Gmina, inwestorzy
	Gmina, przedsiębiorcy, organizacje						
Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Domaniów wraz z inwentaryzacją źródeł emisji	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągle	Gmina
	środki własne Gminy						
Odnowa nawierzchni odcinka autostrady A4 przebiegającego przez teren Gminy Domaniów (dł. remontowanego odcinka 9,464 km)	brak danych kosztowych					2014 - 2015	GDDKiA
	środki własne jednostek realizujących						
Modernizacja drogi powiatowej 1591D (dł. remontowanego odcinka 3 km)					600 00	2019	ZDP
	środki własne jednostek realizujących						
Modernizacja drogi powiatowej 1593D (dł. remontowanego odcinka 2 km)			400 000			2015	ZDP
	środki własne jednostek realizujących						
Modernizacja drogi powiatowej 1594D (dł. remontowanego odcinka 1 km)		200 00				2014	ZDP
	środki własne jednostek realizujących						
Modernizacja drogi powiatowej 1598D (dł. remontowanego odcinka 6 km)				1 200 000		2016-2018	ZDP
	środki własne jednostek realizujących						
Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 396 na odcinku 45+500 - 45+600	brak danych kosztowych					2014	DSDiK
	środki własne jednostek realizujących						
Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 396 na odcinku 46+500 - 46+600	brak danych kosztowych					2014	DSDiK
	środki własne jednostek realizujących						
Remont drogi gminnej do przedszkola w Danielowicach	brak szczegółowych danych kosztowych					b.d.	Gmina
	środki własne Gminy						
Remont drogi gminnej prowadzącej do szkoły w Domaniowie	brak szczegółowych danych kosztowych					b.d.	Gmina
	środki własne Gminy						
Remont drogi gminnej w Wierzbnie	brak szczegółowych danych kosztowych					b.d.	Gmina
	środki własne Gminy						
Bieżące remonty dróg gminnych szczególnie po okresach zimowych	brak danych kosztowych					zadanie ciągle	Gmina
	środki własne jednostek realizujących						
	Środki własne Gminy						
Dotowanie działań związanych z usuwaniem azbestu.	brak danych kosztowych					corocznie / do 2032	Gmina
	Środki własne Gminy, WFOŚiGW						

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2013	2014	2015	2016	2017-2020		
	Źródła finansowania						
Cel ekologiczny: zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska							
Modernizacja i budowa dróg (optymalizacja przebiegu tras komunikacyjnych oraz optymalizacja płynności ruchu, tworzenie zabezpieczeń akustycznych).	zgodnie z założeniami poszczególnych zarządców dróg						
Wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Cel ekologiczny: ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym							
Lokalizowanie emitorów pól elektromagnetycznych w nawiązaniu do obszarów zabudowy mieszkaniowej.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne jednostek realizujących						
Wprowadzanie zapisów dotyczących standardów emisji pól elektromagnetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Cel ekologiczny: racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych							
Zmniejszenie strat energii, poprawy parametrów energetycznych budynków, podnoszenie sprawności wytwarzania energii.	brak danych kosztowych ze względu na szeroki zakres zadań w ramach działalności różnych operatorów sieci infrastruktury					zadanie ciągłe	przedsiębiorstwa, operatorzy sieci
	środki własne jednostki realizującej, dotacje, kredyty						
Cel ekologiczny: upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej							
Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe dla pracowników Urzędu Gminy, rolników, mieszkańców (w zakresie: gospodarki wodnej, ściekowej, gospodarki odpadami, nawożenia, unieszkodliwiania azbestu itp.).	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwa, ODR, organizacje
	środki własne Gminy, ODR, środki WFOŚiGW						
Prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez konkursy, festyny, pikniki o tematyce ekologicznej.	brak szczegółowych danych kosztowych					zadanie ciągłe	Gmina, Powiat, Nadleśnictwa, szkoły
	środki własne Gminy, Powiatu, środki zewnętrzne, WFOŚiGW						
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska oraz opracowywanie raportów z realizacji POŚ (co 2 lata).	b.d.				b.d.	co 4 lata	Gmina
	środki własne Gminy						
Informowanie mieszkańców o prowadzonych postępowaniach,	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina

Cele i zadania	Koszty realizacji w poszczególnych latach [zł]					Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	2013	2014	2015	2016	2017-2020		
	Źródła finansowania						
wydawanych decyzjach, prowadzonych inwestycjach, opracowywanych planach i programach oraz jakości środowiska na terenie Gminy (BIP, tablica ogłoszeń, lokalna prasa itd.).	środki własne Gminy						
Cel ekologiczny: <i>minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego</i>							
Współpraca z powiatem w ramach realizacji planów zarządzania kryzysowego w związku z wystąpieniem powodzi (w razie potrzeb).	koszty zależne od podjętych działań					w razie potrzeb	Gmina, Powiat, KPPSP
	środki własne jednostki realizującej						
Uwzględnianie zagadnień zagrożenia poważnymi awariami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych decyzjach.	koszty administracyjne					zadanie ciągłe	Gmina
	środki własne Gminy						
Cel ekologiczny: <i>rozwój gospodarki odpadami</i>							
Zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi będą wynikać z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Określone przez ustawę obowiązki Gminy będą stopniowo i zgodnie z obowiązującymi terminami realizowane przez Gminę Domaniów i Związek Międzygminny Ślęża - Oława.							

VII. KONCEPCJA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

7.1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Edukacja ekologiczna znalazła stosowną rangę zarówno w Konstytucji RP jak i sektorowych uregulowaniach prawnych, przede wszystkim w ustawach: Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody i w ustawie o systemie oświaty. Istotne znaczenie dla edukacji ekologicznej wynika również z podpisanych przez Polskę dokumentów międzynarodowych przede wszystkim Agendy 21.

Podstawowym celem edukacji ekologicznej jest upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej. Ważnym celem jest również kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa sprawami środowiska, rozpatrując jego walory w ramach ekonomii, ekologii i wartości społecznych. Ponadto należy umożliwić każdemu człowiekowi zdobywanie wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska i zachęcać mieszkańców do angażowania się w sprawy ochrony środowiska i właściwego korzystania z jego zasobów.

7.2. POTRZEBA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

Edukacja ekologiczna jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „**myśleć globalnie, działać lokalnie**”. Ważnym elementem jest łączenie wiedzy przyrodniczej z humanistyczną oraz działaniami praktycznymi.

Potrzeba wdrożenia ekorozwoju, m. in. poprzez edukację ekologiczną, pojmowanego jako całokształt harmonijnych działań człowieka, korzystającego z zasobów środowiska przyrodniczego w sposób racjonalny, odpowiedzialny oraz gwarantujący ich zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obecnie sprawą pilną, godną stawiania jej ponad wszelkimi podziałami. Dlatego też edukacyjne działania proekologiczne powinny integrować całe społeczeństwo.

Obejmuje ona uwzględnianie, we wszystkich działaniach, tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Zagadnienia szeroko pojętej ekologii, powinny docierać do wszystkich grup społecznych i wiekowych. W związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu tak, aby w jak najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną.

Niewiele osób rozumie, jaki wpływ na stan i jakość środowiska mają zachowania poszczególnych osób, rodzin i grup społecznych, jak również ich przyzwyczajenia, styl życia, sposoby wypoczynku lub odżywiania. Dlatego też edukacja ekologiczna, wspomagająca zrozumienie zależności między człowiekiem, jego wytworami i przyrodą, obejmować musi wszystkich ludzi bez wyjątku, w pierwszej kolejności najmłodszych, którzy mogą skutecznie przekazywać osobom starszym wzorce zachowań proekologicznych. Jedynie wspólny wysiłek wszystkich ludzi razem i każdego z osobna, podejmowany codziennie, w każdym miejscu: w domu, w pracy, podczas wypoczynku, jest w stanie zahamować degradację środowiska, wpłynąć na poprawę jakości naszego życia i zdrowia oraz zapewnić perspektywę godziwego życia przyszłym pokoleniom.

Przewidziany do realizacji program edukacji ekologicznej powinien zawierać następujące zagadnienia:

- potrzebę edukacji ekologicznej,
- uwzględnianie we wszystkich działaniach tematyki z zakresu ochrony i kształtowania środowiska,
- znalezienie i zróżnicowanie form i treści przekazu, aby w najprostszy i najskuteczniejszy sposób przekazywać informację ekologiczną,
- podział mieszkańców na grupy, do których trafiać będą odpowiednio przygotowane formy edukacyjne (np. pracowników samorządowych, dziennikarzy i nauczycieli, dzieci i młodzież, dorosłych mieszkańców oraz przedsiębiorców).

Należy równocześnie wyznaczyć cele i efekty, jakie ma przynieść prowadzona akcja edukacyjno - informacyjna. Właściwie opracowany program edukacji ekologicznej powinien również uwzględniać nakłady finansowe oraz możliwości finansowania zadań edukacyjnych przewidzianych harmonogramem programu. Istotna jest również spójność tego programu z założeniami programów edukacyjnych wyższych szczebli (powiatowym i wojewódzkim).

Gmina Domaniów aktywnie działa w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców, przede wszystkim prowadząc wymierne akcje ekologiczne. Zdecydowanie najważniejszą akcją ekologiczną prowadzoną na terenie Gminy w ostatnim czasie była akcja informacyjna nt. nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Gmina w ramach działań edukacyjnych współpracuje z następującymi podmiotami:

- Zakładem Gospodarowania Odpadami w Gaci w ramach akcji „Zielony Las”,
- Fundacją Ekologiczną Arka w ramach akcji „Kochasz dzieci nie pal śmieci”,
- Federacją Zielonych Gaja w ramach kampanii antyzbestowej.

Edukacja ekologiczna prowadzona jest także w szkołach. Prowadzi się zajęcia oraz organizuje konkursy mające na celu informowanie dzieci i młodzieży o aktualnych problemach związanych z ochroną środowiska.

Podczas różnych konkursów i akcji ekologicznych warto jest pogłębiać znajomość problemów środowiskowych związanych z odpadami komunalnymi, pokazać korzyści płynące ze zbiórki makulatury oraz innych surowców wtórnych, kształcić umiejętności ograniczenia ilości odpadów wytwarzanych w domu oraz aktywnego udziału w działaniach na rzecz środowiska. Działacze zajmujący się tematyką ochrony środowiska powinni również zwrócić uwagę na problem spalania odpadów w gospodarstwach domowych. Uświadamiając szkodliwość, jaka wynika z wprowadzania do atmosfery substancji pochodzących ze spalania w nieprzystosowanych do tego urządzeniach, mogą doprowadzić do mierzalnej poprawy faktycznego stanu środowiska przyrodniczego w skali regionu.

Akcje ekologiczne powinny być prowadzone cyklicznie oraz angażować coraz więcej mieszkańców. Aby propagować postawy ekologiczne należy informować społeczeństwo np. za pomocą rozdawania ulotek informacyjnych, bądź poprzez udostępnianie informacji w Internecie. W dobie informatyzacji społeczeństwa, ekologiczny serwis internetowy byłby bardziej przystępny, na przykład dla młodzieży. Serwis ten mógłby zawierać informacje przydatne dla mieszkańców Gminy i regionu w zakresie obowiązków mieszkańców, odnośnie gospodarki odpadami i prawidłowego gospodarowania nimi.

Ważne jest także aby Gmina działała wspólnie z innymi jednostkami w zakresie ochrony środowiska, gospodarki odpadami i infrastruktury komunalnej. Współpraca pozwala na osiągnięcie szerszych celów, pozyskanie większych środków finansowych na inwestycje.

VIII. SYSTEM FINANSOWANIA INWESTYCJI

KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY PROMUJĄCE ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY, INTEGRACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ

Po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości i szanse na lepszy rozwój gospodarczy zgodny z ideą ekorozwoju. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. W obecnych warunkach gospodarczych kraju, są to często jedyne źródła finansowania i realizacji inwestycji. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Aktualne Programy, dotyczące działań w zakresie ochrony oraz kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, dzięki którym możliwe jest uzyskanie środków na konkretne projekty rozwojowe, obowiązują do końca 2013 roku. W chwili obecnej (stan na październik 2013 r.) trwają prace nad nowymi zasadami gospodarowania unijnymi dotacjami, w związku z zatwierdzeniem przez Parlament Europejski nowego budżetu unijnego. Według nowych założeń Polska otrzyma 72,9 mld euro na realizację polityki spójności, m. in. na następujące dziedziny:

- innowacje,
- przedsiębiorczość,
- autostrady i drogi ekspresowe,
- badania i rozwój,
- zieloną energię,
- transport przyjazny środowisku,
- społeczeństwo informacyjne,
- włączenie społeczne, edukację, rynek pracy.

Od roku 2014 wdrożone zostaną nowe programy zarządzane odpowiednio przez:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego:
 - programy w dziedzinie środowiska, transportu, energetyki,
 - program dotyczący innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze strefą przedsiębiorstw,
 - rozwój kapitału ludzkiego,
 - program dotyczący rozwoju cyfrowego,
 - program dla Polski Wschodniej,
 - programy dotyczące współpracy terytorialnej (EWT),
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - program dotyczący rozwoju obszarów wiejskich,
 - program dotyczący rozwoju obszarów morskich i rybackich,
- Zarządy Województw:
 - 16 programów regionalnych.

Na chwilę obecną (październik 2013 roku) odbywają się prezentacje założeń programów oraz konsultacje społeczne.

Najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska będzie dotowanych zapewne z największego ze wszystkich programów operacyjnych – PO Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ).

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (2014 - 2020)²

Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Źródłem finansowania projektów są środki Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Cel główny programu zostanie oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

1. czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
2. adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania klęskom żywiołowym i reagowania na nie;
3. konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych, co zwiększa konkurencyjność polskiej gospodarki i gospodarki całej UE

Do głównych priorytetów POIiŚ zalicza się:

- I. Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej
- II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
- III. Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej
- IV. Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej
- V. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego
- VI. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego
- VII. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia.

Z nowymi programami będzie można zapoznać się po ich wdrożeniu na stronach funduszy europejskich oraz poszczególnych jednostek odpowiadających za zarządzanie programami.

Realizacja założeń i celów wymienionych w Programie Ochrony Środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych. Zdając sobie z tego sprawę należy dążyć do zwiększania wpływów do budżetu Gminy. Innym źródłem finansowania zadań w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki wodno - ściekowej i szeroko rozumianej ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Barcin powinny być także Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy FOŚiGW, Wojewódzki FOŚiGW). Od 1 stycznia 2010 r. został zlikwidowany gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki

² na podstawie www.pois.gov.pl, stan na dzień 10.10.2013 r.

wodnej. Środki funduszy gminnych przejęli wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast. Przychody obecnych funduszy z tytułu opłat i kar stanowią nadal dochody budżetu Gminy.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oferuje możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Jest on także podmiotem, który koordynuje dofinansowanie z innych instrumentów finansowych. NFOŚiGW co roku ogłasza listę programów priorytetowych na rok kolejny. Poniżej przedstawione została lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2014 rok.

1. **Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi**
 - Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
 - Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych
2. **Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi**
 - Racjonalna gospodarka odpadami
 - Ochrona powierzchni ziemi
 - Geologia i geozagrożenia
 - Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin
3. **Ochrona atmosfery**
 - Poprawa jakości powietrza
 - Poprawa efektywności energetycznej
 - Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii
 - System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)
4. **Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów**
 - Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo
5. **Międzydziedzinowe**
 - Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa
 - Zadania wskazane przez ustawodawcę
 - Wspieranie działalności monitoringu środowiska
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków
 - Edukacja ekologiczna
 - Współfinansowanie Life+
 - SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW
 - Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki
 - Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych.

Natomiast **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu** jako priorytety na rok 2014 wyznaczył następujące działania pogrupowane w zakresy tematyczne:

1. **Ochrona atmosfery:**
 - Zmniejszanie emisji pyłów i gazów, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz gazów cieplarnianych z energetycznego spalania paliw i procesów technologicznych.
 - Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń na obszarach zabudowanych, turystycznych oraz przyrodniczo chronionych, w szczególności poprzez realizację zadań wynikających z przyjętych programów ochrony powietrza.

- Ograniczenie emisji substancji toksycznych zagrażających zdrowiu i życiu ludności.
- Racjonalizacja gospodarki energią, w tym wykorzystanie źródeł energii odnawialnej.
- Realizacja kompleksowych programów termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.
- Podniesienie efektywności gospodarowania energią m.in. poprzez ograniczanie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii, w tym przebudowa systemów ciepłowniczych.
- Realizacja innych zadań inwestycyjnych wynikających z przyjętych programów ochrony powietrza.

2. Ochrona wód i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi:

- Przedsięwzięcia związane z realizacją „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” w tym:
 - budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków mająca na celu osiągnięcie wymaganych standardów jakości ścieków odprowadzanych do środowiska,
 - budowa obiektów gospodarki osadowej mająca na celu właściwe zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalniach ścieków,
 - budowa systemów kanalizacyjnych.
- Zwiększanie zasobów dyspozycyjnych wody oraz wyższa skuteczność ochrony przeciwpowodziowej poprzez wspieranie budowy zbiorników retencyjnych, programów małej retencji, działań administratorów cieków dotyczących budowy i modernizacji urządzeń ochronnych.
- Rozbudowa infrastruktury w zakresie budowy i rozbudowy ujęć wodnych oraz budowy systemów wodociągowych. Priorytetowo traktowane będą systemy wodociągowe realizowane w połączeniu z systemami kanalizacyjnymi.
- Realizacja przedsięwzięć wynikających z planu gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy, w tym działań mających na celu ustalenie warunków korzystania z wód regionów wodnych i warunków korzystania z wód zlewni.
- Zadania związane z ochroną przeciwpowodziową, w tym budowa urządzeń wodnych i zbiorników retencyjnych zgodnie z prawodawstwem polskim, w tym m.in. z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne i ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
- Wspieranie proekologicznych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie skutkom suszy oraz powstrzymanie degradacji i odbudowę naturalnej retencji na terenach rolnych, leśnych, zurbanizowanych i przemysłowych.

3. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi;

- Zadania wynikające z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w zakresie zagospodarowania odpadami komunalnymi:
 - tworzenie kompleksowych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi,
 - budowa sortowni, kompostowni oraz obiektów termicznej, termiczno - chemicznej i mechanicznej utylizacji odpadów,

- rozbudowa, przebudowa istniejących składowisk pod kątem dostosowania do obowiązujących wymogów,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Wspieranie wszelkich działań zmierzających do odzysku i recyklingu odpadów, a zwłaszcza odpadów opakowaniowych i zużytego sprzętu elektronicznego.
- Rekultywacja terenów zdegradowanych i likwidacja źródeł szczególnie negatywnego oddziaływania na środowisko (np. mogilniki).
- Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym odpadów medycznych, odpadów przemysłowych oraz odpadów zawierających azbest z uwzględnieniem działań wynikających z przyjętych programów usuwania azbestu.

4. Ochrona różnorodności biologicznej:

- Ochrona i przywracanie bioróżnorodności ekosystemów leśnych.
- Wspieranie programów zwiększania lesistości województwa.
- Ochrona ekosystemów leśnych.
- Ochrona przeciwpożarowa lasów oraz ich ochrona przed innymi klęskami żywiołowymi.
- Zachowanie i przywracanie bioróżnorodności ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych.
- Restytucja gatunków fauny i flory.
- Prace badawcze i projektowe związane z zasobami przyrodniczymi województwa (inventaryzacje przyrodnicze, badanie flory i fauny, programy i plany ochrony, plany urządzeniowe lasów itp.).

5. Edukacja ekologiczna:

- Rozwój bazy w ośrodkach edukacyjnych spełniających kryteria jakości i zasięgu dla Dolnego Śląska.
- Prowadzenie działań edukacyjnych, zgodnych z Programem Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, poprzez: realizację programów edukacji ekologicznej, akcje i kampanie edukacyjne, warsztaty i szkolenia, tworzenie infrastruktury edukacji ekologicznej, wystawy i konkursy, konferencje i seminaria.
- Wspieranie prasy, audycji radiowych, audycji telewizyjnych, serwisów internetowych, wydawnictw i prenumeraty czasopism prowadzących edukację ekologiczną.

6. Pozostałe priorytety:

- Poprawa klimatu akustycznego na terenach zagrożonych hałasem w celu osiągnięcia dopuszczalnego poziomu określonego w „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego na lata 2009 - 2014”.
- Realizacja prac badawczych i ekspertyz związanych z ochroną środowiska.
- Wdrażanie programów czystszej produkcji i systemów zarządzania środowiskowego.
- Wprowadzanie programów oszczędzania surowców i energii.
- Zadania z zakresu monitoringu środowiska, a zwłaszcza państwowego monitoringu środowiska.
- Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków mających wpływ na środowisko, w tym wyposażenie systemu automatyki, sterowania i monitoringu przy obiektach hydrotechnicznych.
- Remonty i odtworzenia obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej zniszczonych przez powódź i inne klęski żywiołowe oraz

urządzeń do utrzymywania dobrego stanu wałów przeciwpowodziowych i zapór zbiorników retencyjnych.

- Działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska.
- Wdrażanie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat.

Jednostki samorządowe mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków Banku Ochrony Środowiska. Udziela on następujących kredytów proekologicznych:

- Kredyt Dom EnergoOszczędny,
- Słoneczny EkoKredyt,
- Kredyt z Dobrą Energią,
- Kredyty z dopłatami NFOŚiGW,
- Kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska,
- Kredyt EkoMontaż,
- Kredyty na zaopatrzenie wsi w wodę,
- Kredyt EnergoOszczędny,
- Kredyt EkoOszczędny,
- Ekologiczne kredyty hipoteczne,
- Kredyt z Klimatem,
- Kredyty we współpracy z WFOSiGW,
- Kredyt EKOodnowa dla firm (ze środków Banku KfW),
- Kredyty z linii kredytowej NIB.

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe, każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

IX. STRATEGIA I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

9.1. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym Programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do gminnego Programu Ochrony Środowiska jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania tym Programem będzie Gmina Domaniów, jednak całościowe zarządzanie środowiskiem w Gminie będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego są jeszcze szczeble powiatowy i wojewódzki, obejmujące działania podejmowane w skali powiatu i województwa, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty

gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki.

Na innych zasadach odbywa się zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzane środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymywanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stała kontrola zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji, a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska,
- instalowanie urządzeń i instalacji ochrony środowiska.

Instrumenty służące do zarządzania Programem Ochrony Środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

9.1.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych zaliczamy:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje związane z gospodarką odpadami,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
- raporty oddziaływania na środowisko planowanych czy istniejących inwestycji,
- uchwały zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego,
- decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć,
- strategiczne oceny oddziaływania inwestycji oraz opracowywanych planów i programów na środowiska.

Szczególnym instrumentem prawnym jest od niedawna monitoring, czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

9.1.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych.

9.1.3. Instrumenty społeczne

Uzgodnienia ze społeczeństwem poprzez udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i uchwalaniu dokumentacji są ważnym elementem skutecznego zarządzania, opartego o zasady zrównoważonego rozwoju i uwzględnianie racji społecznych. Można je podzielić na:

1. Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Można w nich wyróżnić dwie kategorie dotyczące:
 - działań samorządów (doksztalcanie profesjonalne i system szkoleń, interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych),
 - powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem (udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez system konsultacji i debat publicznych, wprowadzenie mechanizmów, tzw. budowania świadomości – kampanie edukacyjne).
2. Narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrożenia polityk środowiskowych:
 - środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
 - strategie i plany działań,
 - systemy zarządzania środowiskiem,
 - ocena wpływu na środowisko (udział społeczeństwa w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko),
 - ocena strategii środowiskowych.
3. Narzędzia włączające mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju:
 - opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
 - regulacje cenowe,
 - regulacje użytkowania, oceny inwestycji,
 - środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
 - kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.
4. Narzędzia dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków zrównoważonego rozwoju:
 - wskaźniki równowagi środowiskowej,
 - ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
 - monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Kolejnym, bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja ekologiczna. Pod tym pojęciem należy rozumieć różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków. Podstawą jest tu rzetelne i ciągle przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Pozarządowe organizacje ekologiczne mogą zajmować się zarówno działaniami planistycznymi (opracowywać operaty ochrony przyrody dla Nadleśnictw), prowadzić konstruktywne, fachowe programy ochrony różnych gatunków czy typów siedlisk, realizować prośrodowiskowe inwestycje (np. związane z alternatywnymi źródłami energii), itp. Tradycyjną rolą organizacji jest też prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska i monitoringu i włączanie się do strategicznych ocen oddziaływania inwestycji i projektów na środowisko.

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni. Podmioty zajmujące się rozwojem lokalnym oraz podmioty gospodarcze nie mogą dopuścić do zaistnienia sytuacji, kiedy to mieszkańcy dowiadują się o planowanych zamierzeniach z „innych” źródeł np. prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną w stosunku do planowanej inwestycji.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

9.1.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska, i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego, infrastrukturalnego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem powinna być Strategia rozwoju Gminy, którą Gmina Domaniów już posiada (Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Domaniów na lata 2008 - 2015). Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

W programach tych powinny być uwzględnione z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczone pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska. Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie Gminy wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki, jak i codziennego życia jego mieszkańców.

Każda Gmina decyduje o kształtowaniu swojej przestrzeni geograficznej, sposobie zarządzania środowiskiem i tworzeniem lepszego modelu życia swoich mieszkańców.

Program Ochrony Środowiska jest jednym z elementów prowadzenia ekorozwoju gminy, który powinien nawiązywać do:

- Polityki Ekologicznej Polski,
- programów ekologicznych wyższego szczebla,
- lokalnych wartości zasobów i zagrożenia środowiskowego,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne.

Podstawowe założenie ekorozwoju wymaga zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu gminnego i mieszkańców Gminy (wspomniane wcześniej rozmowy z mieszkańcami i edukacja ekologiczna). Właśnie w Gminie, wspólny interes jest szczególnie ważny i musi uwzględniać potrzeby wszystkich mieszkańców. Jest to model życia, w którym ludzie starają się żyć w zgodzie z przyrodą i mieć wpływ na otaczającą ich rzeczywistość społeczną i gospodarczą.

Dobre warunki środowiskowe wpływają na rozwój gospodarczy Gminy i poprawę warunków zdrowotnych. Droga ich osiągnięcia powinien być program ekorozwoju Gminy, którego częścią jest aktualizowany Program Ochrony Środowiska oraz przestrzeganie jego założeń.

9.2. MONITOROWANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

9.2.1. Zasady monitoringu

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- monitoring środowiska,
- monitoring programu,
- monitoring odczuć społecznych.

Monitoring środowiska

System kontroli środowiska, jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie, których tworzona jest nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary poziomów emisji i immisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, PIG, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów,

łąk, terenów parkowych, form ochrony przyrody) znany jest instytucjom takim jak np. Urząd Gminy, RDLP, RDOŚ i innym.

Monitoring Programu

Najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. Rada Gminy będzie oceniała, co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie. Okresowa ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w harmonogramie POŚ i analiza wyników tej oceny będą stanowiły wkład dla listy przedsięwzięć, obejmujących kolejne okresy realizacji zadań. Cykl ten będzie się powtarzał, co każde dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, środków finansowych, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w Programie zadań priorytetowych.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie do końca 2016 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Na schemacie przedstawiono harmonogram monitoringu realizacji Programu.

Tabela 37. Harmonogram monitoringu i sprawozdań z Programu

Monitoring	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Monitoring stanu środowiska								
Mierniki efektywności Programu								
Ocena realizacji listy przedsięwzięć	za lata 2011-2012		za lata 2013-2014		za lata 2015-2016		za lata 2017-2018	
Raporty z realizacji Programu								
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska								

Monitoring odczuć społecznych

Monitoring odczuć społecznych jest sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do organów kontrolnych w stosunku na naruszania norm środowiskowych.

9.2.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Powinno być ono realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) stanu środowiska i zmian presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej.

Poniżej zaproponowano najistotniejsze wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana:

1. **Zasoby przyrodnicze:**

- % powierzchni Gminy objętej prawną ochroną przyrody
- % powierzchni Gminy objęty użytkami leśnymi
- roczna powierzchnia nasadzeń / zalesień
- ilość wykonanych działań pielęgnacyjnych parków

2. **Powierzchnia ziemi:**

- powierzchnia terenów zrekultywowanych
- powierzchnia gruntów ornych
- udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych
- udział poszczególnych klas bonitacyjnych gleb (grunty orne)
- powierzchnia gleb ochronnych
- powierzchnia gleb wymagająca wapnowania

3. **Wody powierzchniowe i podziemne:**

- jakość cieków wodnych
- jakość wód w zbiornikach wodnych
- przekraczane wskaźniki w wodach powierzchniowych
- jakość wód podziemnych
- przekraczane wskaźniki
- liczba ujęć wody komunalnych
- wydajność ujęć wody
- długość sieci wodociągowej
- liczba przyłączy wodociagowych
- procent mieszkańców objętych siecią wodociagową
- długość zlikwidowanej sieci z materiałów azbestowych
- udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków
- długość sieci kanalizacyjnej
- długość sieci kanalizacji deszczowej
- liczba przyłączy kanalizacyjnych
- liczba zlikwidowanych szamb
- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków
- ilość odprowadzonych ścieków
- ilość wytworzonych osadów ściekowych, w tym wykorzystanych
- ilość ładunków zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni
- ilość ładunków zanieczyszczeń w ściekach odpływających z oczyszczalni
- powierzchnia gruntów zmeliorowanych
- ilość zmodernizowanych urządzeń wodnych

4. **Powietrze atmosferyczne:**

- roczna emisja zanieczyszczeń z zakładów produkcyjnych / transportu
- ilość zakładów przekraczających dopuszczalne poziomy emisji
- jakość powietrza w strefie
- przekraczane wskaźniki jakości powietrza
- ilość przeprowadzonych termomodernizacji
- ilość funkcjonujących kotłowni zbiorczych
- ilość instalacji działających w oparciu o energię odnawialną
- moc instalacji działających w oparciu o energię odnawialną, ilość budynków objętych energią odnawialną
- ilość usuniętego azbestu

5. **Hałas:**

- ilość przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na trasach komunikacyjnych
- wielkość zanotowanych przekroczeń
- miejsca notowanych przekroczeń

6. **Pola elektromagnetyczne:**

- ilość emitatorów pól elektromagnetycznych: liniowych, punktowych
- wielkość zanotowanej emisji

7. **Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych:**

- ilość zużytej wody na 1 mieszkańca na rok, na 1 korzystającego na rok
- zużycie energii, na 1 mieszkańca na rok
- liczba instalacji działających w oparciu o energię odnawialną

8. **Edukacja ekologiczna:**

- liczba projektów zrealizowanych na rzecz ochrony środowiska
- ilość zebranych odpadów podczas akcji ekologicznych
- ilość ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych

9. **Poważne awarie:**

- ilość sytuacji awaryjnych
- ilość wyemitowanych substancji niebezpiecznych
- ilość zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne:

Stan prawny na październik 2013 r.

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

- ustawa z dn. 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 ze zm.),
- ustawa z dn. 10.01.2012 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2012, poz. 145 ze zm.),
- ustawa z dn. 06.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627 ze zm.),
- ustawa z dn. 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie (Dz. U. 2012 r. nr 0 poz. 391 ze zm.),
- ustawa z dn. 07.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 29.03.2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2007, Nr 61 poz. 417 ze zm.) ,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 08.04.2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. 2011 r., Nr 86 poz. 478),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 24.08.2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 r., poz. 1031),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 22.12.2004 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. 2004 r. Nr 283 poz. 2841),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 24.07.2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 r. Nr 137 poz. 984),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 23.07.2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008 r. Nr 143 poz. 896),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 r. Nr 120 poz. 826 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30.10.2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2003 r. Nr 192 poz. 1883),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30.12.2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. 2003 r. Nr 5 poz. 58),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 27.10.2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. 2008 r. Nr 198 poz. 1226).

Literatura i wybrane dokumenty programowe:

- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - AKPOŚK 2010,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015,
- Aktualizacja Powiatowego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Oławskiego na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program Ochrony Środowiska Gminy Domaniów (2004 r.),
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- Budżet Gminy Domaniów,
- raporty o stanie środowiska województwa dolnośląskiego, WIOŚ Wrocław,

Dostępne strony internetowe:

www.sejm.gov.pl	www.gios.gov.pl
www.stat.gov.pl	www.wios.wroclaw.pl
natura2000.gdos.gov.pl	www.nfosigw.gov.pl
www.wfosigw.wroclaw.pl	www.geoportal.gov.pl/
www.spdpsh.pgi.gov.pl/PSHv7/	www.gddkia.gov.pl/

Materiały w posiadaniu Urzędu Gminy Domaniów:

- decyzje,
- pozwolenia,
- umowy,
- raporty i sprawozdania ilościowe,
- opracowania,
- statystyki,
- uchwały.

Materiały przekazane przez instytucje:

- Urząd Marszałkowski we Wrocławiu,
- Starostwo Powiatowe w Oławie,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad we Wrocławiu,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Oławie,
- Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Oławie,

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności (mieszkańcy stali) w poszczególnych miejscowościach Gminy Domaniów	12
Tabela 2. Analiza wieloletnia liczby ludności Gminy Domaniów	12
Tabela 3. Ruch naturalny ludności w Gminie Domaniów	13
Tabela 4. Użytkowanie ziemi w Gminie Domaniów (stan na 16.10.2013 r.)	14
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane	16
Tabela 6. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw	17
Tabela 7. Hodowla zwierząt na terenie Gminy Domaniów	17
Tabela 8. Wyposażenie gospodarstw rolnych w ciągniki	18
Tabela 9. Zużycie nawozów w gospodarstwach rolnych	18
Tabela 10. Ilości gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych	18
Tabela 11. Charakterystyka studni na terenie ujęcia wody w Domaniowie	21
Tabela 12. Strefy ochronne dla ujęcia wody w Domaniowie	21
Tabela 13. Całkowita produkcja wody (w tys. m ³) w latach 2009-2012	22
Tabela 14. Dane dotyczące wodociągów na terenie Gminy Domaniów	23
Tabela 15. Awaryjność sieci wodociągowej na terenie Gminy Domaniów	23
Tabela 16. Dane dotyczące kanalizacji na terenie Gminy Domaniów	24
Tabela 17. Pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie wód opadowych do wód lub ziemi	26
Tabela 18. Pozwolenie wodnoprawne na zrzut oczyszczonych ścieków do odbiornika	28
Tabela 19. Wykaz anten nadawczych na terenie Gminy Domaniów	37
Tabela 20. Stan odcinka autostrady A4 na terenie Gminy Domaniów	38
Tabela 21. Wykaz dróg wojewódzkich na terenie Gminy Domaniów	39
Tabela 22. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Domaniów	39
Tabela 23. Wykaz dróg gminnych w Gminie Domaniów	39
Tabela 24. Wybrane parametry gleby badanej w punkcie pomiarowym w Wierzbnie	51
Tabela 25. Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych na terenie JCWPd 114 w 2012 r.	55
Tabela 26. Klasy jakości wód podziemnych w poszczególnych punktach pomiarowych JCWPd 114 w 2012 r.	55
Tabela 27. Cieki znajdujące się na terenie Gminy Domaniów	59
Tabela 28. Melioracje na terenie Gminy Domaniów (zgodnie ze sprawozdaniem	60
Tabela 29. Pozwolenia wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych	61
Tabela 30. Wyniki monitoringu Żurawki przy ujściu do Ślęzy	65
Tabela 31. Zakłady korzystające ze środowiska – emitujące substancje do powietrza w 2012 r. (na podstawie opłaty środowiskowej)	69
Tabela 32. Pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	70
Tabela 33. Analiza natężenia ruchu na autostradzie A4 na odcinku przebiegającym przez teren Gminy Domaniów	72
Tabela 34. Analiza natężenia ruchu na drogach wojewódzkich na odcinkach przebiegających przez teren Gminy Domaniów	72
Tabela 35. Natężenie ruchu na drogach powiatowych na odcinkach przebiegających przez teren Gminy Domaniów	72
Tabela 36. Występowanie chronionych gatunków owadów w Gminie Domaniów	77
Tabela 37. Harmonogram monitoringu i sprawozdań z Programu	106

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Domaniów na tle kraju	9
Ryc. 2. Położenie Gminy Domaniów na tle sąsiednich gmin	9
Ryc. 3. Mapa Gminy Domaniów	10
Ryc. 4. Położenie powiatu oławskiego na tle podziału fizyczno - geograficznego Polski	11
Ryc. 5. Odległości między poszczególnymi miejscowościami wchodzącymi w skład aglomeracji kanalizacyjnej Domaniów	24
Ryc. 6. Planowana trasa linii Dobrzeń – nacięcie linii Pasikurovice - Wrocław	32
Ryc. 7. Strefy możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych	33
Ryc. 8. Położenie Gminy Domaniów na tle prowincji i okręgów geotermalnych Polski	34

Ryc. 9. Średnioroczne sumy promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m ² /rok	35
Ryc. 10. Rozmieszczenie anten nadawczych telefonii komórkowej	36
Ryc. 11. Wschodni Region Gospodarki Odpadami	43
Ryc. 12. Odległość Domaniowa (A) do RIPOK w Gaci (B) – ok. 20 km	43
Ryc. 13. Lokalizacja składowiska odpadów w Gostkowicach	44
Ryc. 14. Położenie Domaniowa na tle mikroregionu Równina Kącka	45
Ryc. 15. Domaniów na tle utworów czwartorzędowych	47
Ryc. 16. Typy Gleb Gminy Domaniów	49
Ryc. 17. Położenie Gminy Domaniów na tle JCWPd 114	54
Ryc. 18. Położenie punktów monitoringu chemicznego na terenie JCWPd 114	56
Ryc. 19. Obszary zagrożone podtopieniami w pobliżu Gminy Domaniów	64
Ryc. 20. Występowanie trąb powietrznych w Polsce w okresie 1998 – 2010	67
Ryc. 21. Tereny leśne na terenie Gminy Domaniów	76

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Domaniów na przestrzeni lat 2001 - 2012	13
Wykres 2. Struktura użytkowania ziemi w Gminie Domaniów	15
Wykres 3. Struktura gospodarstw rolnych w 2012 r.	19
Wykres 4. Dynamika zmian produkcji wody	22